

“Bandrol Uygulaması'na İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.”

Yayıncı Sertifika No: 47929

Yayına Hazırlayan

İstanbul Barosu İdare ve
Vergi Hukuku Komisyonu

İstanbul Barosu Yayınları

İstiklal Cad. Orhan Adli Apaydın Sok. No: 2 Beyoğlu-İst.
Tel: (0212) 393 07 00 Faks: (0212) 293 89 60

Yayın Kurulu: (0216) 585 21 74

www.istanbulbarosu.org.tr

dergi@istanbulbarosu.org.tr

Tasarım - Uygulama - Baskı

Ege Reklam ve Basım Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.

Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad. No: 4/1

347047 Ataşehir-İstanbul

Tel: (0216) 470 44 70 / Faks: (0216) 472 84 05

www.egebasim.com.tr

VERGİ HUKUKUNDA UZMANLAŞMA - GELECEK?

İSTANBUL BAROSU YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Av. MEHMET DURAKOĞLU.....	9
Av. DİLEK YUMRUTAŞ.....	12
Av. MEHMET KAYA.....	13

1. OTURUM AKADEMİK TESPİT HUKUK FAKÜLTESİNDE VERGİ HUKUKU EĞİTİMİ

Prof. Dr. YUSUF KARAKOÇ.....	25
Prof. Dr. MUSTAFA AKKAYA.....	29
Prof. Dr. İRFAN BARLAS.....	38
Doç. Dr. SELÇUK ÖZGENÇ.....	43
Prof. Dr. ZEHREDDİN ASLAN.....	49
Prof. Dr. YUSUF KARAKOÇ.....	53
Av. MEHMET KAYA.....	54

2. OTURUM UYGULAMA PERSPEKTİFİ YARGIÇ - AVUKAT BAKIŞI

Av. DİLEK YUMRUTAŞ.....	57
Prof. Dr. BİLLUR YALTI.....	59
MUSTAFA BALCI.....	61
Av. ADNAN KORKMAZ.....	69
Av. ZEKİ GÜNDÜZ.....	72
Av. GÖZDE SARUHAN BERK.....	77
Av. Dr. NUMAN EMRE ERGİN.....	84
Av. ÖMERALP PULATOĞLU.....	93

Av. DİLEK YUMRUTAŞ

Merhaba, herkese iyi hafta sonları dileyerek başlıyoruz. İstanbul Barosu İdare ve Vergi Hukuku Komisyonumuzun düzenlemiş olduğu “*Vergi Hukukunda Uzmanlaşma ve Gelecek*” konulu iki oturumdan oluşacak programımıza hoş geldiniz. Öncelikle güzel, verimli, bizleri bilgilendirici bu güzel güneşli bir hafta sonunda herkese vergi hukuku alanında ışık tutacak bilgilerle yeni süreçlerde, özellikle geleceğe daha aydınlık bir gelecek olarak meslektaşlarımıza nasıl katkı sunarız, nasıl ışık olabiliriz? Bu noktada, şu an itibariyle bizi izleyen tüm değerli meslektaşlarımıza, değerli katılımcılarımıza faydalı olması dileğiyle oturumumuzu açıyorum. İstanbul Barosu Başkanımız değerli Av. Sayın Mehmet Durakoğlu’nu açılış konuşması yapmak üzere davet ediyor ve sözü kendisine bırakıyorum. Buyurun Başkanım.

Av. MEHMET DURAKOĞLU

İstanbul Barosu Başkanı

Çok teşekkür ederim. Öncelikle, Vergi Hukuku Komisyonu Başkanımıza, onun şahsında komisyon üyelerimize çok teşekkür ediyorum. Çok yararlı olacağını umduğum, geleceğe ışık tutacağını umduğum bir toplantıda birlikteyiz. Bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Ayrıca bu toplantıya katkı veren değerli hocalarımıza ve sevgili meslektaşlarıma çok teşekkür etmek istiyorum. Yazmaya çalıştığımız bu öyküye katkı verdikleri için de çok teşekkür ederim.

Biz, özellikle de son iki yıldır İstanbul Barosu'nda özellikle de mesleğimize ilişkin ortaya çıkan pek çoğu da olumsuz gibi görünen bazı gelişmelerin karşısında baro olarak ne yapmamız gerektiği konusunu özel olarak tartışıp belli bir noktaya getirmeye çalışıyoruz. Bu kadar çok hukuk fakültesi açılmış olması, bu kadar çok mezun veriliyor olması, hukuk fakültelerindeki eğitime ilişkin bazı yetmezlikleri taşıyor olmamıza ilaveten mezun olan herkesin herhangi bir sınav da olmaksızın doğrudan doğruya avukat olabilmesi son yıllarda mesleğe ilişkin ciddi bir nitelik sorununu gündeme getirdi. Bu noktada, kuşkusuz bizim bu nitelik sorununu aşmamız için her şeyi yapabilmemiz mümkün değil ama en azından onlardan bir avukat daha yaratabilmek bakımından neler yapmamız gerektiği üzerinde hassasiyetle çalıştık. Hele bir de bu zaman diliminin özellikle de yeni bir avukatlık modelinin gelişmekte olduğu sürece rastlıyor olması, yani endüstri 4.0'ların, yapay zekâların gelişim süreci içerisinde gelecekte yeni bir avukatlık modelinin de ortaya çıkabilecek olması bizim açımızdan bu yeni modele ayak uyduracak, ona meslektaşları entegre edecek yeni bir süreci ifade etti.

Bu süreç içerisinde nasıl davranmamız gerektiği, ne yapmamız gerektiği konusunda özel bir strateji tayin ederek bu strateji üzerinde gitmeye çalışıyoruz. Bu bağlamda, aslında hiç de görevimiz değilmiş gibi görünen İngilizce eğitimlerine önem verdik. Meslektaşlarımızın özellikle geleceğe taşınabilmesi bakımından bu yapay

zekâ ve endüstri 4.0'a ayak uydurabilmek bakımından onun dili olan İngilizcenin geliştirilmesinin önemini kavramaya ve doğrudan doğruya avukatlara İngilizce eğitimi vermeye başladık, ama onunla birlikte onu bütünleyici bir faktör olarak da mutlaka uzmanlaşma gerektiğine karar vermiş olmamız nedeniyle bunun gereğini yerine getiren bir program oluşturmaya başladık.

Vergi hukuku bunlardan bir tanesi. Özellikle de meslektaşlarımızın belli birkaç alanda uzmanlaşmalarının onları geleceğe taşıyacak önemli bir faktör olacağını, belki şimdilerde değil, ama değişen avukatlık modelinin en temel koşullarından birisi olduğunu onlara anlatmaya çalışıyoruz. Bu alanda değişkenlik yaratabilecek birçok faktör var kuşkusuz, ama vergi hukukunda uzmanlaşma da bu anlamda son derece önemlidir. Kuşkusuz, bu program sonunda bu programı dinleyen meslektaşlarımız bu programdan bir uzman olarak çıkmayacaklar ama vergi hukukunda uzmanlaşmanın gerektiğini yadsımadan kendileri için uygun bir alan olup olmadığını tespit etmek bakımından bu programın son derece yararlı olacağını düşünüyorum.

Bütün bunları kendi içimizde değerlendirirken bir özeleştiri yapmaya da şiddetle ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Çünkü, vergi hukuku bizim ilgimizi çekmediği için -kuşkusuz ilgisini çekenler için söylemiyorum ama- geniş bir avukat kesiminin ilgisini çekmediği için muhasebecilere bıraktığımız bir alan olmaya dönüştü. Bugün, özellikle vergi mahkemelerinde açılan davaların avukatı yoksa, taraflardan birisi avukat değilse, avukatla temsil edilmiyorsa daha doğrusu, o dilekçenin büyük ihtimalle bir muhasebeci tarafından, bir yeminli müşavir tarafından ya da mali müşavir tarafından yazılmış olduğunu hepimiz biliyoruz. Dolayısıyla bizim giderek ilgimizi bu alanda kaybetmiş olmamızın getirdiği bir temel sorun bize geri dönmek üzere. Hatta döndü bile. Dolayısıyla, şimdi bizim kendi alanımıza, sadece verginin değil, verginin hukukunun da konuşulduğu bir alanda mutlaka kendimizi uzman hissetmek ve bu şekilde de bu davada taraf, daha doğrusu temsil kabiliyeti kazanmak zorundayız. Bu yeterliliği kazanmak zorundayız. Dolayısıyla, bu alanda uzmanlaşma bizim açımızdan, avukatlar açısından yeni bir alanın aslında

yeniden kazanılması anlamına geliyor. Bu alan bizim alanımız, bu alan başkalarının alanı değil, bu alan başka meslek mensuplarının alanı da değil, bu alan bizim alanımız ama bir özeleştirme anlamında söylediğim gibi kaybettiğimiz bir alanı yeniden kazanmaya çalışıyoruz. Düşünün ki, biz avukatlık mesleğiyle ilgili olarak son dönemlerde bazı alanları noterlere, muhasebecilere falan kaptırırken şimdi onları yeniden kazanmak ihtiyacı içerisindeyiz. Yeni alanlar arayışı içerisinde olduğumuz dönemde terk ettiğimiz bir alana yeniden dönmek zorundayız. O nedenle, bu program benim açımdan son derece önemliydi.

Sözlerimin başına dönmek istiyorum. Çok uzatmak niyetinde değilim. Sevgili Başkanımıza, Vergi ve İdare Hukuku Komisyonu Başkanımıza çok teşekkür etmek istiyorum. Çünkü gerçekten çok büyük çaba gösterdi. Özellikle de, rahatsızlık yaşadığı bir dönemde dahi bu toplantıyı programlayabildi. Çok teşekkür ediyorum. O, bizim için gerçekten büyük bir değer, daha doğrusu vergi alanında bulunan herkesin büyük bir değer. Onu bir avukat olarak görmek, onunla çalışabilmek bizim için gerçekten çok önemli. Çok çalışkan bir komisyonumuz var. Başkanımızla birlikte komisyonda çalışan tüm arkadaşlarıma da çok teşekkür etmek istiyorum, ama büyük teşekkürüm bugün bu oturuma katılan değerli hocalarıma ve değerli meslektaşlarıma. Hocalarımız bugün kuşkusuz bu alanın duayenleri olarak meslektaşlarımıza çok şey kazandıracaklar. Onların daha üniversitedeyken bir süre sonra avukat olacak ve baroya gelecek olan meslektaşlarımıza vergi hukukunu sevdirmeleri bu alanın gelişimi açısından bizim için çok önemli. Fakültede bu işe sahip çıkacak olan meslektaşlarımızla birlikte bizim de bu alanımıza sahip çıkmamız sonucunda bütünlük ile karşı karşıya olacağız. Bu nedenle, sevgili hocalarıma da bu oturuma katıldıkları ve katkı verdikleri için çok çok teşekkür ediyorum.

Bu arada, biraz evvel öğrendiğimize göre Sevgili Necip Kocayusufpaşaoğlu Hocamızı kaybetmişiz. Kendisi benim de hocam olup çok yararlandığımız çok değerli bir hocaydı. Sanıyorum duayenlerden biriydi. Benim 35 yıllık avukat olduğumu düşünür ve kendisinin benim de hocam olduğunu düşünürseniz ne kadar eski olduğ-

nu, ama eski hocalarımızın, daha evvelki hocalarımızın hakkında şimdiden hayırla yâd edeceğimiz pek çok şey söyleyebileceğimizi, gerçek bir hoca olduğunu, son derece yararlı bilgiler edindiğimizi belirtmek istiyorum. Allah'tan rahmet diliyorum, inşallah yattığı yer cennet olacaktır. Öğrettikleriyle, yetiştirdikleriyle yaşamaya devam edecektir diye düşünüyorum. Teşekkürlerimi belirterek katılan herkese de sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum. Çok sağ olun.

Av. DİLEK YUMRUTAŞ

Değerli Baro Başkanımız Sayın Av. Mehmet Durakoğlu'na bu önemli noktalara işaret eden değerli açılış konuşması için çok teşekkür ederiz. Biz de büyük önder, cumhuriyetimizin kurucusu, başöğretmenimiz Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere tüm aramızdan ayrılan sonsuz yolculuğa uğurladığımız değerli hocalarımızı sevgi, saygı, rahmet ve minnetle anıyoruz. Allah rahmet eylesin diyoruz. Ben, şimdi sözü muzun Değerli Başkanı Sayın Av. Mehmet Kaya'ya bırakmak istiyorum ve kendisine geçmiş olsun dileklerimi de ileterek sözü aktarıyorum. Buyurun Sayın Başkanım.

Av. MEHMET KAYA

İdare ve Vergi Hukuku Komisyonu Başkanı

Herkese merhaba. Bugün sokağa çıkma yasağı var. Herkes evinde. Bizde, bugün davetsiz misafir olduk. Konuşmalarım, hiçbir maksada matuf olmaksızın gerçek durumların tespitlerine ilişkin olacaktır. Size ters gelen bir tespit ve yorum söz konusu olursa, ne olur hoş görün. Çünkü kurumlarla kuruluşlarla ilgili birtakım diyecelerim, tespitlerim olacak. Bunun baştan hoş görülmesini istiyorum. Bu meyanda tüm dinleyicilere, sizlere de teşekkür ediyorum. Hele hele başkanın övgü dolu konuşmalarını duyunca şaşırdım. Ne güzel konuştun Başkanım Sağ ol, Allah razı olsun. Yani ömrümüzün sonunda böyle takdir edilmek gerçekten beni mutlu etti, Türkiye'nin değil, dünyanın en büyük Barosu Başkanı tarafından. Evet bunu yazışmalarım da söylüyorum ama burada da teyit edeceğim: İstanbul Barosu olarak mevcudumuz 50 bini geçti arkadaşlar. (Ocak-2021 itibariyle İstanbul Barosuna kayıtlı avukat sayısı: (50.150) Bir sevindirici haber daha, Baro YK üyesi Sn. Muazzez Yılmaz 'dan aldığım bilgiye göre İstanbul'da avukat olarak hanımlar çoğunluktadır. İstanbul'da, 25 binin üstünde hanım avukat var ve erkeklerle arayı açıyorlar. New York ve Tokyo barolarında da avukat sayısı çok ama İstanbul Barosu birinci durumdadır. Başkanımız da ne güzel bir konuşma yaptı. Kendisini vergi hukukçusu zannettim. Ne güzel konuşuyor dedim. Sanki bizim içimize-Vergi hukukçularının arasına girmiş gibi. Oysa ki ben 60 yıldır bu işin içerisindeyim daha hala neresinde olduğumu bilmiyorum. Neden 60 yıl? Vergi hukuku ile ilgili eğitim ve öğretimim Maliye Okulu ile başlamıştır. 1959 yılı girişliyim. O gün bugündür de, önce Maliye Bakanlığı'nda sonra da serbest avukat olarak devam ediyorum. Altmış yıldır bu işin içinde olmama rağmen, vergi hukuku ile ilgili bir şeyi tam bildim diye iddia etme lüksüm yoktur. Başkanımın meslek dalımıza, vergi hukukuna olan ilgisini de hem gıpta ile izledim hem de şaşırdım. Bu nedenle, kendilerine bir kere daha teşekkür ediyorum.

Esas konumuza gelelim. Bugün güzel bir program hazırladığımızı düşünüyorum. Hatta ben kendi kendime dedim ki, şampiyonlar ligine çıkıyoruz. İşte İstanbul'da işte Ankara'da işte İzmir'de hepsi birbirinden değerli öğretim üyeleri. Hele o genç avukatlar, yaşlı avukatlar yok mu onlar da öyle. Ortaya güzel bir şey çıktı. Kendi adıma söylemem gerekirse çok da çalışmadım. Rahatsızlığım uzun sürdü, nedenini, niçinini bilmiyorum ama yaşlılık diyeceğim buna (Koah) diye bir şey var. Sigara içenlere yalvararak söylüyorum, ne olursunuz içmeyin. Ben onun cezasını çekiyorum koah akciğerlerde, sigara içenleri rahat bırakmıyor.

Şimdi bırakın benim bu şahsi rahatsızlığımı da gelelim esas rahatsızlık nerede? Nereden başlamam gerekir, anlatacağım konuları, mümkün merteye kısa bir şekilde kimsenin de vaktini çalmadan hazırladığımız programa uygun olarak anlatmaya-bitirmeye çalışacağım.

Şimdi, evvel emirde nereden geldi bu konu? Gururla bizi izlediğini tahmin ettiğim İdare ve Vergi Komisyonu üyemiz Prof.Dr.Nihal Saban ile Prof.Dr.Yusuf Karakoç 'un doçentken yapmış olduğu iki farklı çalışmadan yola çıktım. Sayın Yusuf Karakoç hocamın Türkiye Barolar Birliği Dergisine (TBB Dergisi, Sayı 59, 2005 Sayfa: 63-89) yazmış olduğu, "Vergi Yargılaması Hukukunda Avukatların Rolü" başlıklı makalesi ve Nihal Hocamın'da "Türk Yargı Sisteminin Etkinliği Araştırma Projesi-Vergi Yargısının Etkinliği Araştırma Raporu" (TESEV Yayınları 10, İstanbul, 2000) adlı yayını. Kitap olarak basılmış olan bu çalışma piyasada bulunmamaktadır. Ben kitabı elde ettim; okudum, bir daha okudum, bir daha okudum ve en son «Garp Cephesi'nde yeni bir şey yok» hiçbir şey değişmemiş dedim. 2000 ila 2020 yılları arasında 20 senede bir şey değişmemiş, yalnız bireysel başvuruyu lütfen kabul etmişler, o da nasıl çalışıyorsa ayrı bir konu zaten. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu kararlar sonucu bireysel başvuru gündeme getirilmiştir diyebiliriz. Yusuf hocamın yerinde tespitlerinden de kayda değer bir değişiklik söz konusu değil. Buradan hareketle, garp cephesinde bir şey yok dedim. Maalesef değişiklikler yok. Yine mahkemelerimizde, vergi mahkemelerinde, İstinaf mahkemelerimizde ve Danıştay'da

yük alabildiğine çok ve yargıçlarımız bunların üstesinden geliyor, sağ olsunlar. Ancak inanır mısınız ? adalet çok geç tecelli ediyor. Geç tecelli ettiği için adalet gerçekten yerini buluyor mu? bunu düşünmek gerekiyor. Bir diğer husus, spesifik bir konu vergi hukuku, gerçek söylemek gerekirse hiç kimsenin pek bu sahaya girdiği yok, girse de bir şey anladığı yok. Gerçekten söylemek gerekirse, vergi hukukçusu, maliyeciyi anlayamıyor, maliyeci de vergi hukukçusunu anlamıyor. Nedenine gelince; vergi mevzuatı ilgili her şeyin hazırlandığı yer-mutfak, Maliye Bakanlığı'dır. Vergi kanunları ilgili çalışmalar Maliye Bakanlığı bünyesi içinde yapılmaktadır .Nasıl oluyor diyeceksiniz, bakanlık önceden bir tasarı hazırlıyor, ondan sonra TBMM'ne gönderdiğinde, Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yapılan görüşmelerde bakanlık bürokratlarının açıklamaları dinlendikten sonra komisyonda yapılan görüşmelerde bakanlıktan gelen tasarı çoğu zaman aynen kabul edilerek TBMM genel kuruluna gönderiliyor. Genel kurulda yapılan görüşmelerden de ufak tefek değişiklikler sonunda kanun tasarısı yasa haline geliyor. Yani, sizin anlayacağınız maliye bürokratlarının hazırladığı vergi kanunları ile ilgili tasarı hemen yasallaşiyor. Hele son zamanlarda torba yasa çuval, haral yasa gibi her gün yeni bir şeyler çıkıyor ve birbiriyle alakalı olmayan bir sürü kanun dolduruluyor ve bir bakıyorsun çıkmış Kanun. Bu uygulamanın iyi yönü de var, çok hızlı uygulamaya geçtiği için. Ama doğru mudur, yanlış mıdır bunu takdirlerinize sunmak gerekiyor. Vergi kanunlarını uygulayıcılarına geldiğimiz zaman, uygulayıcılar da yine maliyeciler(vergi daireleri, vergi müfettişleri vs.) ve vergi kanunlarını yorumlayan hukukçu olmayan idari yargı hakimleri.

İdari yargı hakimlerinin hukuk fakültesi mezunu olmaları şart değildir. Hukuk veya hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilimler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanında en az dört yıllık yüksek öğrenim yapmış veya bunlara denkliği Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak şartı yeterli bulunmaktadır.

Dürüstçe söylemek gerekir ise vergi kanunlarını uygulayanlar ve yorumlayanlar hukukçu olmadıkları halde hukukçulardan daha fazla bilgi sahibidirler. Nedenine gelince; bu arkadaşlarımız, siyasal

bilimler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanında dört yıllık yüksek öğrenim yapmış kimselerdir.

Sonuç itibariyle; vergi hukuku ile ilgili yasalar hazırlanıyor, pişiyor, geliyor, uygulamaya kadar her şey güzel. Ama benim hukukçum yok, avukatım yok orada. Avukatımın görüşü yansımıyor dürüstçe söyleyeyim. Yansımıyor da ne oluyor, zararı mı var ki, dersiniz; çok zarar görüyoruz arkadaşlar. Nasıl görüyoruz? Ben sadece basit bir örnek vereceğim, gerisini siz tahayyül edin. Şimdi, yorum meselesi hukukun ruhu meselesi. Yorum meselesi var, lafzı ve ruhu ile yorumlama. Medeni Kanununun 15. maddesi işte burada uygulanmıyor. Genelde maliyeci dostlarım, ben de dahilim belki buna, kendim daha maliyeci miyim hukukçu muyum bilmiyorum, ayırt edemiyorum, hep metne bağlı kalınıyor, yorum ise yapılmıyor.

Örnek veriyorum size: Bir zamanaşımı vardır bu alanda, tahsil zamanaşımı, tahakkuk zamanaşımı. 5 yıllık bir süredir. 5 yıl geçti, her şey bitti yeni başa dönersin. Zamanaşımını, durduran sebepler vardır, kesen sebepler vardır her zamanaşımı süresinde olduğu gibi. Bunu nasıl kullanıyor? 20 sene sonra karşına bir alacak geliyor, maliyenin alacağı var sizden diyor. Hayrola? diyorsun Nasıl olur bu? Evet var diyor. Siz şirketinizi kurdunuz, vergisini beyannamesini verdiniz ama ödemediniz. Gerekçe önemli değil diyor. Bugüne kadar neredeydiniz? diye sorunca, bugüne kadar aradık, sizi bulamadık cevabı alıyorsunuz. Benim adresim belli deseniz de, onu hiç dinlemez ben diyor. Tabii iş yargıya intikal edince durum ortaya çıkıyor. Nasıl çıkıyor? Her 5 sene sonunda, 5 senede bir zamanaşımını kesmek üzere, yanlış anlamayın arkadaşlar, kuruluş veya kuruluşlar veya lira diyeyim bunlar yatırılıyor. Kim tarafından? İdare tarafından. 2000 li yıllardan bu yana Vergi Müdürlüğü yapıp da bu usulsüz uygulamayı yapmayan bir vergi müdürünü ben düşünemiyorum. Divanı Muhasebatın yeni adıyla Sayıştay' ın kendilerini sorguya çekeceğinden korkuyor.. Niye sen bunu zaman aşımına uğrattın arkadaş demesinden korkuyor. Bunun üzerine ne yapıyor peki? Zaman aşımını kesiyor, beş kuruluş 1 lira neyse yıl sonunda oturuyor veznedar makbuz kesiyor. İşte şimdi bir hukukçu ile bir maliyecinin hukuka bakış açısı burda kendini göstermektedir. Ben şunu söyleyeyim:

Gerek yok kardeşim 5 yıl geçmişse bitti. Amma ben hesap vereceğim, vermezsin arkadaş, sen sana düşeni yapmışsan niye uzatıyorsun bunu 5 seneyi 20 seneye kadar getiriyorsun. 2000 yıllarını 2020'ye getiriyorsun? Bunlar gerçekler arkadaşlar. Danıştay'ın çok güzel bir kararı var:

(Danıştay 3. Daire E.2010/4340 K.2012/3047 sayılı karar özeti: Zamanaşımı süresinin dolmasından önce yapılan cüz'i tutardaki ödemelerin mükellefler tarafından yapıldığının kabulünün ticari icaplara uygun düşmediği, söz konusu ödeme nedeniyle tahsil zamanaşımı süresinin kesildiğinden bahsedilmesine olanak bulunmadığı hakkında.)

Adam zaten istese gider öder, niye getirip de Aralık ayında ödüyor bunu Ocak ayında ödese ne olur bunu diyor. Bunu da tespit ediyor kararlarında. Bunu şunun için söylüyorum maliyeci vergici dostlarım hep böyle metne bağlı kalıyor. Gerçek bir hukuk nosyonu alsalar burada bu konuda bunu hiç üstüne gelmeden «Yapabileceğini yapmıştır, yapamadığına göre zaman aşımına uğramıştır» hıfza deyip, evrak hıfza kaldırılır, oradan da kağıt fabrikasına, iş de biter. Böyle bitirmiyorlar. 20 sene evveline ait evrak, anlattığımız şekilde çoğalıyor, çoğalıyor. Bu anlattıklarım nedeniyle; böyle bir bakış açısını maliyeci bakış açısına, hukukçu bakış açısının da girmesini istiyorum ben. Zaten her firma nerdeyse bir muhasebeci ve bir yeminli müşavir bulundurmamak mecburiyetinde artık işletmelerde; Belli ölçekli firmalarda avukat da zaten şart. Bu meslekleri yapanlar biraz yardımlaşın, biraz iş birliği yapın. Güzelce arı gibi çalışın, diye düşünüyorum. Çalışsalar çok güzel sonuçlar ortaya çıkacaktır ama nedense olmuyor. Başkanımın da belirttiği gibi açılış konuşmasında, muhasebeci yazıyor dilekçeyi mükellefe imzalattığı gidiliyor mahkemeye. Ondan sonra hak getire. Eksik olduğu için dilekçe reddediliyor veya yeniden dava açılmasına karar veriliyor. Muhasebeci arkadaş da, bazen bilmediği için «Davayı kaybettik efendim diyor», (Oysa ki, rakamlar çok yüksek arkadaşlar, vergi hukukunda ihbarname veya ödeme emri ile istenen.) Dava yeniden açılmadığı için de, o zaman hak kaybı oluşuyor, mükellef te bilmiyor konuyu. Tabii mahkeme kararı var elinde getiriyor muhasebeci: Buyur, kaybettik

diyor. Halbuki hak kaybı olmaması için meslekler arası işbirliği içinde çalışılabilir diye düşünüyorum, benim kişisel görüşüm.

Bu tespiti yaptıktan sonra bir diğer tespit daha yapmak istiyorum. Mevzuatımızda Vergi Konseyi diye bir kurum, kuruluş var. Nasıl çalışıyor bu kuruluş? Eskiden kuruluş çok güzeldi vizyonu misyonu çok harika. Hatta ne olur bir bakın derim internette güzel de bir sayfaları var. Çok hoşuma gitti. Örnek alınacak bir sayfa. Konsey içinde çok değerli insanlar var. Oh ne güzel her şey güzel. Türkiye'nin böyle önde gelen alkışlanacak kişileri de orada boy göstermiş. Maliye Bakanlığının bir danışma komisyonu, Vergi Konseyi. Şimdi söylesem bir türlü söylemesem bir türlü... Çünkü gönlüm razı değil söylemesem, söylesem de tesiri yok, nasıl olsa dinleyen de yok.

2014 yılında Danıştay'ın kuruluş yıldönümü vardı orada bir talih-sizlik yaşandı. Başbakanla Birlik Başkanımız arasında. O gün bugündür barolara, Barolar Birliği'ne (son zaman hariç) yıllarca bir küskünlük soğukluk oldu, buzdolabı gibi kurum ve kuruluşlar. Örneğin, avukatlar olarak biz eskiden dosyayı gidip hakimle sohbet ederek incelerken, şimdi giriş kapısının yanında bir oda ayırdılar (Danıştay'ı kastederek konuşuyorum), başına da bir memur dikeyor al dosyayı incele. Tetkik hakimi ile görüşeceğim? Dosya burada ne görüşeceksiniz diyor. Üye ile görüşeceğim. Yok olmaz öyle şey görüşemezsiniz. Yani idari yargıyı kastederek konuşuyorum, adli yargı bilmiyorum, bir soğukluk oluştu. Sonra buradan hareketle yıllarca sürdü bu soğukluk. Son zamanlarda Birlik başkanı düzeltti, ama maalesef barolara karşı hala mesafeli bir davranış var Danıştay'da. Diyoruz ki, Danıştay'dan bir başkan, üye konuşma yapsın bizi aydınlatsın, yargıç kararlarını da bize söylesin diye talepte bulunuyoruz, cevap verme nezaketini dahi göstermiyorlar. Oysa ki, İstanbul Barosu 50.000 kişilik bir sivil toplum örgütü, ahenk içinde çalışması gerekir kurum ve kuruluşlarla bir arada. Bunu bizim anayasamızın ikinci maddesi de söylüyor. Herkesin birbirini kucaklaması gerekiyor, kurum ve kuruluşların. Neden niçin anlamak güç, bu soğukluk maalesef devam ediyor ve idare mesafeli duruyor başına bir şey gelmesin diye.

Yalnız Sayın Başkanımın çok güzel bir tespiti var bu konuda “eksen kaymasından dolayı” Birlik başkanımız burada bunu düzeltmeye çalıştı, çalışmaya çalışıyor, ama biz barolar olarak ilk tavırlarından bu yana hiç değişen bir şey yok. Bunun da altını çizmek istiyorum. Neden dersiniz işte alın size bir örnek veriyorum: Maliye Bakanlığında vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere kurulan Vergi Konseyinde Maliye Bakanı üye tayin ediyor, seçiyor. O kadar güzel değerli üyeler var, ama benim orada Baromdan, Barolar Birliği'nden bir kimse yok. Kimler var dersin derneklerden üyeler var, holdinglerden üyeler var, sivil toplum örgütlerinden seçiliyor, Konseye seçilen -katılan sivil toplum örgüt sayısı temsilcilerinden 18 üye atanmıştır. Aralarından sivil toplum örgütü olan Türkiye Barolar Birliğini temsilcisini göremiyorum. Neden göremiyorum, işte demin anlattığım küskünlükten kaynaklansa gerek. Seçim hakkı bakanda. Bu arada, Vergi Konseyine gelenlere de, sözümüz yok. Çünkü hak eden çok değerli isimler de yer alıyor orada, onu söyleyeyim. Hukukçu niye yok orada ve öbür taraftan dernekler, Vergi konseyinde-danışma kurulunda olmasına rağmen, hukukçular, barolar neden yok. Vergi Konseyinin oluşturulmasından maksat, vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak olduğuna göre; Vergi politikalarının oluşturulmasına ve uygulamasına ilişkin bildirilecek görüşlerin hukuki boyutlarının göz ardı edilmemesi için Hukukçuları temsil eden sivil toplum örgütünden üye alınmaması dikkat çekici değil midir?. Örneğin; sivil toplum örgütü temsilcisi olarak, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, Türkiye Noterler Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Müteahhitler Birliği, Türkiye Esnaf Sanatkarları Konfederasyonu orada var da, ben Türkiye Barolar Birliği olarak niye orada yokum. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu temsilcisi var, benim temsilcim yok orada. Hatta TÜSİAD, MÜSİAD ve YASED dernek statülerinde oldukları halde atananlar arasındalar. Bundan dolayı açıkçası üzgünüm, sitemimi belirtiyorum. Bundan dolayı herhangi bir kastım yok ama neden onlara ihtiyaç var da, bana (barolara) neden ihtiyaç yok? Bunu özellikle altını çizerek söylüyorum. Vergi Konseyi, yeni bir kuruluş değil,

bu tercihin bilinçli olduğunu düşünüyorum, baroların olmamasının nedeni bu talihsiz tartışmaların bize sonuçları diye düşünüyorum.

Ben bu şikayetlerimi, (dert çok, bir vur bin ah işit diye söylüyorum, o yüzden bunları ortaya koydum.) Vergi hukukuna sahip çıkılmalı, her ne kadar bugüne kadar arka planda kaldıysa, başkalarının çok güzel ifade ettiği gibi, saha çok iyi bir saha, buna sahip çıkalım. Bu alanda uzmanlaşmak gerekiyor. Doktorlarda uzmanlık olduğu gibi, bizde de Ceza Hukuku , Medeni Hukuk ve Ticaret Hukuku gibi uzmanlık alanlarının oluşturulması gerekiyor. Vergi hukukuna sahip çıkılması ve bunun eğitiminin de, hukuk fakültelerinden başlayarak verilmesi gerekiyor. Zaten bizim şanssızlığımız vergi hukukunun yeni bir alan olması. İyi dostum-arkadaşım olan Selim Kaneti ile başladı İstanbul'da ve güzel bir başlangıçta oldu. Ankara grubuna bir şey demiyorum. Öncel / Kumrulu / Çağan grubu o da ayrı. Ankara-İstanbul grubu çok eski değil 80'li yıllardan beri geliyor. Vergi Hukuku tarihi de eski değil Vergi hukuku diye bir alan yok. Onu daha önce maliye kendi içinde hallediyordu. Malik kaza mecraları vardır, itiraz komisyonları, Temyiz Komisyonları sonra Danıştay vardı. Danıştay hep vardı. Şurayı Devlet adıyla 10 Mayıs 1868 de kurulmuştur.1876 da Kanun-u Esasi'nin kabul edilmesiyle Şurayı Devlet anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. Türkiye'de uygulanan idare hukuku esas itibariyle Fransız idare hukukundan iktibas edilmiş olduğuna göre Fransa'daki gelişmeye paralel bir gelişme arz etmiştir. İdare Hukuku tarihi gelişimini yazacak olan akademisyenler için işte sizlere ilginç bir anektod; Fransa Danıştay'ın kuruluşunda Anadolu (Türkiye)halkı olarak Foçalıların katkılarının çok önemli olduğunun ve yadsınamayacağını bilmesi gerekir. Şöyle ki, bir Anadolu halkı olarak Foçalıların Avrupa Uygarlığına etkileri ve Fransız Devrimine katkıları. Denizcilikte ve ticaretle çok gelişmiş olan Foça halkı, Milattan Önce 550 yılında Pers istilasına karşı daha önceden (M.Ö.600 yılında) koloni kurmuş oldukları Massailia (Marsilya) şehrine göç etmişler ve Anadolu'dan taşıdıkları medeniyeti burada yeniden inşa ederek Akdeniz'in ve Batı Avrupa'nın en önemli kültür ve ticaret merkezini kurmuşlardır. Yeni Foça adıyla da anılan bu şehir devleti kısa sürede etki alanını artırmıştır.

Bağımsız bir şehir devleti olarak yönetilen ve esaslarını İyon'dan alan bir anayasası olan Marsilya, Aristoteles tarafından, ılımlı oligarşinin ve istikrarlı cumhuriyetin örneği olarak gösterilir. Öyle ki, bu yönetim sistemi 700 yıl boyunca devam etmiştir. Bugünkü Fransa'da kurulan en eski şehri olan Marsilya, yüzyıllar boyunca bağımsız bir devlet olarak mevcudiyetini korumuş, Roma İmparatorluğu ile iyi ilişkiler içinde bulunmuştur. Fransız Devrimi'ne gelinceye kadar Fransa birliğinde yer almayan Marsilya, bağımsız tavrını 1792'de Fransız Devriminde Paris'e gönderdiği 500 gönüllü militanla destek vererek sürdürmüştür.

Bu gönüllülerin Paris sokaklarında yüksek sesle söyledikleri marş, Fransızlar tarafından "Marsilyalı Marşı" olarak isimlendirilmiş ve daha sonra benimsenerek Ulusal Marş haline gelmiştir. 1791'de Paris'te Yasama Meclisine seçilen bir Marsilyalı avukat olan Emmanuel de Pastoret (Emanuel dö Pastore), Devrimin Terör Dönemi sırasında göç ettikten bir süre sonra Napolyon Senatörü ve hukuk profesörü olarak atanmış ve 1814'te restore edilen monarşinin Anayasa Şartı'nın hazırlayıcılarından birisi olmuştur¹.

Buradan hareketle, bu arkadaşlarımız özellikle genç avukatlara sesleniyorum şimdi Ne olursunuz bu sahalara inin. Vergi sahası gerçekten iyi bir saha. Ekmek aslanın ağzında da değil, midesinde artık. Ben onu çıkarana kadar çok çektim, elim kanlar içinde kaldı. Siz bari uğraşmayın diyerek de söylüyorum. Çünkü keyfiyet olarak miktarı yüksektir, %5 istediğin zaman müvekkil tamam diyor, avukata teslim oluyor. Yeter ki kazan diyor müvekkil. Rakamlar yüksek tutuyor. Emeginizin karşılığını alıyorsunuz. Bu sahaya eğilin. Eğilirken de hukuk fakültelerimizde eğitim verilmesini istiyorum. Çünkü demin de anlattığım gibi başlangıç güzel fakat başlangıç olarak gü-

1 Bu bilgileri teyit eden açıklamalar için bkz.
https://en.wikipedia.org/wiki/Claude-Emmanuel_de_Pastoret ;
https://en.wikipedia.org/wiki/Claude-Emmanuel_de_Pastoret
<https://revolution-francaise.net/2007/07/18/149-chronologie-revolution-marseille>
<http://comtelanza.canalblog.com/archives/2013/04/27/27023242.html>
<https://q5uyk672amideuble3ciqdady--comtelanza-canalblog-com.translate.goog/archives/2013/05/05/27085611.html>
https://fr.wikipedia.org/wiki/Marseille_antique
<https://en.wikipedia.org/wiki/Massalia>

zel. Detay yoktur. Ne yapılacaktı ki, bir vergi teorisi, vergi konusu da işlendi, işleniyor. Güzel kitaplar çıktı ortaya ama uygulamaya yönelik pek bir hareket yok, veyahut da hukuk fakültesindeki öğrencilere biz vergi hukukunu sevdiremedik. Veyahut da Hukuk fakültesindeki dersler az bilemiyorum. Sonucu takdirinize bırakıyorum. Ben derim ki, en azından orada, nasıl ticaret üniversitelerinde muhasebeye ağırlık veriliyorsa hukuk fakültelerinde de maliye vergi kurumlarına ağırlık veren, sisteme yönelik bir şeyler hazırlanması gerekir. Bunu tabii ki ilgili yöneticiler bilecekler. Yöntemleri onlar ayarlayabilir. Bunun en güzel örneğini ben size maliye okulu mezunu olarak veriyorum. Neden dersiniz? lise çağında gelir vergisini, kurumlar vergisini veya diğer vergileri öğrettiler bizlere. Aldığım bilgiler beni hayat boyu devam ettirdi. Bir veraset intikal, bina arazi vergisi bunlar hep öğrenildi. Yeni bir yöntemle öğretmek lazım. Bu tür eğitim- öğretim şeklinin hukuk fakültelerine getirilebileceğini düşünüyorum.

Gelelim esas Barolara, Elif Görgülü beni izliyorsa ona şimdiden teşekkür ederek, hem de sitem ederek bahsetmek istiyorum. Baroda ders veriyorum sözüm ona. Ayda iki saat ders veriyoruz. Ne oluyor biliyor musunuz? Hiçbir şeyi veremiyoruz verimsiz oluyor. Bunun yerine pratiğe yönelik atölye çalışmalarlarıyla, başkanımın da ifade ettiği gibi, bunu kamuya genç avukatlara mal ederek hem sevdirerek hem de bir şeyler öğreterek idari yargıda bir avukat hukukçu, vergi hukukçusu kimliğini ortaya çıkarırsak çok iyi olur diye düşünüyorum. Yoksa o iki saatlik derste hiçbir şey anlatamıyoruz. Hatta bazıları izin istiyor. Başlarken, dinlemeyenlerin çıkabileceği düşüncesiyle haydi güle güle diyorum. (Elektirik-şarj kesintisi nedeniyle görüntü donmuştur.Seyrettiğimde konuşmamın da sonuna geldiği anlaşılmıştır.)

Av. DİLEK YUMRUTAŞ

Değerli Komisyon Başkanımız Sayın Avukat Mehmet Kaya çok önemli, hem eğitim hem de uygulamadaki soru- sorunlara ışık tutan konuları tespit eden gözlemlerini aktardı. Konuşması için çok teşekkür ediyoruz. Vergi hukukunda uzmanlaşmayı biz vergi hukukçuları olarak çok önemsiyoruz. Bizden sonraki meslektaşlarımızın da özellikle bu konularda daha derin alanlarda, daha uzman olarak çalışmasını istiyoruz. En azından usta çırak ilişkisi çerçevesinde, biz üstatlarımızdan ustalık noktasında eğitimler aldık uygulamayı öğrendik. Bizden sonra geleceklere de biz bilgilerimizi aktararak bunların kuşaktan kuşağa aktarılmasını diliyoruz. Şimdi, özellikle ilk oturumumuzda çok değerli hocalarımızın hukuk fakültelerinde vergi hukuku eğitimine ilişkin tespitleriyle daha iyi nasıl olur gelecekte yeni değişen gelişen teknolojiler sosyal ve ekonomik ihtiyaçlar da dikkate alınarak hukuk fakültesindeki eğitimler nasıl olmalıdır ve uygulamayla teori nasıl birlikte senkronize bir şekilde mesleğe uyumlu hale getiririz? Tüm bunlar konusunda çok değerli görüşlerini hep birlikte dinleme fırsatını erişeceğimiz hocalarımızı sizlere takdim etmek istiyorum

İlk oturumumuz *“Hukuk Fakültesinde Vergi Hukuku Eğitime İlişkin Akademik Tespitler”* başlığıyla Oturum Başkanımız Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk fakültesinden değerli hocamız Prof. Dr. Yusuf Karakoç, konuşmacılarımız Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden değerli hocamız Prof. Dr. Mustafa Akkaya, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden Prof. Dr. Zehreddin Aslan Hocamız, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden Prof. Dr. İrfan Barlass Hocamız ve Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden Doç. Dr. Selçuk Özgünç Hocamızı değerli konuşmalarını, sunumlarını yapmak üzere sözü ben değerli Oturum Başkanımız Prof. Dr. Yusuf Karakoç’a bırakıyorum. Hoş geldiniz.

1. OTURUM

AKADEMİK TESPİT HUKUK FAKÜLTESİNDE VERGİ HUKUKU EĞİTİMİ

Prof. Dr. YUSUF KARAKOÇ

Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Teşekkür ediyorum. Ben aslında başkan olarak çok fazla konuşma yapmayı düşünmüyorum, ancak öncelikle Sayın Baro Başkanımıza ve Komisyon Başkanımıza çok çok teşekkür etmek istiyorum. Benim konuşacaklarımın bir kısmını kendileri dile getirdiler. İstanbul Barosunda katıldığım ikinci toplantı. Yıllar evveli İstanbul Barosunun ev sahipliği yaptığı bir sempozyumda; *“Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar Sempozyumu”*nda, *“Hukuklaşmayan Bir Alan: Vergi Alanı”* diye bir tebliğ sunmuştum. O sempozyumda dönemin İstanbul Barosu Başkanına *“Mahkemelerde görülmekte olan dava sayılarıyla ilgili hazırladığınız Raporda niye vergi mahkemelerindeki dosyalara yer vermediniz Sayın Başkan”* dediğimde *“biz hesap kitap işi bilmeyiz, o nedenle onlara yer vermedik Hocam”* demişti. O günden bugüne geldiğinde hem sayın Komisyon Başkanı, hem de sayın Baro Başkanı hakikaten terk edilen bir alanda yeniden sahiplenme gibi bir girişim içerisinde olduklarını çok açık bir şekilde ortaya koydular.

Benim İstanbul Barosunun bu tür toplantılarında ikinci bulunuşum, bu toplantı başlamadan önce önceki toplantının videolarını gördüm. Bu toplantıya davet edilmiş olmamdan da hâlâ o videoların muhafaza edilmiş olmasından da mutluluk duydum. Ancak konuşmacılara söz vermeden evvel yapılan konuşmalarla ilgili benim de ana hatlarıyla bir-iki tespit yapmama herhalde müsaade edersiniz diye düşünüyorum. Bir, şu anda kaç tane hukuk fakültesi olduğu ve bunların kaçının aktif olarak görev yaptığı, öğrenci kabul ettiği, eğitim-öğretime devam ettiği bilinmemektedir. Muhtemelen her yıl

hukuk fakültelerine 20.000 civarında öğrenci alınmaktadır. Başka bir deyişle, yüzde artı eksi yüzde 10 ilâvesiyle ya da eksiğiyle bu kadar öğrenci alınmaktadır. Hukuk fakültelerinin bir kısmında vergi hukuku, mal hukuk adında dersler var; bu dersler bir kısmında dönemlik, bir kısmında yıllık; bir kısmında da belki seçimlik ders olarak yer alıyor. Mezun niteliği konusunda tereddütler var. Çünkü şu an itibariyle hukuk fakültelerinde vergi hukuku derslerine giren hocaların kahır ekseriyeti hukukçu olmayan kişilerden oluşmaktadır. Hukuk fakültesi öğrencileri ve mezunlarının Vergi Hukukuna ilgisi sadece Türkiye’de değil, Dünyanın hemen her ülkesinde diğer hukuk alanlara göre nispeten daha az; ancak, ilgilenmek isteyenlerin de malesef bilgili olduklarını söylemek mümkün değil. Hukuk fakültesi mezunu (avukat) dava takip etmeye kalktığı zaman eğer bilgisizse, bu alanda kendi bilgisini arttırmadıysa, bir zamanlar bir vergi mahkemesi başkanının -Allah rahmet eylesin, o başkan vefat etti- bana gösterdiği bir dilekçede bir avukat imzasıyla sadece *“ödeme emrinin iptalini talep ediyorum”* diyerek dava açıldığını bizzat gördüm. Dilekçe zorunlu unsurlar dışında sadece bu cümleden ibaretti.

Geçenlerde, yani birkaç gün evvel bir avukatın hata düzeltme yoluyla bir dava açma ihtiyacı duyduğunu ve iki kere dilekçenin reddi kararına muhatap olduğunu; *“benim dilekçelerim niye reddediliyor”* diye sorduğunda hâkimin dayanamayıp *“şunu şunu yapman lazım”* diyerek kendisine yol haritası çizdiği söylendi. Bu meslektaşımız vergi hukuku davası takip etmek istiyor olmasına rağmen başvurduğu öğretim üyesi bir idare hukukçusuymuş. Niye bir vergi hukukçusuna değil de, idare hukukçusuna başvurmuş olduğunu anlamak mümkün değildir. Dolayısıyla bizim önce iğneyi kendimize, çuvaldızı ele batırmamız; önce kendimizi eleştirmemiz lazım. 2005 yılında Barolar Birliği Dergisinde yayınladığım makalede ne tespit ettiysem şu anda aynı tespitler her yönüyle aynen devam etmektedir. Bu şaşırtıcı bir şey midir, tartışılır.

Vergi hukuku Türkiye’de 1953’te başlamıştır. Allah rahmet eylesin, Akif Erginay’ın 1953’te yazdığı *“Vergi Hukuku Prensipleri”* ile Türkiye’de *“vergi hukuku”* adı bu ülkenin üniversitelerinde zikredilir hale gelmiştir. Bunu belirtmekte yarar olduğunu düşünüyorum.

Onun dışında *Vergi Konseyi* ile ilgili Sayın Komisyon Başkanı bir şeyler söyledi. Söylenenleri tamamlamak ihtiyacını duydum. Çünkü uzun süredir orada görev yapmış biri olarak;

- Vergi Konseyi asla bir kanun komisyonu niteliği ve işlevi yoktur. Vergi Kanunlarının asla bir Adalet Bakanlığı bünyesinde oluşturulmuş komisyonlar gibi bir komisyondan geçerek hazırlanması söz konusu değildir. Bunu bir tespit olarak bir kenara koymakta yarar var.
- Konsey birtakım konuları çalışmış, önerilerde bulunmuş, ama onlar sadece bir öneri şeklinde nitelendirilmiştir. Sayın Başkan haklı, hakikaten bir sürü meslek odası niteliği bile taşımayan sivil toplum örgütü, dernek niteliğindeki kuruluşlardan üyeler varken -bir ara Adalet Bakanlığında da üye yoktu, daha sonra Adalet Bakanlığında bir üye gelir olmuştu- Barolar Birliğinden kimsenin bulunmaması bir eksikliklerdir.
- Akademisyen üyeler arasında belli bir dönemde birkaç hukukçu meslektaşımız bulundu. Ancak, üyelerin çoğunluğu hukuk fakültesi mezunu değildir.
- Belli bir süre Vergi Konseyi kanun komisyonu olmamasına rağmen, birtakım konuların-kanunların düzeltilmesi için epeyce gayret sarf etti; ancak, belli bir süre var-yok arası yaşadı. Daha sonra da bir var edilme gayreti içerisine girildi, ama pandemi öncesinde yapılan toplantıdan sonra bir daha konsey toplandı mı, toplanmadı mı bilgim yok. En azından benim bir bilgim yok.
- Kuruluşu ve belli bir dönem işleyişi hakikaten ilgi çekiciydi; takdir edilen bir oluşumdur; ancak, daha sonra bu takdir edilir hali devam ettiremedi maalesef.
- Ben de o kurumun daha sağlıklı, daha işler hale getirilip çalıştırılmasında yarar olduğu kanaatini taşıyorum. Tabii, öyle bir kurulda da bulunması gereken bütün kurumlardan temsilcilerin olması; bir de sadece ve yalnızca iş yapabilecek olanların, bilenlerin oraya atanması şartına uyulması gerektiği kanaatini taşıyorum.

Maalesef, bilenlerden ziyade bildiği sanılan ya da bildiğini sananların öne çıktığı-çıkarıldığı bir toplumda yaşıyoruz. Bu yüzden de, kurumlardan beklenen verim sağlanamıyor.

Hukuk fakültelerinde vergi hukuku, malî hukuk konularında şüphesiz diğer meslektaşlarım, konuşmacı arkadaşlarım bir şeyler söyleyecekler. Ancak olumsuz yönleri tespit ettiğim gibi, olumlu gelişmelere de işaret etmekte yarar olduğunu düşünüyorum. O da şudur; Son yıllarda en azından benim görev yaptığım üniversitede vergi hukukuna karşı özel bir ilgi artışı gözlenmektedir. Yüksek lisans ve doktora aşamasında bu alana ilgi duyan öğrenci-talebe sayısı eskiden yıllar itibariyle ortalama birin altındayken son birkaç yıldır hem yüksek lisans, hem doktora tezi yazacak aday bakımından yıllık ortalamanın 4-5'e çıktığını görmekteyiz. Pandeminin sona ermesi, yüz yüze öğretimin-eğitimin başlaması halinde, bu ilginin en azından benim bulunduğum üniversite itibariyle daha da yükseleceği kanaatini taşıyorum.

Öte yandan, malî hukuk-vergi hukuku sadece zorunlu derslerle değil, seçimlik derslerle de desteklenmesi halinde kişilerin bu alana ilgilerinin bilgiye dönüşmesi sağlanabilir diye düşünüyorum. Bu yönde de yine şu anda çalışmakta olduğum üniversitede çok çeşitli seçimlik derslerle hem lisans düzeyinde, hem yüksek lisans ve doktora düzeyinde bu işi yürütmeye gayret ettiğimizi ifade etmek istiyorum.

Birinci Oturumun Başlığı-Konusu, "Akademik Tespit: Hukuk Fakültesinde Vergi Hukuku Eğitimi". Bu Oturumda hepsi akademisyen olan konuşmacılar hukuk fakültesinde vergi hukuku eğitimiyle ilgili akademik tespitlerde bulunacaklar. Ancak talep üzerine konuşmacı sıralamasında bir değişikliğe gidildi. Sayın Zehreddin Aslan kendisinin diğer vergi hukukçusu hocalar konuştuktan sonra konuşmasının daha uygun olacağını beyan etti. Biz de konuşma sırasında sayın Zehreddin Aslan'ı en sona bırakıp sayın Mustafa Akkaya ile başlıyoruz. Ben şimdi sözü değerli meslektaşım ve kardeşim Mustafa Akkaya'ya veriyorum, buyurunuz Sayın Akkaya.

Prof. Dr. MUSTAFA AKKAYA

Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Sözlerime İstanbul Barosu'na ve heyecanını gıptayla izlediğim İstanbul Barosu İdare ve Vergi Hukuku Komisyon Başkanı Sayın Mehmet Kaya'ya ve emeği geçen herkese teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Aslında konu başlığı "*Vergi Hukukunda Uzmanlaşma ve Gelecek*" diye belirlenince uzman kimdir?, uzmanlaşma nedir? ile başlamak galiba en doğrusu. Çok uzatmayacağım, ama Türk Dil Kurumunda uzman belli bir işte belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kişi olarak tanımlanıyor. Aslında eskiden ihtisas sahibi kullanılırdı, mütehassıs olarak da ifade edilebilecek şey. Peki, vergi hukukunda uzmanlaşmayla da biz neyi kastediyoruz? Vergi hukuku alanında bilgisi, görüş ve becerisi yüksek hukukçuların olması, sayılarının artmasını anlıyoruz.

Sunumuma geçmeden önce bir şeyin altını çizmek istiyorum. Her ne kadar bir avukat şapkam varsa da ben bu sunumumun tamamen akademik perspektifle sınırlı ve hukuk fakültelerinde vergi hukuku eğitimiyle ilgili olduğunun altını özellikle çizmek istiyorum.

Şimdi, vergi hukuku alanında uzmanlaşmaya ihtiyaç var mı? Hiç kuşkusuz var ki bu tartışmayı da onun için yürütüyoruz. Aslında vergi hukukunun akademiya çerçevesinde baktığımızda ayrı bir uzmanlık alanı olması 1986-1987'lerde başlıyor. Yani vergi hukukunun Türk üniversite sistemi içerisinde anabilim dalı, işte bilim dalı yapılması içerisinde uzmanlık alanı olarak somutlaştığı yıllar 1986-1987. Tabii ki bundan önce biraz sonra değineceğim Türkiye'de bir vergi hukuk veya verginin hukuku çalışmaları var ama ilk saptama olarak şunu söylüyorum: Aslında mali hukuk bünyesi içerisinde vergi hukuku ayrı bir uzmanlık alanı olarak akademik yapılanma ve akademiye ifadesini bulmuş, dolayısıyla bu yıllarda 86-87'den itibaren hem ayrı anabilim dalları, hem de bu anabilim dallarına atamalarda gerçekleşmiş. Dolayısıyla akademik yapılanma anlamında tırnak içerisinde

bir sorun olduğunu söylemek zor. Daha sonraki yıllarda akademide özellikle vergi hukuku bağlamında doçentlik temel alanlarına ilişkin bu uzmanlığın kapsamının belirlenmesi noktasında maliye, mali hukuk tartışmaları yaşandı fakat bu tartışmaların özünde vergi hukukunun gerekliliği ya da programlarda yer alıp yer almaması değil, burada akademik unvan alacak olanların, akademik uzmanlık alanı olarak hangi altyapıya sahip olması gerektiği tartışmaları vardır. İşte orada başladı zaten maliyeci, vergici tartışmaları. Yani alana ilişkin değildi, alanda kimlerin uzmanlık unvanlarını alabilecekleri, doçentlik jürileriyle ilgili tartışmalar vardı. Dolayısıyla, bu tartışmaların aslında tetiklediği bir şey veya iyi ki de gündeme getirdiği bir şey vergi hukukçusu, vergici, maliyeci tartışmalarına ilişkindi. Şimdi, buna işaret etmemin nedeni çok akademik ayrıntıya değil, Türkiye’de biraz sonra da değineceğim gibi hukuk fakültelerindeki vergi hukuku eğitiminin -açılış konuşmalarında da değinildi- görece genç bir alan olmasından kaynaklanan birtakım sorunlarımız var; bu konuyu onun uzantısı olarak görmek lazım.

Bu bağlamda, süreç içerisinde 2007 yılında hukuk fakültelerindeki yapılanma özel hukuk, kamu hukuku ve ekonomi ve maliye bölümlerinden oluşurdu. Bu yapılanma 2007 yılında YÖK’ün bir kararıyla kapatıldı. Bunun isabetli olup olmadığı ayrıca tartışılır ama bu özellikle vergi hukukunda akademik unvan alacaklar, hukuk fakültelerinde ders vereceklerle ilgili bir yeni tartışmanın da zeminini oluşturdu. Çünkü, aslında toparlamaya çalıştığım husus şu: Siz bir yandan vergi hukukunda akademide uzmanlaşmayla ilgili birtakım değişiklikleri o doçentlik temel alanlarıyla yaparken (2007 yılına kadar hukuk fakülteleri sayısının çok olmadığını ayrıca belirtmek gerekir), oradaki akademik yapılanmayı da değiştirdiğinizde hukukçu olmayanların da vergi hukuku alanında akademik görevlere atanıp atanamayacağına ilişkin birtakım tartışmaları da beraberinde getirdi. Bununla birlikte, 2007 yılında şöyle de bir şey oldu ki -bunu çok tartışmanın da anlamı yok- ekonomi ve maliye bölümlerinin kapatılmasından sonraki dönemde mali hukuk, vergi hukuku da mali hukukun bir alt dalı olarak kamu hukuku içerisinde yer aldı.

Aslında bu özetlemeyi şunun için yaptım: vergi hukukunda uzmanlaşmayı tartışıyoruz. Bu noktada, 2007 yılındaki değişiklikle bölüm kapatmanın isabetinden ziyade bu değişikliğin lisans düzeyindeki vergi hukuku eğitimi üzerinde nasıl etkisi olduğunu biraz sonra inceleyeceğim ve ele alacağım için bunlara işaret ettim. Bugün, akademik olarak vergi hukuku mali hukuk anabilim dalı içerisinde bir uzmanlık alanıdır. Burada bir problem yok. İşleyişine ilişkin birçok eleştiri getirebiliriz. An itibarıyla, ekonomik boyutta vergi hukukunda uzmanlaşmanın akademik açıdan bir sorunu olduğunu düşünmüyorum. Ancak burada eleştirdiğimiz aslında bugünkü konuyla da ilgili olan husus; hukuk fakülteleri bazında -bunun altını özellikle çiziyorum- bu yapı içerisinde yer alacak akademisyenlerin nitelikleri, donanımları ve geldikleri kökenlerle ilgili birtakım sorunlarımız var. Sayın Oturum Başkanı'nın da işaret ettiği sanırım bir ölçüde buydu.

Şimdi peki, biz bugün 2021 yılında vergi hukuku uygulamasında vergi hukuku alanında uzmanlaşmayı tartışıyoruz. Yani hukuk bir bütün, hukukun diğer alanlarında bu tartışma bu yoğunlukta yok. Aslında, bu yoğunlukta olmamasının nedeni o alanlarda uzmanlaşmayla ilgili bir ihtiyaç olmamasından değil, zaten o alanlarda bu farkındalığın yaratılmış olması, bunu tercih eden hukukçuların da söz konusu alanlarda uzmanlaşma yoluna gitmiş olmalarından kaynaklanıyor. Bugün bunu tartışıyor olmamızın nedeni birazcık da bu. Kendi pencereden baktığımda akademisyen olarak neden uzmanlaşmayı tartışıyoruz, bunun temelinde yatan meseleler nedir, çözüm önerileri nedir, onları başlıklar halinde olabildiğince uzatmadan paylaşmak istiyorum.

Bugün, uzmanlaşmayı tartışıyoruz çünkü birinci sorunumuz vergi hukukunun saf bir hukuk alanı olduğunu ve vergi hukuku problemlerinin çözüm sürecinde yer alanların ister hâkim olsun, ister avukat olsun hukukçu olması gerektiği yönünde bir kabul oluşturulamamıştır. Bir durum saptaması bu, yani gerçekten de hukuklaştırılmamış bir alan vergi hukuku diye Sayın Karakoç'un bir tebliğ başlığı -umarım doğru söyledim- aslında bu alanda vergiyle ilgili problemlerde bunun bir hukukunun olduğu ve bununla ilgili uyumsuzluklarda

hukukçunun yer alması gerektiği konusunda toplumsal bir algının olmaması, genel planda onun oluşturulamaması bunun temel nedenidir. Yani hâlâ böyle bir uzmana gerek var mı veya bu alanda ihtisaslaşmaya gerek var mı algımızı hukuk bütünü içerisinde tam sağlayabilmiş değiliz. Hâlâ alanın iktisadın, işletmenin, maliyenin uzantısı olduğu, içinde olduğuna ilişkin kabulleri ve algıları değiştiremedik.

Peki, bu algının, bu kabullerin değiştirilmesi, kırılması gerekiyor mu? Evet, gerekiyor. Bu noktada, bir özeleştirme yapmak gerekiyor. Söz konusu, bu algıda bizlerin katkısı var mı? Evet, bizlerin katkısı var. Neden katkısı var? Şimdi Sayın Karakoç açılışında 1953'te "*Vergi Hukukunun Prensipleri*"yle başlayan bir vergi hukuku yolculuğundan bahsetti. Doğrudur. İşte 1953'te "*Vergi Hukukunun Prensipleri*"ni rahmetle analım Akif Erginay, ama 1959'da da aslında ilk belki çok akademik boyutta hangisi önce, hangisi etkili-değil tartışmak istemem, ama 1959'da yazdığı bir makale daha var: "*Vergi Hukukunun Mevzuu ve Muhtariyeti*" 1953, 1959'da başlayan yolculukta gerçekten minnetle anmamız gereken Mualla Öncel, Nami Çağan, Ahmet Kumrulu, Selim Kaneti, Adnan Tezel, yani birçok kişi, emek vermiş birçok hocamız sayesinde önemli bir yol aldık. 1960'larda başlayan yolculukta aslında 2000'lerden, 2010'lardan itibaren çok ciddi bir yol aldığımız kesin. Peki, aldığımız yol yeterli mi? Zaten yeterli olsaydı bugün bu tartışmayı yapıyor olmazdık.

Bizim hukuk eğitimlerinde katkıda bulunduğumuz kısmı çok önemsiyorum. Zaten sunumum da biraz ona yönelik, hukuk öğrencilerine, yani vergi hukuku alanlara ve vergi hukuku uygulamasında hukuki yardıma ihtiyaç duyanlara bu alanın hukuk alanı olduğunu ve sadece hukukçulardan destek alınabileceğini -buradaki sadece ifadesinin hukuki boyutuyla olduğunun altını çizmek istiyorum- bir algı yaratılması gerekiyor. Bunu yaratamadığımız için bugün vergi hukukunda uzmanlaşmayı tartışıyoruz. Peki, neden yaratılamadı, yaratılamaz mı, yaratılması için ne gerekir diye uçuşan sorulara baktığımızda aslında bu konuda artık verginin hukuku, vergi hukuku konusunda -gerçekten ben de yaklaşık bir lisanstan sonra bir 30 yılı doldurmuş ve geçmiş durumdayım- ciddi bir yol aldığımız kesin.

Hukuk eğitiminde gerek lisans düzeyinde, gerek lisansüstü düzeyde ciddi anlamda ilginin arttığı kesin, lisansüstü düzeyde taleplerin arttığı kesin. Yani hukukçular bu alanın farkına varmaya başladılar ama biliyoruz ki çok geniş bir kitle, hâlâ geniş bir kitlenin de biraz önce işaret ettiğim üzere bu alanın bir hukuk alanı olup olmadığı noktasında önyargıları var. Özellikle de hukuk fakültesi eğitimi sırasında bu konuda çekincelerini kırabilmiş değiliz.

Peki, bu algıyı nasıl çözmeliyiz? Burada, vergi hukuku derslerinin bir dersin içeriğinin verilme biçimine ilişkin, ikincisi de verenlere ilişkin iki temel noktayı ayrı ayrı tartışmamız gerekiyor. İlki vergi hukuku dersinin verilme biçimi. Biraz önce dedik ki vergi hukukunun hâlâ hukuk olarak algılanıp algılanmadığı -ki algılanmıyor veya yeterince algılanmıyor- bunu kırmamız gerektiğini ifade ettik. O zaman bizim bir özeleştirme yaparak kendimizin bu algıdaki payını ortaya koymamız yapmamız gerekiyor. Tabii burada tarihsel süreç içerisinde bu algının oluşmasına ve kırılmasındaki güçlüklerle ilgili birtakım yol taşları var diyelim. Ben, genç vergi hukukçuları toplantılarından, sempozyumlarından birinde *“vergi hukuku eğitimi ve vergi hukuku algısı üzerine”* diye kısa bir çalışma yapmıştım. O çalışma esnasında Türkiye’de 60’lı yıllardan bu yana vergi hukuku dersleri nasıl veriliyor üzerine yaptığım bir araştırmada üç başlık halinde bunu tespit edebildiğimi düşünüyorum. Eksiklikleri vardır, umarım daha iyileri de yapılır. Aslında, Türkiye’de vergi hukuku dersleri verilirken üç yaklaşım var: Bunlardan bir tanesi vergi hukuku derslerini muhasebe ağırlıklı veren yaklaşım. Yani bir vergi muhasebesi veriyor. İkincisi, vergi tekniği ve vergi mevzuatı ağırlıklı yaklaşım, yani ilkinde verginin tabii ki bir muhasebe boyutu var. Hukuk mudur, değil midir onu ayrıca tartışılabilir. Onu da muhasebesel ağırlıklı, işte kayıt nereye yapılır, nasıl yapılır, vergisel bakımdan nasıl dikkate alınır? İkincisi, vergi tekniği ve vergi mevzuatı ağırlıklı yaklaşım, bu son derece hukuki, hukuk metodoloji veya hukuki perspektiflerin ötesinde işte şu kanunda bunu söylüyor, bu budur, ticari kazanç budur, zirai kazanç budur, amortisman şuna ayrılır, işte maddesi budur biçimindeki bir yaklaşım. Üçüncü yaklaşım da hukuki yaklaşımdır. Bu noktada, biraz önce isimlerini zikrettiğim, hatta bir kısmını zikredemediğim ho-

calarımıza, Öncel'lere, Kumrulu'lara, Çağan'lara, Kaneti'lere bir şey borçluyuz. Onlarla başlayan bir süreç hukuki yaklaşım, yani verginin hukukunu, vergi hukukunu anlatan bir yaklaşım söz konusu. Dolayısıyla birinci saptamam şudur: Vergi hukukunu bir hukuk dersi olarak veriyorsak veya hukuk fakültelerinde hukuk olarak veriliyorsa, bu alanla bağlantılarına -ki çok açık- bunlara işarette veriyorsak bu dediğim sakıncalar ortadan kalkmış oluyor. Yani hukuk öğrencisine verginin muhasebesini verdiğimizde bu zaten yeterli bir muhasebe altyapısı var mıdır, yok mudur o tartışılır. İkincisi, mevzuatı okutduğunuzda zaten eğitimi, hukuk eğitimi alınan bir yerde mevzuatın okutulması çok anlamlı değildir. Bu anlamda hukuki bir yaklaşımla verdiğinizde bu algıyı kırmış olursunuz -biraz sonra tekrar aynı cümleyi kullanacağım- daha öğrenci tanıştığı anda küsmesine neden olmazsınız. *“Aaa bu hukukmuş”* der. Birincisi bu, peki neden bu farklı yaklaşımlar var? Vergi muhasebesi, vergi tekniği, vergi mevzuatı hukuki yaklaşım biçiminde; ben bunu da kendimce araştırdığımda dersi veren hocalara baktığımda aslında bunun akademik bir tercih olmadığını, tamamen dersi verenlerin uzmanlık alanları ve çıkış noktalarının o kimliklerinin, akademik kimliklerinin belirleyicisi olduğu, yani muhasebe kökenli olan birisi vergi anlatırken, vergi hukuku anlatırken, vergi anlatırken doğal olarak muhasebesel kısmını anlatıyor. Bu tespit, herhangi bir şekilde bir itham ya da eleştiri içermiyor. Maliye kökenli birisi anlatırken ki orada mevzuat ön plana çıkıyor, ama bir hukukçu anlattığında hukuki boyutlarıyla anlatıyor.

Dolayısıyla, buradaki farklılık az önce yukarıda işaret ettiğim ekonomi ve maliye bölümlerinin kapatılması, başka alanlara eklenmesi noktasındaki sorunlardan bir tanesi budur. Yani vergi hukuku dersleri hukukçular tarafından, aslında burada hukukçular terimini bir alan şovenizmi içerisinde söylemiyorum, şunun altını çizerek söylüyorum: Yani hukuk fakültesi eğitiminin, hukuk eğitiminin temelinde bir hedefi var. Siz, vergi hukuku dersini anlatırken de bu hedef içerisinde kalmalı ve o alana ilişkin metodolojiyi ve temel ilkeleri öğretmelisiniz. Aksi durumda gerek vergi tekniği, vergi mevzuatı anlattığınızda, gerekse muhasebesel boyutu anlattığınızda veya vergi hukukunu buna indirgediğinizde bilgi yüklemesi yapmış oluyorsu-

nuz. Oysa ki hukuk eğitimindeki temel amaç o alana özgü temel ilkelerin, metodolojik ilkelerin öğrenciye verilmesidir. Bu anlamda, işte hukukçu iyi verir, maliyeci kötü verirden ziyade hukuk eğitiminin kendi özelliklerinin dikkate alınmaksızın “*vergi hukuku dersi*” adı altında verilecek bir dersin hukuk ağırlığının olmadığına bir anlamının bulunmayacağını veya katkısının az olacağını ifade ediyorum. Dolayısıyla, birinci çıkarımım şu: özellikle altını çiziyorum, lisans düzeyinde vergi hukuku dersleri hukuk perspektifinden hukuki yaklaşımla verilmek zorundadır. Bu konuda da gayet ısrarcıyım. Diğer yaklaşımlar değersiz midir, vergisel, muhasebesel açıdan vergi tekniği? Bunları lisansüstü düzeyde, yüksek lisans ve doktora düzeyinde ayrı başlıklar altında açarsınız, bu alana ilgi duyan birilerinin bu tür derslerle de katkı sağlayacağına hiç kuşku yok, ama neden ısrarcıyım? Az önce de aynı şeyi söyledim, hukuki yaklaşımın dışındaki yaklaşımla bir vergi hukuku dersi anlattığınızda özellikle hukuk öğrencisi bağlamında daha ilk tanışmada vedalaşmayı beraberinde getiriyorsunuz. Çünkü, o öğrenci o hukuk bütünü içerisinde aldığı diğer derslerden tamamen farklı bir dersle karşılaştığını, o algı içerisinde -doğrudur ya da yanlıştır- ilerleyemeyeceğini düşünüyor. Onun için ben hukuk fakültelerinde lisans düzeyinde dersin veriliş biçiminin tamamen hukuki yaklaşım çerçevesinde olması gerektiğini düşünüyorum. Bunda da gerçekten de bir alan şovenizmi içerisinde değilim. Sonuçta, vergi hukukunu hukuk fakültesinde veriyorsanız o program bittiğinde mezun olanların hukukçu olacağını ve verilen eğitimin hukuk eğitimi olduğu hiçbir şekilde gözden kaçırılmamalı. Yani, biz daha ilk tanıştığımız anda öğrenciyi bu derse küstürmemeliyiz.

Bir şeyin daha altını çizmek istiyorum. Bu söylediğim vergi hukuku derslerinin lisansta verilmesi üzerine değerlendirmeler; vergi hukuku hiç kuşku yok ki disiplinler arası bir alan, bu alanın maliyeye de alakası var, iktisatla da alakası var, muhasebeyle de alakası var. Bunları yadsımıyorum, kaldı ki muhtemelen 2. oturumda uygulamacılar buna değinecektir. Mesela, Alman ekolünde vergi hukukçuları, vergi alanında çalışan “Steuerberater“denilen kişiler (mali danışman) bu alanda çalışırken eğer vergi planlaması söz konusuysa

şirketler hukukçusu, vergi hukukçusu, bir maliye analisti daima vardır. Eğer ihtilaf çözümü söz konusuysa, o maliye analisti değil, işte şirketler hukukçusu, vergi hukukçusu ve meslek mensubu bizde YMM'lere tekabül eden vergi danışmanı mutlaka vardır. Yani alanlar arasındaki işbirliğini yadsıyarak böyle bir çıkarımda bulunmuyorum, ama hukuk öğrencisine tamamen başka şeyleri, hukuk dışındaki hususların ağırlık verildiği bir eğitim vermeye kalktığınızda vergi hukukundan hukukçuların niye uzak durduğuna ilişkin bir nedeni de ortaya koymuş oluyoruz.

Vergi hukuku disiplinler arası bir alan, hukukun tüm alanları öyle, siz hiçbir savcının kişinin ölüp ölmediğine nabzını tutup kendisinin karar verdiğini tahayyül edebiliyor musunuz? Adli tıp uzmanı rapor verecek. Tabii ki ben de bir vergi uyuşmazlığında bilançooya, muhasebesel kayıtlara veya başka bir şeye ilişkin olarak o veriyi o alandaki uzman kişilerden ya avukat olarak ya da yargıç olarak o alandaki verilerin bana değerlendirilmesini, sonuçlarını isteyeceğim. Yani diğer alanları yadsıyarak bu tür analizlerde bulunmuyorum. Hangi hâkim yaş tahsisinde şöyle bir uzaktan bakıp *"bu 18 yaşındadır"* der ki ? Kişiyi ilgili kurumlara gönderir, tıp bilminde bu alandan nasıl bir rapor alınması gerekiyorsa alınır. Yani bu söylediklerim vergi hukukunun diğer alanlarıyla ilişkisiz olması değil, verilecek hukuk eğitiminin kapsamıyla ilgili.

Bir başka tartışma: vergici, vergi hukukçusu, maliyeci tartışmalıdır. Bu tartışmalar akademik boyutta gerçekten çok anlamlı değil. Şu açıdan anlamlı bulmuyorum: tartışmaların ekseninde daima bir alan şovenizminin ön plana çıktığını görüyorum. Bununla birlikte, biraz önce işaret ettiğim gibi benim aktarımların hukuk fakültelerinde vergi hukuku derslerinin verilmesine ilişkin saptamalardır.

Bu alanda yine muhtemelen meslektaşlarım katkıda bulunacaktır. Bir, vergi hukuku dersleri hukuk fakültelerinde olmalı ki birçokta var. Maliye kalktı, onu ayrıca tartışırız, ama her durumda bu alana ilgisini çeken öğrencilerin veya bu alana ilgi duyacak öğrencilerin alabileceği seçimlerle de desteklenmeli. Sayın Baro Başkanı açılıştta *"ilgimizi çekmiyordu"* dedi. İşte biz akademide ders

boyutunda öğrencilerin ilgilerini çekmeliyiz ve ilgisini çekenlerin sayısını da arttırmalıyız.

Peki, bu çerçevede benim bir akademisyen olarak vergi hukukunda uzmanlaşmadan beklentilerim nedir? Bir kere, hukukçular vergi hukuku alanında daha da aktif olmalılar. Bu benim temennilerimden yıllardan beri arzuladığım şeylerden biri. Mali hukuku ilgilendiren, vergi hukukunu ilgilendiren alanlarda diğer meslek mensupları bizlerin rakibi ya da düşmanı değildir. Herkes uzmanlık alanlarıyla ilgili işbirliği yapmalı, birlikte çalışmalı, yani bunun önü bu söylediklerimle kapanmaz, ama sadece ben nasıl gidip bir muhasebe kaydı tutmamam gerekiyorsa, diğer meslek mensuplarının da bizim alana girmemeleri gerekmektedir. Konuyla ilgisiz görünse bile şu toplumsal algının da yıkılması gerekiyor: vergi idaresi daha çok hukuk demeli, yani ben yaptım oldu, bu böyledir zaten şeklinde yaklaşımlarla hareket etmemelidir. Bütün bunlara ek olarak son bir cümle, şimdi o kadar önemli ki bakın, bir başka tartışmanın önünü açmak istemem, ama biz hâlâ vergi tasarrufu, vergiden kaçınma, vergiyi dolanma, peçeleme kavramlarını salt hukukçu olmayanlar bu süreçte yoğun olarak yer aldığı için hâlâ 20-30 yıldır tartışıyor ve içinden çıkamıyoruz. Vergi idaresinin hukuk kaygısı olmadığı için bizim bu ayrımlarımızı son derece lüks buluyor. Yine aynı mantık içerisinde vergi idaresi **“benim elimde ekonomik yaklaşım diye bir maymuncuk var, ben her kapıyı açarım bununla”** diyor, devam ediyor. Yani vergi hukukunda hukukun, verginin hukukunun olmaması salt akademik bir problem değil, toplumsal bir problem, onun için ben daha çok verginin hukukuyla yaşadığımız günler diliyorum. Sabrınız için çok teşekkür ediyorum. Umarım süremi çok aşmadım. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. İRFAN BARLAS

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Teşekkür ediyorum Hocam. Konuşmama başlamadan önce “*Vergi Hukukunda Uzmanlaşma-Gelecek*” konulu bu panelde bana da görev verildiği ve fikirlerimi açıklama imkanı tanındığı için Sayın Baro Başkanımız Av. Mehmet Durakoğlu ve İdare Vergi Hukuku Komisyonu Başkanımız Sayın Av. Mehmet Kaya şahsında İstanbul Barosuna teşekkürlerimi sunuyorum, tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Esas itibariyle benim baroya teşekkürüm sadece bugün bu panelde sınırlı da değil. Baronun, İdare ve Vergi Hukuku Komisyonu aracılığıyla verdiği desteğini daima arkamızda hissediyoruz. Özellikle İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mali Hukuk Anabilim Dalı mensuplarınca yürütülen Vergi Hukukuna ilişkin bir projeye İstanbul Barosunun verdiği katkı bizler için son derece değerli. Keza İdare ve Vergi Hukuku Komisyonu’nun vergi hukukuna ilişkin çalışmaları, bilgi paylaşımları hakikaten çok zengin. Böylesi bir çalışma ortamının zeminini oluşturduğu için baroya içtenlikle teşekkür ediyorum.

Öncelikle bu panelin konusunun vergi hukukunda uzmanlaşma olarak seçilmesinin çok önemli ve yerinde bir tercih olduğunu ama uzmanlaşmanın yanlış ve yanıltıcı bir anlaşılmaya da sebebiyet vermemesi gerektiğini düşünüyorum. Neden? Çünkü hukukun hiçbir alanında teknik olarak bir uzmanlık yoktur. Yani lisans ve lisansüstü eğitim neticesinde alınan diplomalar, bırakın uzmanlık vermeyi, uzmanlık unvanı oluşturmayı, bir meslek dahi vermez. Hukuk fakültesinden mezun olan kişi sadece hukukçudur. Avukat değildir, hâkim değildir, savcı değildir. Bu konu üzerinde durmamın sebebi uygulamada çok sıklıkla gördüğümüz bir yanlış olan özellikle avukatların kendilerini bir hukuk dalında uzman olarak takdim etmeleri. Oysa hukuk alanında uzmanlaşmayı, Baro Başkanımızın açılış konuşmasında ifade ettiği gibi aslında sübjektif bir his olarak kabul etmek gerekir. Hukuk alanında uzmanlaşma, hukukçunun kendisine yönelik bir iç değerlendirmesinden ibarettir. Hukukçunun, hukukun

bir alanında kendisini uzman olarak hissetmesi; özellikle başkaları da bu hissi paylaşıyorsa kendisi için bir moral ve motivasyon kaynağıdır. Diğer yandan bunun ötesine geçip aslında hukuken var olmayan uzmanlık gibi bir unvanı takdim aracına çevirmemek lazım. Yani ben ceza hukuku uzmanıyım, ben vergi hukuku uzmanıyım, ben ticaret hukuku uzmanıyım; gibi ifadeleri kullanmak doğru olmadığı gibi yanıltıcıdır.

Vergi hukukunda uzmanlaşmaya eğitim boyutunda lisans ve lisansüstü eğitim olarak ikili bir ayırım içerisinde yaklaşmak mümkün. Kendi adıma lisans düzeyinde bir uzmanlaşmaya varılmasını gerçekçi ve doğru belirlenmiş bir hedef olarak görmüyorum. Hukuk eğitimi elbette formasyon düzeyinde basit bir eğitim değildir ama bu eğitim içeriği itibarıyla ne kadar kaliteli olursa olsun öğrenciye kendini doyuracak bir uzmanlık hissi vermeye yetmeyecektir.

Bugünün kuralları itibarıyla modern ve doğru bir eğitim için kabul edilen şu ki; eğitim kolektif bir faaliyettir yani eğitilen ile eğitenin ortak çalışmasıdır. Bu ortak çalışma neticesindeki sonucun başarısı ve başarısızlığı noktasında her iki taraf da paydaştır. Dolayısıyla vergi hukuku alanındaki zenginleşme ihtiyacında öğrencinin de sürece sunacağı katkı vardır. Peki, öğrenci bu katkıyı nasıl sunabilir? Demin Mustafa Hocamın söylediği gibi vergi hukuku disiplinler arası bir hukuk dalıdır. Vergi, daima özel hukuk ilişkilerini takip ettiği için bir yansıma ve sonuç olma özelliği taşır. Özel hukuk ilişkileri ,vergilendirmenin hareket noktasını hatta merkezini oluşturur. Vergi hukukçusu olmak için öncelikle vergilendirmeden önceki o ilk aşama olan özel hukuk ilişkisine yetkin biçimde yaklaşabilmek gerekiyor. Yani günümüzde örneğin bir veraset beyannamesi doldurmak ve Veraset ve İntikal Vergisini hesaplamak için hukukçudan eline kalem-kâğıdı alıp dört işlem yapması beklenmiyor. Bunun için bir meslek mensubunun hizmet vermesi yeterli hatta daha da ileriye gidersek bir yazılımın kullanılması dahi yeterli. Vergi hukukçusundan beklenen, miras hukukunu bilmesi, miras hukukundan kaynaklı kompleks birtakım problemlerin vergisel yansımasıyla ilgili hukuki değer ortaya koyacak bir katkı yapması. Dolayısıyla vergi hukukçusuysam miras hukukunu da bilmem lazım, aile hukukunu da bil-

mem lazım, ticaret hukukunu de bilmem lazım, borçlar hukukunu da bilmem lazım, ceza hukukunu da bilmem lazım. Hukuk, çeşitli kuralları birbiriyle çelişmeyen, birbirini reddetmeyen anlamlı bir bütün. Bu nedenle vergi hukuku dışında kalan diğer hukuk dallarını da iyi bilmek öğrenci için büyük bir gereklilik. Salt vergi hukukuna yoğunlaşmak, benim inancımda vergi hukuku eğitimi alanında içerisine düşülecek ağır bir yanılğı olacaktır. Bu yapı içerisinde vergi hukukunun 4. sınıfta görülmesi gereken bir ders olduğu kanaatindeyim. Aslında şunu biliyoruz ki 4. sınıfta görülmeye talip çok ders var 4. sınıfta görülen derslerin hiçbirisi de bundan şikayetçi değildir. Gene de burada vergi hukuku dersine bir öncelik tanınması gerektiği kanısındayım. 10-11 sene önceydi, vergi hukuku dersi 2. sınıftan 3. sınıfa alındığında bu tercihin çok olumlu etkisini görme fırsatı bulmuştum. 3. sınıftaki öğrencinin vergi hukukuyla tanışmadan önce başta idare hukuku olmak üzere gördüğü dersler, kendisi için çok önemli bir hazırlığın tamamlanması anlamına gelmişti. Dersin 4. sınıfa alınmasının daha da olumlu biçimde yansımaları bulacağından tereddüt etmiyorum.

Lisans düzeyi vergi hukuku eğitiminde çok külfetli olmayan ama benim anlayışımda yaşamsal önemde bir konu, temel muhasebe bilgisi ile finansal tabloları okuyabilme yetisinin öğrenciye kazandırılmasıdır. Öncelikle niye kolay diyorum? Yaklaşık 2.000.000 öğrencinin girdiği üniversite sınavda YÖK'ün de yeni uygulamaya koyduğu hukuk fakültelerinin ilk 100.000'lik dilimden öğrenci kabul etmesi zorunluluğu çerçevesinde, hukuk fakültesine giren öğrenci ne olursa olsun nitelikli öğrencidir. Hukuk eğitimi de bu niteliği daha yukarıya taşıyacak bir eğitimidir. Dolayısıyla yaşları itibariyle, kumaşları itibariyle bu öğrencilere ne verilirse bu öğrenciler alabilir düşüncesindeyim. Bu dersleri okutacak öğretim üyesi bulmakta da bir güçlük yaşanmayacaktır.

Temel muhasebe bilgisi ile finansal tabloları okunmasına ilişkin derslerin öğrenciye verilmesini yaşamsal önemde bulma sebebimi de şöyle açıklayabilirim. Vergi hukukunun, farklı meslek mensuplarınınca içerisine kuralsız biçimde girilen bir alan olduğunu biliyor ve bunun sonuçlarını yaşıyoruz. Sadece mali müşavirler, yeminli

mali müşavirler değil artık bugün mühendislik eğitimi alanlar dahi vergi hukuku alanında çalışıyorlar. Tabii burada şu tartışılır: Çalışılan şey gerçekten hukuk mu? Hayır, ama hukuka temas ediyor mu? Evet. Hukukçunun alanını daraltıyor mu? Evet. Peki, bunun kökünde ne var? Bunun kökünde hukuk bilgisinin, muhasebe ve finansal tabloları okuyabilme yetisiyle desteklenmemiş olması var. Elbette muhasebe adeta sonsuz bir alan. Benzer şekilde finansal tabloların okunması da gayet geniş, üzerinde cilt cilt yazılmış kitap, makale bulunan ayrı bir uzmanlık sahası. Benim burada işaret ettiğim, bu konularda temel bir bilgi düzeyine ulaşılmamasının gereğinden ibaret. Üstelik bu, sadece vergi hukuku dersleriyle sınırlı bir fayda da getirmeyecektir, ticaret hukuku için de aynısı geçerli ve ticaret hukukçuları da hukukçu olmayanların ticaret hukuku alanında çalışıyor olmalarından şikayetçi. Vergi hukukçularının bugün alanlarının kısmen de olsa işgal edilmiş olmasından dolayı yaşadıkları sıkıntının ayak seslerini ticaret hukukçularının da duymaya başladıklarını düşünüyorum. Bu yüzden meselenin belki de özünde şu var: Bilgiyle mücadele etmek güç, eğer o bilgi bizde yoksa doğru olanı o bilgiyi edinmektir. Yani meslek olarak sonuna kadar kendimizi korumalıyız, hukuku korumalıyız, avukatlığı konuşuyorsak avukatlığı korumalıyız, alana kural dışı girişlere müdahale etmeliyiz, bunlarda hiç tereddüt yok. Ne mutlu bunun için kuvvetli bir meslek örgütümüz de var. Diğer yandan farklı meslek mensuplarınca vergi hukuku alanına bu kadar rahat girilebiliyorsa bunun temelindeki sebepleri ortadan kaldırmak gerekir.

Bahsettiğim konulara ilişkin derslerin hukuk fakültelerinde seçimsel ders olarak değil zorunlu ders olarak okutulmasının daha yerinde olacağı düşüncesini taşıyorum. Zira bu derslerde edinilecek bilgiler, yukarıda ifade ettiğim şekliyle sadece vergi hukuku alanında değil diğer alanlarda da kullanılacak bilgilerdir. Yani ticaret hukuku alanında defterlerde kâr-zararı takip edemediğimiz, bilançoyu okuyamadığımız müddetçe bir eksiklik yaşıyoruz. Keza ceza hukuku alanında örneğin beyaz yaka suçları için temel düzeyde de olsa bu bilgilere sahip bir ceza hukukçusunun, takip ettiği dosyaya sunabileceği katkının daha farklı olacağı kanısındayım.

Lisansüstü eğitime gelirsek, burada uzmanlaşmaya çok daha uygun bir iklim olduğu söylenebilir. Niye? Öncelikle lisansüstü eğitimde daha az kural daha çok serbesti söz konusudur. Elbette öğrenci sayısı da daha az olup bu itibarla öğrenciye ayrılacak birim zaman da daha fazladır. Tabii bu noktada lisansüstü eğitimi, lisans eğitiminin üzerinde konumlandırıyormuş gibi anlaşılacak istemem. Benim anlayışında lisans düzeyindeki eğitimin üzerine çıkmak mümkün değildir.

Lisansüstü eğitimde genel olarak eğitimin merkezine kuram ve ilkeleri yerleştirmenin gerekli olduğu düşüncesindeyim. Özellikle lisansüstü eğitiminin çıktısı tezler ise o tezlerin vergi hukukuna egemen ilkelerden kopuk olmaması gerekiyor. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin 2. sınıfında idare hukuku dersinde Hocamız Prof.Dr. Sait Güran'ın söylediği “Eğer bir yerde ilke ve uygulama arasında bir çelişki görüyorsanız sakın vakit kaybedip kusuru, yanlışlığı ilkede aramayın, muhakkak uygulama yanlıştır.” sözü bu bağlamda konunun önemini ortaya koymasından yeterli kabul edilebilir. Öte yandan hazırlanacak tezler, uygulamadan da kopuk olmamalıdır zira uygulamada karşılığı olmayan, yaşanan hukuki sorunları çözme yolunda yol gösterici özelliği olmayan çalışmaların değeri zayıf kalabilmektedir. Lisansüstü eğitimin ders aşamasına dönersem, ders aşamasında yelpazeyi zenginleştirmek gerektiğini düşünüyorum. Yani sisteme avukatları ve meslek mensuplarını dahil edebileceğimiz inancındayım. Akademik bir tür kıskançlıkla yahut paylaşımından uzak bir anlayışla hareket etmemesi gerekir. Bir lisansüstü öğrencisinin örneğin uygulamada yoğun çalışan bir avukattan yararlanmaması, onunla zenginleşmemesi düşünülemez ama tabii burada kriterleri doğru oluşturmak gerekir.

Son olarak, üniversitede vergi hukuku eğitimiyle ve bunun uzmanlaşmaya yönelik yansımalarıyla ilgili olarak üniversiteler bünyesinde ticaret ve vergi hukuku enstitülerinin kurulmasının böylelikle ticaret ve vergi hukukunun ortak çalışacağı yapılar oluşturulmasının çok faydalı olacağını düşündüğümü ifade etmek istiyorum.

Sözlerime burada son verirken dinleme zahmetine katlanan tüm katılımcılara teşekkürlerimi sunuyorum.

Doç. Dr. SELÇUK ÖZGENÇ

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, ben de sunumuma başlamadan önce toplantıyı organize eden İstanbul Barosu Sayın Başkanlığına ve Vergi İdare Hukuku Komisyonu Başkanı, değerli büyüğüm Sayın Av. Mehmet Kaya'ya çok teşekkür ederim. Toplantıda yer almak benim için büyük onur. Ayrıca hafta sonu dinleme zahmetine katlanan tüm izleyici ve katılımcıları da saygıyla selamlarım.

Sunumuma başlamadan önce toplantının üst başlık "*Vergi Hukukunda Uzmanlaşma*" ile ilgili çok kısa bir-iki hususun altını çizmek isterim. Tespit sonrası ele alacağım sunumumu biraz karşılaştırmalı hukuk uygulamalarından hareketle yapma gayretinde oldum. Tabii ki bu zaman dilimi içerisinde çalışmanın tamamını ele almak mümkün değil, ama efektif bir biçimde anlatma gayretinde olacağım.

İrfan Hocam çok önemli bir tespitle ifade etti ki "*pozitif hukuk anlamında hukukçuların bir kulak burun boğaz uzmanı gibi bir sertifikasyonu yok, o nedenle bu uzmanlaşma meselesini bir düşünelim*". Bu meselenin esasında yurtdışında da böyle görüldüğünü ifade etmek isterim. Bu tebliğ hazırlanırken bunu anlama ve bilimsel çalışmalarda gözlemlene şansına sahip oldum. İrfan Hocam Vergi hukuku dersinin 4. sınıf dersi olması gerektiğini ifade etti. Şu an görev yaptığım Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Nihal Hoca-bizi izliyor, onu da saygıyla selamlarım- ve Billur Hoca'da aynı yaklaşımda olduklarından vergi hukuku dersi ısrarlı talepler sonucunda 3.sınıftan 4. sınıfa alınmıştır. Tecrübeler göstermiştir ki, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi arasında dersin kavranması açısından gözle görülür bir farklılık vardır. İçeriği itibariyle disiplinler arası özellik gösteren bir ders olduğu için 4. sınıf öğrencisi dersi kavrama açısından daha başarılı bir görünüm taşımıştır.

Bu tespitlerimden sonra kendi konuma, yani tebliğ başlığına dönecek olursam, vergi hukukunda uzmanlaşma meselesinin birbirini takip eden iki bileşeni vardır. Bileşenlerden biri hukuka ilişkin

nosyonun verildiği hukuk fakültesidir. Diğeri ise mezuniyet sonrası yetkinlik araçlarıdır. Pek tabii ki, bu tartışma hukuk eğitiminin genel sorunlarından bağımsızlaştırılmaz. Bugün, vergi hukukunun uzmanlaşma meselesini tartışıyorsak artık bu yüzyılda hukuk eğitiminin nasıl olması gerektiği meselesine kadar konuyu götürmemiz gereklidir. Sınırlı sürede bu konuya girmeyeceğim ama özellikle eğitim metotları, ölçme değerlendirme yöntemleri konusunda bir yenilenme kaçınılmazdır. Özellikle, YÖK nezdinde kalite kurulunun üniversiteler nezdinde yaptığı bir kısım çalışmalar mevcut. Çok özgün örnekleri olan üniversitelerimiz var. Bu manada evet, bir kısırdanma ve bir yola çıkış olduğunu gözlemliyoruz ama daha gidilecek çok mesafemiz bulunmaktadır. İşaret edildiği üzere, bizler de artık biraz daha klasik hukuk eğitiminin dışına çıkarak hukuki bir yaklaşımla ve daha katılımcı bir biçimde bu dersi nasıl işleyeceğimiz meselesini daha ayrıntılı bir biçimde ele almalıyız.

Tebliğ konusu bakımından karşılaştırmalı ülke uygulaması olarak Amerikan hukuku seçilmiştir. Bunun nedeni Amerikan hukukunun vergi avukatlığının en etkin biçimde yürütüldüğü örneklerden biri olmasıdır. Amerikan hukukuyla ilgili çok kısa bir hatırlatmayı konuya yabancı hazirun için yapmak isterim. Amerikan hukukunda hukuk fakültesinden mezun olan bir kişi genel bir hukuk derecesi alıyor, ama tüm hukuk öğrencilerinden genellikle hukuk fakültelerinin 1 ve 2. yıllarının çoğunu kaplayan zorunlu dersleri almaları bekleniyor. 3. yılda da öğrencilerin ilgisini çekebilecek bir hukuk alanında seçimlik dersler almalarına izin veriliyor. Bazı hukuk fakültelerinde bu seçimlik derslerde belli bir hukuk alanında uzmanlaşma sağlanırken bir öğrencinin ilgilendiği bir alanda 2 veya 3'ten fazla ders alması biraz alışılmadık bir durum. Esasında uzmanlaşma meselesi de direkt vergi hukuku şeklinde değil, biraz daha üst başlıkla hükümet ilişkileri ya da sermaye piyasaları, vesaire gibi başlıklar altında yapılıyor. Mezuniyet sonrası örnek olması açısından Amerika'da bir avukatın vergi hukuku uygulaması için özel bir sertifikasyon gerekli değil. Bu tespit önemli, çünkü İrfan Hocamın da işaret ettiği üzere Amerika'da dahi ayrı bir sertifikasyon süreci yok. Tabii ki bir baro sınavı var. Hukuk fakültesi mezunu avukatlık yapabilmek için baro

sınavını geçmek zorunda. Baro sınavını geçtikten sonra her avukat vergi uyuşmazlığında görev alabiliyor ama bu noktada birkaç hususun altını çizmek gereklidir. Özellikle, vergi mahkemeleri nezdinde faaliyet gösterecekse avukatın bir kayıt olma sürecini tamamlaması gerekiyor. Bu çok kapsamlı bir süreç değil, sadece bir başvuru ve bir form dolduruluyor, ama bu form niçin dolduruluyor? Vergi avukatlarının denetim ve tasdik hizmetleriyle uğraşan profesyonellerin tabi olduğu bir kısım mesleki standartları sağlaması bekleniyor. Bizim bugün az da olsa bunları da konuşmamız gerektiğini düşünüyorum. Özellikle vergi avukatlarının denetim ve tasdik hizmetlerini yerine getirenlerle -ki bunlar Amerika'da oldukça katı- aynı standartları karşılayıp karşılamadığını takip edebilme açısından böyle bir kayıt olma süreci getirilmiştir. Türk hukuku açısından da eğer bir uzmanlık tartışması yapıyorsak bu uzmanlığın Avukatlık Kanunu dışında tabi olacağı kuralların da belirlenmesi gerekir. Mezuniyet sonrası süreçte bir vergi avukatı olabilmek için genellikle bir yüksek lisans programı tamamlaması bekleniyor. Bu yüksek lisans programında da 9-10 adet vergi dersi alması gerekmektedir. Amerikan hukukunun genel görünümü bu şekildedir. Uzmanlaşma meselesini tartışırken özellikle acaba Türk hukuku uygulamasında, bizim eğitim-öğretim politikamızda vergi hukuku hukuk fakültelerinde az mı öğretiliyor diye bakıldığında özellikle Amerikan hukuku karşılaştırması açısından hiç de öyle olmadığını tespitini yaptım. Amerikan hukuku uygulamasında ki sarmaşık birliği şeklinde tanımlanan en önde gelen hukuk fakültelerinin tamamının müfredatını tek tek inceledim. Bu bakımdan Harvard Üniversitesi örneğinden hareket etmek isterim. Harvard Hukuk Fakültesi'nde 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde vergiyle ilgili sadece 4 tane ders var. Üstelik, bu derslerin hiçbiri zorunlu değil. Türk hukuku uygulamasında kamu üniversitelerinde biz vergi dersini zorunlu olarak veriyoruz. Harvard Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde bu bahar döneminde seçilebilecek 4 ders şu şekildedir; Uluslararası Vergilendirme, Ortaklıkların Vergilendirilmesi, Vergilendirme ve Ticari İşletmelerin Vergilendirilmesi. Bu derslerin dışında bir kısım disiplinler arası vergiyi de barındıran dersler var 2 tane, ama çok geniş bir katalog yok. Benim şu an görev yaptığım üniversitede ya da Yusuf Hoca'nın işaret ettiği

gibi ya da daha önce görev yaptığım üniversitede ders kataloğunun çok daha geniş olduğunu gözlemledim. Bunu ifade etmem gerekir. Öte yandan öğrenci mevcutları da bizden daha az değil. Örneğin, Harvard Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne senede 550 öğrenci kabul ediliyor. Birinci sınıfta alınacak dersler açısından bir geri dönüş yaparsam, acaba hangi dersler alınıyor diye baktığımızda Medeni Usul, Anayasa Hukuku, Sözleşmeler Hukuku gibi çok temel dersler alınıyor, ama bunların arasında vergi zorunlu ders olarak yok. Yüksek lisans programlarında tabii İrfan Hocanın da işaret ettiği gibi alan daha geniş, sadece Harvard Hukuk Fakültesi'nde değil, diğer hukuk fakültelerinde de 9-10 derse kadar sadece vergi hukuku ağırlıklı ders almak mümkün. Türk hukuku açısından genel resim yurtdışından çok farklı görülmeyince acaba ve fakat Amerikan hukuku uygulamasında bir kurum olarak vergi avukatlığı neden bu kadar yaygın ve rağbet görüyor sorusuna cevap ararken özgün bir uygulamayla karşılaştım. Bu özgün uygulama örneğinin Mustafa Hocamın'da işaret ettiği öğrenci algısını kırmak açısından oldukça faydalı olduğunu düşünüyorum. Özgün uygulama örneğinin adı : vergi klinikleri. Söz konusu klinikler hukuk fakülteleri nezdinde 1970'lerden 1960'ların sonundan itibaren kurulmaya başlıyor. Hukuk fakülteleri bünyesinde kurulan bu klinikleri hukuk klinikleri gibi algılamamak gerekir. Sistem, bizde şuan mevcut hukuk kliniği uygulamalarına benziyor, ama ayrışan çok yönleri var. İlk örnek 1960 sonlarında Harvard Hukuk Fakültesi'nde kuruluyor. 18 ay faaliyet gösteriyor, ama ondan sonra bir süre kapatılıyor. Sistemin yerleşmesi bakımından asıl olarak New York'ta 1974 yılında özel bir üniversite olan Hofstra Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde kuruluyor. Kurulan bu yapılanma bugünkü anlamda sistemde varlığını sürdüren vergi kliniklerinin temelini oluşturuyor. Bu vergi klinikleri oldukça önemli çünkü bu klinikler hukuk fakültesi özelinde temel olarak öğrencinin yetişmesine yönelik olarak kuruluyor. Temel yaklaşım, öğrencinin bir vergi uyumsuzluğuyla karşılaşması ve bir vergi uyumsuzluğunu anlaması üzerine kurulu. Bununla birlikte, düşük gelirli mükelleflere yönelik olarak konunun sosyal bir yanı da var. Amerika'da hak arama yolları oldukça pahalı ve zahmetli olduğu için düşük gelirli mükelleflere yönelik olarak bir proje olarak ortaya çıkıyor aynı zamanda

ve yaygınlaşıyor. Vergi kliniğinin ilk ortaya çıkışı, deneysel aşaması 70'ler, ama hızlı bir gelişim süreci de göstermiyor bakıldığında. Kuruluştan itibaren Hofstra Üniversitesi biraz öncü bir pozisyona sahip. Akabinde, Methoduis Üniversitesi ve Michigan Üniversitesi'nde kuruluyor ama daha sonra bir yavaşlama var. Takip eden süreçte özellikle 80-98 yılları arasında sayıda hızlı bir artış var. Akademik bir girişim olarak kurulan bu hareketin temelinde biraz önce de söylediğim gibi düşük gelirli ancak vergisel yönden sorunla karşılaşan veya karşılaşma ihtimali bulunan düşük gelirli mükelleflerin gelir idaresi ve vergi mahkemeleri nezdinde desteklenmesi amacı güdüyor. Eşlik eden diğer bir gerekçe biraz önce ifade ettiğim gibi profesyonel hayatta hukuk fakültesi mezunlarının karşılaşacağı eleştirilerin üniversite kurumsal kimliğine yansiyacak olumsuz etkisi. Üniversiteler mezunlarının uygulamada eleştirilmesini istememişlerdir. Başlangıçta, bu kliniklerin ve öğrencilerin bu faaliyeti yerine getirip getiremeyeceği açısından oldukça tartışma olduğunu görüyoruz ama sürecin gelişmesinde özellikle iki kadın hukukçu önemli rol oynuyor: Kadın hukukçulardan birisi Janet Spragent, diğeri de Nina Olsen. Nina Olsen özellikle akademik olmayan vergi kliniklerinin kurulmasına öncülük ediyor, Janet Spragent akademik vergi kliniklerinin hukuk fakülteleri bünyesinde daha da genişlemesi için oldukça güçlü bir mücadele veriyor. Söz konusu vergi klinikleri nihai olarak Amerikan İç Gelir İdaresi, Kongre, vergi mahkemeleri ve Amerikan Barolar Birliği tarafından şu an desteklenir durumdadır. Hukuk fakültesi 2. ve 3. sınıf öğrencileri ders kredisi karşılığında akademik bir danışman öncülüğünde düşük gelirli mükelleflere idareyle karşılaştıkları sorunlarda itiraz, başvuru, dava dilekçesi hazırlama gibi konularda yönlendirme görevine sahipler. Bunlar önemli, ama sistemde özellikle avukatlık yeteneğinin gelişmesi açısından da bu vergi klinikleri ayrıca önemli bir işleve sahip. Klinikte bir vergi avukatının nasıl davranması gerektiği, müvekkille ilişki kurma, doğru öneride bulunma, temsil görevinin nasıl yapılacağını ortaya koyma, taslak görüş oluşturma, hukuki sorunu analiz etme, sistem gereği müzakere yeteneğini geliştirme -Amerikan hukuku açısından ifade ediyorum- gibi bir kısım amaç da yerine getiriliyor. Öğrenciler bunu yaparken meslek etiği ve yetkinliği açısından kendilerini ge-

liştirme imkanına sahip olmaktadır. Burada klinikler açısından bir ayrıntı söz konusu. Kliniklerin bütçesi oldukça dar. Bu da ayrı bir tartışma konusu, ama bu sınırlı kaynak şöyle nitelendiriliyor: Kliniklerde çalışan öğrenciler için bu çalışma toplum yararına yapılan bir iş ve esasında vergi merkezli olarak özellikle adaletin ve vergisel adaletin gerçekleşmesinde bir hukukçunun ne kadar önemli bir işleve sahip olduğu konusunda bir bilinç gelişimine hizmet ediliyor. Amerikan literatürü konuyu böyle nitelendiriyor. Bu amaç ve işlevi oldukça önemsendiği ifade etmek isterim. Hukuk fakülteleri bünyesinde kurulan vergi kliniklerinde çalışan akademisyenler de kendilerini vergi pratiği konusunda geliştirme olanağına kavuşmaktalar. Özellikle -orada sistem müsaade ediyor tabii- yargıçlık ve avukatlığa geçmeleri durumunda da kliniklerde edinilmiş bilgiler hukukun etkin işlemesinde oldukça önemli bir araç görevi görüyor. Özellikle bu kliniklerde faaliyet gösteren akademisyenlerin çalışmalarının uygulamaya daha etkin ve yerinde çözümler sunduğu yönünde Amerikan literatüründe oldukça fazla sayıda görüş var. Türk hukuku uygulaması bakımından öğrenci algısını acaba nasıl kırarız meselesinde bu vergi kliniklerinin bir araç olabilceğini düşünüyorum. O yüzden, sistemde bu yönde bir iyileştirme yapılmasının hukuk fakültesi öğrencisi açısından son derece faydalı olacağını düşünüyorum. Süremi etkin kullandığımı düşünüyorum Hocam, isterseniz şimdilik durayım, sonra devam edeyim.

Prof. Dr. ZEHREDDİN ASLAN

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Çok teşekkürler Sayın Başkanım, sizin ifadenizle dostum, kadim dostum; sizi ekrandan da olsa uzun bir süre sonra görmek bizi mutlu etti. Mustafa Hocayı'da öyle. Uzun yıllar Kıbrıs'ta aynı günde ders veriyorduk. Mustafa Hoca ile bayağı idare, vergi hukuku konuşma şansımız oluyordu, ama ondan sonra herkes tabii oradan ayrılınca yollarımız da ayrı düştü. Öncelikle, ben İstanbul Barosuna ve bu toplantıyı düzenleyen komisyona başta Başkanı olmak üzere herkeşe teşekkür etmek istiyorum. Bizi dinleyenlere de selam, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Son konuşmacı olma talebimi Sayın Başkan kırmadı. Nedeni, ben diğer konuşmacılardan farklı olarak Mustafa Hoca'nın çok tartıştığı hukukçu olan-olmayan kavgası demeyeyim de tartışmasının göbeğinde olan birisi olarak konuşmamı sona bıraktım. Birincisi, ben İstanbul Siyasal ve Marmara Hukuk mezunuyum. Yani 4 yıl siyasal, 4 yıl hukuk okudum. 13 sene İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde öğretim üyeliği yaptım, 17 yıldır da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde idare hukuku öğretim üyesi olarak çalışıyorum. Tabii ben bu toplantının misafiri gibiyim. Ben vergi hukukçusu değilim, idare hukuku kontenjanından girdim buraya. Bu nedenle, iki alanı da gören, iki alanda da çalışan, iki alanda eğitim gören öğrencilerle birlikte olan bir hoca olarak ben biraz farklı konuşacağım. Meslektaşlarım da kırılmasınlar bana, şimdi aslında buradaki temel sorun doçent arkadaşımız söyledi, ama girmeden geçti, iyi oldu, bana bir alan bıraktı. Bir de, aslında burada sadece vergi hukukunda uzmanlaşma sorunu yok, bunlar hukuk eğitimindeki sorundan kaynaklanıyor.

Birincisi şu: Bir kere hem hukuk fakültesindeki öğretim üyeleri gördüğüm kadarıyla, hem mesleğe atılan avukat arkadaşlar dünyanın hukuk düzeninde döndüğü inancındalar ve hukuk dışındaki diğer alanlara bu küçümseme, önemsememe gibi bir algıları söz

konusu. Mustafa Hoca algıdan söz etti, böyle bir algı var. Bu algının doğru olmadığını ve bunun pratikte en çok vergi hukukuna yansıdığını bir idare hukukçusu olarak görebiliyorum. Tabii ki Mustafa Hoca'nın dediğine katılıyorum, vergi hukuku hukuk algısıyla okutulacak, hukuk perspektifiyle okutulacak. Zaten doğrusu da o, hukukçuların da görevi o, ama burada vergi hukukunun bir özelliği var. Mustafa Hoca'nın çok değinmediği, İrfan Hoca'nın değindiği benim de esas konuşmamın temelini oluşturacak vergi hukukunun özellik arz etmesi ticaret hukuku için de önemli, ceza hukuku için de önemli; İrfan Hoca'ya katılıyorum ama bunların içinde en özel olanı aslında vergi hukuku. Yani ceza hukukunda kriminoloji bilmeden de iyi bir ceza hukukçusu olunabilir, kamu yönetimi bilinmeden belki yine bir idare hukukçusu olunabilir ama vergi hukuku öyle değil. Vergi hukukunun esası tamamen farklı şimdi vergi hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıklarda muhasebe kayıtları, muhasebe bilgileri çok önem arz ediyor. Bu nedenle, Mustafa Hoca'nın söylediği gibi işte muhasebe ağırlıklı, mevzuat ağırlıklı, hukuk ağırlıklı diye bölmek bana çok doğru gelmiyor. Bunların hepsi birlikte yani mevzuatı tabii çıkarabiliriz, çünkü mevzuatı takip etmek biz hukukçulara ancak uyuşmazlık bazında vazifemiz, sürekli belirtmemiz mümkün değil ama dediğim gibi esasa ilişkin vergi hukukunun esasını oluşturan uyuşmazlığın öğretilmesi lazım. Yani hocalarımızın söylediği gibi öğrencilerin vergi hukukuna bakış açılarının soğuk olmasının nedeni bence vergi hukukunun hukuk perspektifi dışında okutulmasından çok vergi hukukunun çok salt hukuki perspektifle okutulmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü vergi hukukunu okuyup meslek hayatına atılan bir meslektaşımız vergi hukuku uyuşmazlığı geldiği zaman okuduğu dersteki teorik bilgilerle yargıya yansıyan uyuşmazlığın örtüşmediğini görür. Bu bizde imar hukukunda da var, bunun için bırakın avukatları, birçok meslektaşımız, akademisyen arkadaşlarımız imar hukuku davalarını bilmezler veya bilmezlikten gelirler. Bunun nedeni de biraz önce söylediğim vergi hukukundaki aynı sorun, çünkü idare hukukunda kolluk anlatıyorsunuz, kamu hizmeti anlatıyorsunuz, ama imar hukuku başka bir şey. Parselasyon var, şehir planlamacıların hazırladığı bir plan var. Bu nedenle, olayı bir bütün olarak görmezsek öğrencinin vergi hukukuna -özellikle

tırnak içinde söylüyorum- soğuk bakmaları kaçınılmaz olacak. O nedenle, hukuk eğitime dönecek olursak, bir kere hukuk eğitimi gözden geçirilmesi gerekiyor. Ben hem siyasal , hem hukuk mezunu olarak çok tavsiyede bulunuyorum gittiğim her yerde. Ne kadar tabii destek bulur bilemem ama bir kere iktisat, siyasal ve hukukun en az 2 yılının ortak olması gerektiğini düşünenlerdenim. Bir hukuk fakültesi mezunu İrfan Hoca çok güzel söyledi, şirketler hukukunda başarılı olabilmesi için iyi bir muhasebe ihtiyacı var. Düşünün, hukuk fakültelerinde kamu maliyesi dersi kaldırıldı. Kamu maliyesi okumadan direkt vergi hukuku okuyorsun. Bunun mantığı nedir, bunu nasıl sağlayacaksınız? Kamu maliyesi, bir bütçe okutulmadan vergi hukuku okutmak mümkün mü? Bıraktık muhasebeyi, dediğim gibi kamu maliyesi dersi yok hukuk fakültesi programlarında. Siyaset bilimi bilmeden Anayasa hukukçusu olunmayacağını bilmesi lazım hukukçu arkadaşlarımızın, kamu yönetimi bilmeden idare hukukçusu, iyi bir idare hukukçusu olunamayacağını bilmesi lazım, muhasebe bilmeden bakın, muhasebeci olsun demiyorum, Mustafa Hoca beni yanlış anlamasın, ama İrfan Hoca'nın dediği gibi bir vergi ziyai geldiği zaman işin uyuşmazlığını çözmeye baktığı zaman avukatın bu uyuşmazlığın biraz esasından anlaması gerekiyor. Ünal Tekinalp Hoca Allah uzun ömürler versin, onun büyük bir ticaret hukukçusu olmasının en temel nedeni iyi bir muhasebe bilgisidir. Türkiye'de en iyi bilanço okuyan ticaret hukukçusudur Ünal Hoca, bu nedenle diğer bilim dallarını yadsıyarak veya uzak durarak iyi bir hukukçu olmak mümkün değil.

Tekrar söylüyorum, vergi hukukunun özelliğinde bu husus çok daha önemli, bu nedenle bence vergi hukukunu tabii ki vergi hukuku algısıyla, daha doğrusu hukuk algısıyla anlatalım, öğretelim ama onu zevkli kılacak tabii herkes vergi hukukçusu olmak zorunda değil, herkes de vergi hukukunu sevmek zorunda değil, ama vergi hukukunu bir bütün olarak sevmek ve o konuda çalışmak istiyorsak bence vergi hukukunun sadece hukuki kısmını değil, onun esasını, uyuşmazlığın esasını oluşturacak bilgilere de sahip olması gerektiğini düşünüyorum. Bu tür eksikliğin giderilmesi gerekiyor vergi hukuku açısından, yoksa tabii ki destek alınabilir. Adli tıp raporu alıyorsa-

nuz, ticaret mahkemelerinde bakın, bir sıkıntı da şu oluyor aslında: Mustafa Hocanın dediği gibi bu uzman alanlardan alabiliyorsunuz, ama bu sefer dosyanız başkasının elinde oluyor. Avukat olarak, hâkim olarak sizin o dosyaya müdahale etme şansınız olmuyor. Ticaret mahkemelerinde herkes biliyor ki dava dosyaları mali müşavirlerin elinde, mali müşavirler kararı veriyor. Hukuk mezunu avukatı, hukuk fakültesi mezunu hakimin veya hukuk fakültesi mezunu avukatın varlığı davayı ne kadar etkileyebiliyor? Muhakkak etkiliyor, ama bir mali müşavirin verdiği bilirkişi raporu mu daha kıymetli o davada, yoksa avukatın yazdığı dilekçe mi daha kıymetli? Avukat eğer mali müşavir kadar olmasa bile konuya hâkim olsa orada yazılacak raporlara itiraz edebileceği gibi o raporun yazılmasında dava dilekçeleriyle onu yönlendirebilme şansı olacak. Bu nedenle, aslında tekrar söylüyorum, bu en çok vergi hukukuna yansıdığı için söylüyorum, vergi hukukunun özelinde hukuk eğitiminin multidisipliner alanlardan destek görmesi gerektiğini düşünüyorum. Avukat arkadaşların da bu konuda çaba göstermeleri gerekiyor. Yani ben vergi hukuku çalışacağım diyen avukatın muhasebe bilgisi olacak. Bunu hukuk fakültesinde alamıyorsa, bunu başka bir vesileyle alması gerekiyor. Ben o inançtayım. Saat de 03.00'e geliyor anladığım kadarıyla, evdeki bir misafir olarak çok da fazla tutmayayım. Bana da yer verdiğiniz için, bu alanda olmayan bir insan olarak zaman ayırdığınız için hepinize teşekkür ediyorum. Değerli dostlarımı gördüğümünden dolayı duyduğum mutluluğu da ifade etmek istiyorum.

Prof. Dr. YUSUF KARAKOÇ

Teşekkür ediyorum Sayın Aslan. Konuşmacıların konuşmalarını zaman sıkıntısı nedeniyle kesmeyi hiç arzu etmedim. Ancak herhalde bu oturumda konuşma yapan meslektaşlarımın, dostlarımın, kardeşlerimin hepsi söyleyeceklerinin kahır ekseriyetini söylediler. Hepsi de birbirinden farklı konulara işaret etmek suretiyle alanın ne kadar sorunlu bir alan olduğunu belirttiler. Son konuşmacı kadim dostumun sözlerine katılıyorum. Sadece muhasebe bilgisi değil, aslında vergi hukuku hukukun bütününü ilgilendiren bir hukuk alanı, özel hukuk ilişkilerine dayanıyor ve kamu hukuku alanında da faaliyet gösteriyor. Dolayısıyla özel hukuku bilmeden, kamu hukukunun diğer dallarını bilmeden muhasebe bilse vergi hukukçusu olunmaz, ama onları bilirse muhasebesi eksik kalırsa, Zehreddin Hocanın dediği gibi bir şekilde o eksiğini de tamamlarsa herhalde iyi bir vergi hukukçusu olmaya adaydır. Benim şöyle bir iddiam vardır; hukuk fakültesi mezunu olmak hukukçu olmak için gereklidir; fakat yeterli değildir. Hukukçu olmayı sağlamaya en elverişli alan vergi hukuku alanıdır. Diğer alanlarda *alan körlüğü* olabilir; başka alanlarla ilgisizlik hoş karşılanabilir; ama vergi hukukunda diğer alanlardaki eksiklik asla affedilebilir, kapatılabilir bir eksiklik değildir. O nedenle vergi hukukçusu olmak isteyen ya da bu alanda çalışmak isteyen hukukun bütün alanlarına ilgisinin yoğun bir şekilde devam ediyor olması gerekir.

Konuşmaları için bu toplantıyı renklendiren dostlarıma, meslektaşlarıma, arkadaşlarıma; bizi evlerinde-mekânlarında dinlemek lütfunda bulunan bütün dinleyicilere, katılanlara ve özellikle de bizi bir araya getiren İstanbul Barosu Başkanlığına ve Komisyon Başkanlığına şahsım ve toplantıda bu oturumda görev alan bütün arkadaşlar adına teşekkürler ediyorum. Bunun bir başlangıç olmasını, eğer bu alanda uzmanlaşma isteniyorsa devamının gelmesini diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Av. MEHMET KAYA

Teknoloji fukarası olduğum için gazabına uğradık bilgisayardan, konuşma bitmeden bitirdik. Bu nedenle sonuç itibarıyla nasıl bittiğini de bilmiyorum. Bu arada Ali Bey'le mutabakata vardık bu beş dakikalık arada ben konuşacağım. O da ikinci oturumu başlatmak için hazırlığını yapacak. Teşekkürler.

Evet kaldığımız yerden devam etmek gerekirse, bir ilginç daha tespit daha var: Çok garip ama gerçek, Vergi Barosu diye bir kuruluşa tesadüf ettim ben. Nerede? Pakistan'da. Pakistan'ın Lahor vilayeti. Orada bir baro var ve ismi Vergi Barosu. Beş bine yakın üyesi var ama ilginçtir bunu mukayeseli hukukta araştırdığımızda bulamıyoruz arkadaşlar, yoktur emsali. Pakistan Hindistan Bangladeş İngiltere'nin hüküm sürdüğü ülkeler olduğu için oranının hukukunu örnek alsa gerek diye düşündüm. İngiltere'de de yok. Hatta sevgili Selçuk hocama dedim araştır arkadaşım mukayeseli hukukta var mı böyle bir şey? Yok. Ama Kasım 2019'da geldiler İstanbul Barosu'nu ziyaret ettiler ve bize anlattılar kendilerini; başkanları, yardımcıları. Netice itibarıyla böyle bir vergi barosu var. Hatta karşılıklı gel gitler olacaktı ama kısmet olmadı pandemi meselesi yüzünden. Fakat ne var ki bu karşılıklı temaslar karşılıklı olamadı. Detaylı bilgileri toplanılarda sempozyumlarda gene dile getireceğim.

Not : Pakistan'ın Lahor şehrinde kurulu ve Pakistan Vergi Barosu üyesi, Lahor Vergi Barosu 5 binden fazla üyesiyle bugün Asya'nın en büyük Vergi Barosu birliği konumunda. Bünyesinde avukatların yanı sıra mali müşavirler ve diğer vergi görevlilerini de barındırıyor.

(Lahor Vergi Barosu web sitesi: <http://ltba.com.pk/> Pakistan Vergi Barosu web sitesi:<https://www.pakistantaxbar.com/>)

Bir şey daha var: Ben genç avukatlara öncelikle seslenmek istiyorum, zaten bir genç avukat konuşacak o da dile getirir muhakkak da ben ilaveten söylüyorum ne olur İngilizce öğrenin. İngilizcesiz bu iş olmuyor. Özellikle artık dünya sınırları açılmış yani dünyada sınır yok. Her ülke birbirine girmiş netice itibarıyla hukukta maliyede mu-

hasebede vergide kısacası her yerde daima karşınızda İngilizce dil bariyerini buluyorsunuz. Ben çok uluslu bir şirketin yönetiminde çalışıyorum 30 küsur senedir ama inanır mısın tek İngilizce bilmeyen benim yöneticilerden. Onlar kuş gibi konuşurken kendi aralarında sonra ben olduğum zaman Türkçeye çeviriyorlar ama yabancılar da Türkçeyi bilmiyor. Şunu söylemeye çalışıyorum verimli başarılı olmak için yabancı dil şart, hele hele iyi bir şirkette işe girmek istiyorsanız. Sizi önce evvel emirde lisanınız var mı diye soruyorlar. Buna çok dikkat edin bunu kendiniz giderin. Eğer baromuz veya başka yerden eğitim almamışsanız. Bu bir eksiklik olmasın ve daha güzellikle çalışın. Yani benim gibi gidip Avrupa'da herhangi bir markette şunu istiyor istiyorum deyip parmağında göstermeyin ismi ile söyleyin. Bizim zamanımızda yoktu. Yalnız sadece Fransızca vardı. Doğru dürüst değildi o da. Hükümet tabibi ya da Kaymakam gelirdi derse ne kadar öğretirse o kadar. Demek istediğim yabancı dil şart iyi bir şirkette çalışmak istiyorsan iyi iş ilişkileri iyi para almak istiyorsan kendini yetiştirmek istiyorsan yabancı dil mecburiyet haline gelmiş durumda. Çünkü şirketler artık yabancılarla iş yapıyor. Türkiye'de de yapıyor ama yabancılarla da ilişki içindeler. Bu nedenle bu söylediklerimi bir nasihat diyeyim yahut bir öneri olarak dikkate alırsanız çok sevinirim.

Çok güzel tespitler oldu. Ne kadar güzel. Hocalarımı bu nedenle de çok seviyorum. Hakikaten Şampiyonlar Ligi'ne çıkmış gibiyiz. Ve başardılar. Ayrı ayrı teşekkür ediyorum bütün hocalarıma çok değerliler benim için her zaman kadim dostlar onlar benim için öyle de kalacaklar. Bu tespitleri nazarı itibare alarak Yusuf Hoca güzel tespit etti, "Bunun devamını getirelim". Evet getirmeliyiz de seminer türünde mi artık nasıl olacaksa bir yol açmalıyız, bu yolda yürümeliyiz. Yahu 50000 kişi..! İstanbul Barosu 50000 kişi ne yapmaz ki... 50000 kişi bir de sosyal çevresini düşünün. Bu nedenle çok faydalı çalışmalar yapılacağını düşünüyorum ve bu çalışmaların vergi hukukuna da katkıları çok olacaktır. Doğrudur; diğer ilimlerden, ticaretten, başka bölümlerden de destek almamız ve bu şarttır. Bizim zamanımızda Hukuk fakültesi 2 tane vardı sonra üçüncüsü geldi. İstanbul, Ankara, İzmir. İstanbul'u söylüyorum, oranın talebesi olarak, İktisat ve Hukuk Fakültesi iç içeydi. Onların hocaları gelirdi bi-

zim hocalarımızı onlara giderdi. Talebeleri de öyle ama şimdi sınırlar çizilmiş gibi bir Hukukçular ve İktisatçılar, böyle farklı bir ayırım içindeler. İşbirliği içinde çalışmamız gerektiğini düşünüyorum ben. Herkes kendi sahasında kendi işini yaparsa sorun da olmaz paylaşım da güzel olur. İş sahibi, bir de avukata mı para vereceğim diye avukat istemiyor. Çünkü nasılsa muhasebeci yasal nedenle mecbur mecburiyetinden veriyor, vermez onu da yoksa tarifeleri var ilan ediyor. Bütün bunları göz önünde bulundurarak; avukat, yeminli müşavir, mali müşavir bunlar bir işletmede her zaman varlar ama iş birliği içinde çalışmalarını gerek diyorum birbirlerini anlaması gerektiğini ve birbirlerine yardımcı olmaları gerektiğini düşünüyorum o zaman daha güzel dilekçeler daha güzel savunmalar çıkacaktır ortaya. Ve daha başarılı olacaklardır, bunu da dipnot olarak bildirmek istedim.

Şöyle bitiriyorum; sağ olun var olun! Bu pandemi olayında evdeydik zaten her zaman beraberdik ama bugün cumartesi pazar hep birlikte oluyoruz ne güzel. Ama bunlar geçecek. Bugün çok şeyler gördük, geçmişte de.. Önümüzde inşallah bu günleri de atlatacağız. Sağlıklı günler diliyorum herkese, özellikle bizi dinleyenlere konuşmacılara, bu hususta emeği geçen herkese canı gönülden teşekkürlerimi bildiriyorum. Kalben teşekkürlerimi bildiriyorum şükranlarımı iletiyorum, sağ olun diyorum ve ikinci bölüm başlamak üzere teşekkürler.

2. OTURUM

UYGULAMA PERSPEKTİFİ YARGIÇ - AVUKAT BAKIŞI

Av. DİLEK YUMRUTAŞ

Çok teşekkür ederiz değerli üstadım. Ben 2. Oturumu başlatmak istiyorum izninizle, öncelikle 2. Oturumda da birbirinden değerli uygulamada görev alan çok değerli meslektaşlarımız var. 2. Oturumumuz: *“Uygulama Perspektifinden Avukat ve Yargıç Bakış Açısı”*yla vergi hukukunda uzmanlaşmanın önemi ve gelecekte daha iyi nasıl olur dediğimiz durumu uygulamadaki meslektaşlarımızın penceresinden aktarıyor olacağız. Oturum Başkanımız çok değerli hocamız Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Prof. Dr. Billur Yaltı ve konuşmacılarımız sırasıyla değerli yargıç Mustafa Balcı Samsun Bölge İdare Mahkemesi 2. Vergi Dava Dairesi Başkanı ve değerli avukat meslektaşlarımız Av. Adnan Korkmaz, Av. Zeki Gündüz, Av. Gözde Saruhan Berk, Av. Ömeralp Pulatoğlu ve Av. Dr. Numan Emre Ergin; hoş geldiniz diyorum ve sözü ben Oturum Başkanımız değerli hocamız Prof. Dr. Billur Yaltı'ya bırakıyorum.

Prof. Dr. BILLUR YALTI

Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Çok teşekkür ederim Dilek Hanım. Sizleri görmek, internet ortamında olsa dahi, çok güzel. Öncelikli olarak Baro Başkanlığına ve Komisyon Başkanlığına teşekkürlerimi sunuyorum. Dinleyicileri, izleyicileri ve konuşmacıları saygıyla selamlıyorum. Şimdi içeriğini çok merak ettiğim bir konuya geçiyoruz. Bütün konuşmacıların katkılarını çok merak ediyorum. Çünkü biz akademisyenler vergi hukuku eğitimi meselesini kendi aramızda oldukça sık ve uzunca süreler boyunca tartıştık. Görüyorum ki meseleler hâlâ aynı. Tespitlerimiz aynı, beklentilerimiz aynı. Ben de Yusuf Hocamız gibi bütün sorunlara olumlu yönden bakmak istiyorum. Olumlu yönü şu: Hukuk fakültesi öğrencileri her gün daha fazla bir biçimde vergi hukukuna ilgi duyuyor. Koç Üniversitesinde öğrenciler vergi hukuku dersini 4. Sınıfta görüyorlar. Vergiyi bu aşamada görmek bana göre önemli sonuçlar doğuruyor. Öğrenci kariyerini neredeyse inşa etmek üzereyken bazen tamamen alan değiştirip kariyerini vergi üzerine inşa edebiliyor. Bunun önemini vurgulamak istiyorum. İkincisi, daha fazla öğrenci vergiye ilgi gösteriyor. Koç Üniversitesinde 80 kişilik sınıfta her sene öğrenci kazanma gayreti içinde oluyorum ve ortalama olarak yılda en az 2 kişiyi alana kazanabiliyorum. Neden vergi hukuku hukuk fakültelerinin üvey evladıdır? Neden hukukçular tarafından sevilmez? Bunun bir hesap kitap meselesi olduğu, muhasebe bilgisi gerektirdiği düşünülür. Bu konularla ilgili bir değerlendirme yapmayacağım, bütün meslektaşlar çeşitli tespitlerde bulundurlar, onlara katılıyorum. Ancak şu belirlemeyi yapmak isterim: Bu konu, vergi kültürümüzden çok ayrı düşünülebilecek bir konu değil bence. Hatta hukuk kültürümüze kadar inmemiz ve genel anlamıyla perspektifi daha genişleterek değerlendirme yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Vergi kültürü, vergi mükellefi sayısı, hukuk kültürü üzerinden bir değerlendirme yapmak gerekir.

Bir eleştirimi de iletmek isterim. Sanırım konuşmacıların zamanından çalıyorum, ama bunları ifade etmezsem sonra çok üzülürüm.

Programa baktığım zaman 12 kişiyi görüyorum, 10 konuşmacı var, 2 oturum başkanı var. Ama yalnız iki kadın var. Kadın konuşmacı meselesini bir kota meselesi haline döndürmemiz gerekir. Bir serzenişte bulunayım, daha fazla sayıda kadın vergi hukukçusunun mevcut olduğunu biliyoruz ve böylesi toplantıları mutlaka kuvvetle destekleyeceklerini ve katılacaklarını biliyoruz. Bunu nereden biliyoruz? Önceki sene Koç Üniversitesi, IFA Türkiye ve Birleşmiş Milletler nezdinde gerçekleştirdiğimiz “*he for she*” etkinliğinde -ki birçok meslektaşım oraya katıldılar- ne kadar fazla sayıda uygulamacı ve akademisyen kadın meslektaşımızın olduğunu gördük ve lütfen rica ediyorum, bundan sonraki toplantılarımızda bir kota ayarlaması yapalım. Kota tahsis edelim. 10’a 2 çok düşüktür diye düşünüyorum.

Ben de konuyla ilgili şöyle bir öneride bulunmak istiyorum: Selçuk Hocanın önerisini çok önemsedim. Bir vergi kliniği çok önemli sonuçlar verebilir. . Koç Hukuk’ta benim verdiğim “*şirket vergilendirmesi*” başlığı altında bir seçimlik ders var. Orada 3 senedir vergi farazi mahkeme çalışması yapıyoruz. Öğrencilere yargıç, mükellef avukatı ve vergi idaresi avukatı rolleri vererek bir vergi inceleme raporunu değerlendiriyoruz. Ben Baroya bu kapsamda bir öneri getirmek istiyorum. Baro bir vergi farazi mahkeme yarışması başlatmalıdır. Belki önce İstanbul’da başlar, daha sonra bütün hukuk fakülteleri dahil edilebilir. Klinikler, farazi mahkeme çalışmaları alan yaygınlaştırmaya yardımcı olabilir. .

Birinci oturum akademi ve eğitim boyutuyla ilgiliydi. Bu oturumda uygulama boyutuna geçiyoruz. Burada çok ciddi bir diyalektik ilişki var elbette. Bu oturumda sağlam gerekçe ve sağlam dilekçe meselesine geçiş yapıyoruz ve artık uygulamacıların, özellikle vergi hukuku alanında uygulama yapan çok değerli meslektaşlarımızın sorunlarını ve önerilerini dinleyeceğiz. Burada bir inisiyatif alıyorum, aslında 10’ar dakika vermem gerekiyor size, ama ben 15 dakikalık bir süre olmasını uygun görüyorum. Daha kısa kullanmak isteyebilirsiniz, ama 15 dakikaya kadar da değerlendirebilirsiniz. İlk konuşmacımız çok değerli bir yargıcımız. Sayın Yargıç Mustafa Balcı Samsun Bölge İdare Mahkemesinde 2. Vergi Dava Dairesi Başkanıdır. Sayın Yargıcım sözü size bırakıyorum. .

MUSTAFA BALCI

Samsun Bölge İdare Mahkemesi

2. Vergi Dava Dairesi Başkanı

Sayın Hocam, Sayın Başkanım; öncelikle çok teşekkür ederim. Yaklaşık iki sene önce yine İstanbul Barosu'nun organizasyonunda "*Gerekçeli Karar Hakkı*" konulu panelde beraberdik, yeniden bir arada olmaktan dolayı çok mutluyum, bunu belirtmek isterim.

Öncelikle İstanbul Barosunun Saygıdeğer Başkanı Sayın Duraçoğlu, İdare Hukuku-Vergi Hukuku Komisyonu Başkanı Sayın Kaya nezdinde tüm baro yetkililerini, çalışanlarını, emeği geçen herkesi tebrik ediyorum.

İlk bölümde konuşan çok kıymetli hocalarımızın açıklamaları çok faydalı oldu, çok keyif aldım. Umarım oturumun ikinci kısmında biz de bayrağı aldığımız yerden devam ettiririz. Aynı kıvamda, kalitede tüm katılımcılar için, izleyiciler için keyifli bir program olması temenisiyle sözlerime başlamak istiyorum.

Kısaca kendimi tanıtmak istiyorum. 1979 Karabük doğumluyum, 2000 yılında Ankara Hukuktan mezun oldum, 2001 yılında idari yargı hâkim adayı olarak göreve başladıktan sonra Diyarbakır, Ordu, Kocaeli Vergi Mahkemesi üyeliklerinde, akabinde Gaziantep, Sakarya ve İstanbul Vergi Mahkemesi başkanlıklarında bulunduktan sonra 1.5 yıldır da Samsun Bölge İdare Mahkemesi İkinci Vergi Dava Dairesi başkanı olarak görev yapmaktayım.

Benim bakış açım vergi yargı mensubu olarak, yargı mensubu bakış açısıyla hem sisteme dönük olarak, hem de vergi hâkimi boyutuyla hem tespit, mümkün olduğunca da naçizane önerilerde bulunma şeklinde olacak.

Şu andaki sisteme baktığımız zaman öncelikle idari yargı hâkim adaylığına baktığımız zaman, sistemin iki kaynaktan beslendiğini görüyoruz: Birinci grubu mezun grup dediğimiz hukuk fakültesi, ik-

tisat, işletme, maliye, siyasal bilgiler fakültesinden mezun olan arkadaşlarımızın girdiği yazılı sınavda ve sonrasında yapılan mülakatta başarılı olarak mesleğe başlayan bir grup, ikinci grubun ise mesleğinde 3 yıl fiilen avukatlık yapmış olan avukatların girmiş olduğu yazılı sınav ve mülakat sonrasında idari yargı hakim adayı olarak başlayan iki kaynaktan beslendiğini görmekteyiz

Şu an geçerli mevzuata göre, mezun grup için iki yıllık adaylık süreci, avukatlıktan geçen grup için bir yıllık adaylık süreci öngörülmüş durumda, adaylık süreci Hakimler Savcılar Kurulu (HSK) tarafından mesleğe kabul ile tamamlanmakta ve sonrasında vergi mahkemesi hakimliği veya idare mahkemesi hakimliği şeklinde meslek kurası yapılmaktadır. Benim de önerilerim bu aşamadan itibaren başlayacak;

Vergi mahkemesi ve idare mahkemesi hâkimliği sınavı ve stajının ayrı ayrı yapılması önerisini dile getiren Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Vergi Dava Dairesi başkanı Mehmet Fatih Erciyas'ın görüşüne ben de katılıyorum. İdari Yargılama Usulü Kanunu, 6183 Sayılı Kanun, Tebligat Kanunu gibi ortak kullandığımız kanunlar bulunmakla birlikte, uyumsuzlukların içeriği itibarıyla birbirinden farklı olduğu açık olup, vergi ve idare mahkemesi hâkimliği sınavlarının ve stajlarının birbirinden ayrılması gerektiği yönündeki görüşe biz de katılıyoruz.

Mevcut sisteme baktığımızda adli yargı hakimlik ve savcılık stajına ilişkin yönetmelikte, stajın bitimine 14 ay kala hakim ya da savcı adayı olarak belirleneceği ve kalan sürenin hakim adayı veya savcı adayı olarak (görev stajı) planlanacağı ve stajın kalan kısmının gerek eğitim gerek staj yerlerinin bu duruma göre belirleneceği düzenlenmiş olup, idari yargı hakim adayları için de benzer bir düzenlemenin yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Stajın bitimine bir yıl kala vergi mahkemesi veya idare mahkemesi hâkim adayı olarak belirlenen ve vergi mahkemesi hâkimi olacak adayın bu sürede vergi hukuku ağırlıklı alacağı eğitimin ve stajın daha faydalı olacağı, daha hazır bir vergi hâkimi olarak görevine başlama imkânı sağlayacağı açıktır. Bu öneriyi önemsiyorum.

Yayınlanmış bir istatistik bulunmamakla beraber, genel mesleki tecrübe ile meslek kurası sonrasında vergi mahkemesi hâkimi olarak kura çeken arkadaşlarımızın genel itibariyle vergi hâkimi olarak, idare mahkemesi hâkimi olarak kura çeken arkadaşlarımızın da idare mahkemesi hâkimi olarak meslek hayatına devam ettiğini söyleyebiliriz. HSK tarafından ihtiyaç görülen bazı durumlarda, vergi mahkemesi hâkimliğinden idare mahkemesi hâkimliğine veya idare mahkemesi hâkimliğinden vergi mahkemesi hâkimliğine geçişler de görülmektedir.

Diğer taraftan oturumun ilk bölümünde değerli konuşmacıların da belirttiği üzere vergi hukuku; miras hukuku ticaret hukuku borçlar hukuku medeni hukuk gibi farklı hukuk dalları ile kesişen bir hukuk dalıdır. Kesişen alanlardan bir tanesi de muhasebe olduğunu söyleyebiliriz. Tabii ki vergi hâkimliği için muhasebe bilmek gerekmiyor, lakin vergi uyuşmazlıklarını daha iyi kavrayabilmek vergi inceleme raporunu daha iyi tetkik edebilmek açısından en azından muhasebenin temel kavramlarının bilinmesinde fayda olduğu düşüncesindeyim.

Konuşmaya hâkim adaylığı sürecinden başlamış olmakla beraber sistem hakkında açıklamalar yapmak istiyorum. Hukuk devleti ilkesine göre idarenin anayasaya, hukuka uygun hareket etmesi gerekiyor ve idari yargının varlık sebebi de bu. İdarenin hukuka uygun hareket edip etmediğini tespit etme görevi, yargısal denetim görevi idare ve vergi mahkemelerine verilmiş. Burada; Vergi mahkemesi, Bölge İdare Mahkemesi ve Danıştay şeklinde üçlü bir yapılanma söz konusu. Sistem, bundan da ibaret değil 2012 yılında Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolu açılmış olup, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında bireysel hak ihlali başvurularının özellikle mülkiyet hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiği yönünde yoğunlaştığını görüyoruz. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi'ni de bu sistemin içinde değerlendirebiliriz. Yine vergi yargısı ile adli yargı arasında oluşan görev uyuşmazlıkları konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi yetkili olup, devreye girdiğini görüyoruz.

Sistem boyutunda sözlerimizi tamamladıktan sonra konuya ilişkin açıklamalarımıza, vergi hâkimi boyutuyla devam edebiliriz. İdari yargı hâkimlik stajı sırasında idare ve vergi mahkemesi hâkim adaylığı şeklinde bir ayırım söz konusu olmadığı için, staj dönemi eğitim ve staj yerleri bu denge gözetilerek belirlenmekte olduğundan, staj sonunda meslek kurasında vergi mahkemesi hâkimliğini çeken hâkim arkadaşımızın kendisini vergi alanında yetiştirmesi uzmanlık kazanmasının, görev yaptığı mahkemede iş yoğunluğuna bağlı olarak şekillendiğini söyleyebiliriz.

Hâkimlerimizin ideal dosya sayısı ile çalışmasının sağlanması, hâkimin dosyayı daha iyi incelemesi, dosya dışı zamanlarında eksik ihtiyaç hissettiği alanlarda araştırma yapabilme imkânı sağlaması ve dolayısıyla uzmanlığının artmasına da yardımcı olacaktır.

İş yoğunluğu fazla olan vergi mahkemesinde çalışan hâkim arkadaşların daha farklı, çeşitli dosyaları görmesi vesilesiyle uzmanlık alanının genişlemesi şeklinde tecelli ediyor. Öncelikle şunu söyleyeyim: Bu konuda norm kadro uygulamasının getirilmesinde fayda olduğunu düşünüyorum. Örneğin, İstanbul'da yaşayan bir vergi hâkimi aylık 50 civarında bir dosyayı inceleyip karara bağlaması gerekiyor ki dosya sirkülasyonunu sağlayabilsin. Taşrada görev yapan bir vergi mahkemesi hâkim arkadaşımızın ortalama 10-15 dosyaya baktığını görüyoruz. Bir tarafta iş yükünün fazla olması, bu arkadaşın netice itibarıyla dosya sirkülasyonunu çevirmesi noktasında zorlanması, öbür tarafta taşraya baktığımız zaman 10-15 civarında dosyaya bakıyor olması biraz o arkadaşların (mahkemelerdeki hâkim sayılarına baktığımızda açıkçası hâkim arkadaşların taşrada biraz daha fazla olduğunu görüyoruz.) atıl durumda kalma durumu söz konusu, işte burada norm kadro uygulamasını belirlersek, örneğin yıllık 300-350 civarında bir dosya olarak belirlersek vergi mahkemesinde bir hâkimin bakacağı dosya sayısı olarak, bu noktada şu anda taşrada fazlalık konumunda olan arkadaşların, atıl durumda kalan arkadaşların işi yoğun olan yerlerdeki mahkemelere kaydırılması ve yoğun olan yerlerdeki arkadaşların da ideal, ortalama bir çalışma şekline, sayısına kavuşacağı için dosyalara daha iyi temayüz etmesi, daha iyi incelenmiş kararlar verilmiş olması ve netice

itibariyle kendi istediklerine göre uzmanlıklarını belirleme imkanına sahip olacak. Bu iyi incelenmiş, iyi karar yazılmış kararlar istinafa ve dolayısıyla Danıştay'a da yansıyacaktır. Bu anlamda bu norm kadro uygulamasını önemsiyorum.

Bir başka husus: Örneğin, İstanbul'da sınır dışı işlemlerine ilişkin uyuşmazlıkları hakkında 1. İdare Mahkemesi karar veriyor. Yani ilk derecede de özel uyuşmazlıklar için belli mahkemelere bırakılabiliyor. Aynı uygulamanın vergi mahkemelerinde de özellikle büyük şehirlerde, tabii Ankara, İstanbul gibi yerlerde gümrük uyuşmazlıkları veya 6183 kapsamındaki uyuşmazlıklar şeklinde bu tür özel görevli mahkemelerin belirlenmesinde fayda olduğunu düşünüyorum. Tabii bu tür mahkemelere geçmek için öncesinde 5 yıllık meslekte fiilen çalışmış, çok sayıda uyuşmazlıkları görmüş hâkim arkadaşlarımız sonrasında, spesifik belli bir uyuşmazlığa bakmak üzere 6183 mahkemesi, gümrük mahkemesi gibi mahkemelere geçmesinin ciddi anlamda katkıları var. İstanbul'da 15 tane vergi mahkemesi var, benzer bir uyuşmazlıkta mahkemelerin bir kısmı A şeklinde, diğer kısmı B şeklinde karar verebiliyor. Oysa belli bir mahkeme buna bakarsa bir defa hem alanında uzmanlaşmış bir mahkeme tarafından bakılacak, hem çelişkili karar çıkmamış olacak, hem de alanında uzman, daha seri, daha çabuk kararların bağlanması imkânı söz konusu olacak. O anlamda ciddi anlamda fayda sağlayacağını düşünüyorum bu özel görevli mahkemeler noktasında.

Ulusal Yargı Ağı Projesi dediğimiz UYAP, hâkimlerimizin, özellikle yeni başlayan hâkimlerimizin mesleğe adapte olmasında ve açıkçası uzmanlaşmasında çok büyük bir fayda sağlıyor. Kelime yazarak emsal karar arama suretiyle hem bölge idare mahkemesi, hem Danıştay kararları, hatta adli yargının bölge adliye mahkemesi kararı, Yargıtay kararları olsun bu şekilde bir görme imkânımız olması o anlamda hâkimlerin uzmanlaşmasını kolaylaştırıcı bir husus.

Bir başka husus, öneri getireceğim bir husus: Açıkçası mesleğe başladıktan sonra hâkim arkadaşın alanında uzmanlığını arttırması ya kişisel tercihin kalmış veyahut da dediğim gibi iş yoğunluğu nedeniyle mecburiyetten kaynaklanan bir durum söz konusu. Oysa

bunu hâkimlerin tercihine bırakmadan sistemin uzmanlaşmayı motive edici birtakım unsurların sisteme eklenmesi ihtiyacı var. Mesela, ne olabilir? Naçizane iki öneride bulunacağım: Birincisi, ünvanlı görev dediğimiz mahkeme başkanlığı, istinaf daire başkanlığı, Danıştay üyeliği gibi görevlere gelme noktasında örneğin, bir baraj sınavı getirilir. Yani bu görevlere talip olan arkadaşlar bu sınavlara girip alacakları puanların da yine tercihlerde, atanmalarında dikkate alınması şeklinde bu otomatikman bu sınava yönelik olarak hakimlerin bilgileri güncel tutması hem kaliteyi arttıracaktır ve bu tür görevlere en azından daha liyakat noktasında kriter otomatik olarak sağlanmış olacaktır.

Bir başka husus: Yüksek lisans, doktora yapmış olan hâkimlerimiz ünvanlı görevlere gelme noktasında yine belli bir artı puan olarak, değerlendirme puanı olarak belirlenmesi uzmanlaşmayı teşvik edeceği gibi bu tür belli bir alanda uzmanlaşmış arkadaşlarımızın, akademik alanda başarısını kanıtlamış arkadaşların biraz daha ön plana çıkmasının vergi yargısı açısından fayda sağlayacağını düşünüyorum.

Uzmanlaşma noktasında son zamanlarda bazı düzenlemeleri de görüyoruz. Mesela, bölge idare mahkemesi kararlarının aykırılığı konusunda 2019 yılında bir düzenleme yapıldı 2576 sayılı Kanunda, daha öncesinde Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu bölge idare mahkemesi kararları arasında ayrılığın giderilmesinde görevliyken, bu vergi uyuşmazlıkları açısından Danıştay Vergi Dava Daireleri Kuruluna, diğer uyuşmazlıklar açısından Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna verildi. En azından bu tür uyuşmazlıkların Danıştay'ın en üst yargı mercii olan Danıştay Dava Daireleri Kurullarına verilmiş olmasını önemsiyorum. Orada gerçi şöyle bir tabii durum söz konusu oldu: Daha öncesinde içtihadı birleştirme kurulu kararları kesin, herkesi bağlayıcıydı, ama son haliyle VDDK kararlarının bağlayıcı olup olmadığı konusunda kanunun lafzında açıklık yok. Bu konuda da Konya Bölge İdare Mahkemesi üyesi saygıdeğer dostum Hüseyin Bilgin'in şu anda hakem incelemesinde olan bir çalışması var, yayınlandığı zaman mutlaka herkesin okumasını önermek isterim.

Diğer bir konu daha var, bunu da yine öneri olarak söylemek istedim ve bahsi kapatacağım. Değerli konuşmacıların da vaktini almamak adına birkaç cümleyle konuşmama son vermek istiyorum. Aynı bölge idare mahkemesi bünyesi içerisinde yer alan idare ve vergi mahkemeleri arasında bir uyumsuzluğun doğması durumunda Hâkim Savcılar Kurulu tarafından şu anda Bölge idare mahkemelerinin 1. İdari Dava Daireleri yetkilendirilmiş durumda. Burada kamınca bu yetkinin bölge idare mahkemesi vergi ve idari istinaf daire başkanlarının bir araya geldiği başkanlar kurulu tarafından bu tür görev uyumsuzlukların karara bağlanmasının çok daha faydalı, sağlıklı olacağını düşünüyorum.

Son olarak bu program tabii izleyenler arasında çok sayıda avukat, değerli avukat arkadaşların olduğunu göz önüne alarak birkaç hususu paylaşmak istiyorum. 2019 yılında Adalet Bakanlığı bir veri yayınladı istatistiki olarak, orada 150.000 civarında vergi mahkemelerinde davanın açılmış olduğu, toplam 100.000'inin karara bağlandığını ve 14.000'e yakın, yani yüzde 14'e yakın kararın dilekçe ret, süre ret, görev ret gibi usulü kararlardan oluştuğunu görmekteyiz. Açıkçası bu dava açanların İdari Yargılama Usulü Kanununa, vergi yargılamasına biraz açıkçası uzak olduğunun bir göstergesi olarak düşünüyorum.

Bu konuda yeni başlayan avukat arkadaşlar eğer bu alanda çalışmak istiyorlarsa, naçizane olarak verginin tarh ve tahakkuku üzerine Vergi Usul Kanunu, tahsilini düzenleyen 6183 sayılı Kanun, gümrük vergisi uyumsuzlukları açısından Gümrük Kanunu, İdari Yargılama Usulü Kanunu, onun dışında idare hukuku, idari yargılama usul hukuku, Anayasa hukuku ve 2012'den itibaren açıklıkla da uygulamaya başlanılan Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru dediğimiz bireysel başvuru mevzuatına hâkim olunmasında fayda var.

Son iki hususu da söyleyerek ben sözlerime son vermek istiyorum. Bazı dilekçelerde dava açılırken İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca tarh işlemlerine karşı dava açılması, yürütmeyi kendilerini durdurmasına karşı yürütmenin durdurması talepleri olduğunu görüyoruz dava dilekçelerinde, bu en azından hâkim nazarında da-

vayı açan davacının vekilinin bu mevzuata, vergi yargısına açıkçası hakim olmadığına bir görüntüsü, bir karinesi olarak addedilebiliyor. Az önce söylediğim dilekçe ret hususlarından biri de mesela, aynı yanlıştın bir daha tekrar edilmesi durumunda davanın reddedilmesi şeklinde sonuç doğurabiliyor ve bu sefer açıkçası hem hak kaybına yol açabiliyor, hem de müvekkil-vekil arasında sorumluluk gerektiren durumlar söz konusu olabiliyor.

Ben değerli konuşmacıların süresini de almamak adına bu şekilde özetlemeye çalıştım. Konuşmamı sonlandırıyorum, yeniden oturma katılan tüm konuşmacıların her birine teşekkür ederim. Ben kendi adıma çok istifade ettim, umarım izleyiciler de, katılımcılar da faydalanmıştır. Herkese saygılarımı sunuyorum, çok teşekkür ederim.

Prof. Dr. BİLLUR YALTI

Sayın Yargıçım, çok teşekkür ederiz değerlendirmeleriniz için. Eminim süre bol olsa neler konuşacağız. Ben yorumda bulunmazsınız hemen bir diğer konuşmacıya geçmek zorundayım. Süre sınırlaması dolayısıyla bizden sonra bir başka toplantı nedeniyle platformun kullanılacağı bilgisini aldım, o nedenle hızlı davranıyorum. Çok teşekkürler. Sayın Av. Adnan Korkmaz'a mikrofonu bırakmak istiyorum. Sizin de deneyimlerinizi ve önerilerinizi dinlemekten memnuniyet duyacağız, buyurun Sayın Adnan Bey.

Av. ADNAN KORKMAZ

Herkesi selamlıyorum. Emeği geçenlere teŖekkür ediyorum. Ben de hasbelkader Mehmet ağabeyle, Mehmet Bey Komisyon BaŖkanıyla birlikte alıŖtım. O sebeple biraz da kkenimin maliye okulu olması sebebiyle de bu iŖlerin içindeydim, ama özellikle genç meslektaŖlarım vergi hukukunun o kadar korkulacak bir yanı olmadığını söylemek için burada konuŖmak isterim.

Prensip olarak bir avukatın her hukuki konu hakkında az çok bilgi sahibi olması gerektiğini dŖnyorum, ama vekil edenlerimize karŖı kaliteli bir hizmet sunmak için uzmanlaŖmak da gerekiyor mu? Evet, gerekiyor. Daha iyi bir hizmet için gerekiyor, doğru ve adil yargılanma için gerekiyor, nitelikli avukatlık hizmeti sunmak için gerekiyor. Bu sebeple genç meslektaŖlarımın genel hukuki bilgileri dıŖında sevdiikleri, ilgi duydukları, seçtikleri bir alanda uzmanlaŖmalarını tavsiye ediyorum. Vergi hukuku da bu alanlardan bir tanesi ve çok özel bir alan, boŖ bir alan, kahır ekseriyetle meslek mensubu kiŖiler tarafından yürütülüyor. Avukatın eli çok değmiyor. Doğru değil tabii ki.

Ben genç meslektaŖların özellikle bu alana ilgisinin olmamasını, korktuklarını Ŗuna dayandırıyorum: Vergi alanında alıŖmak için sanki böyle çok derin muhasebe bilgisi bilmek lazım, en ince ayrıntısına kadar finans bilgisi bilmek lazım, hesap kitap bilmek lazım gibi dŖnlyor. Kesinlikle bu kadar derin ve ayrıntılı muhasebe, finans bilgisi bilmeye gerek yok. Esasen bilme imkanımız da yok hukukçu olarak, avukat olarak, gerek de yok zaten, ama neyi bilmiyiz?

Bugün vergi hukukuyla ilgili idarenin yaptığı tüm iŖlemler bir idari iŖlemdir. Bunların belli bir Ŗekli hukuk diyebileceğimiz itiraz ve dava yolları vardır, süreleri vardır. Bu srelere bağlı olarak iŖlem yapılması halinde idari iŖlemler kesinleŖir. Yani bu kısmını bir kere mutlaka, özellikle de usulü bilmemiz lazım, vergi yargısını bilmemiz lazım. Onun dıŖındaki konular tamamen maddi hukuka, verginin maddi hukukuna dayalı Ŗeylerdir. Bunlarda hep kanunlarda, mevzuatın diğer alt uygulamalarında, tebliğinde, yönetmeliğinde, sirkülerinde, özel-

gelerinde yazıyor. Araştırmak, incelemek gerekiyor. Bazı hocalarım hep sanki çok çok muhasebe bilmek gerekmiş gibi, belki de ben yanlış anladım. Bana göre gerek yok. Nasıl bir uyuşmazlıkta işte borçlar hukuku, ticaret hukuku, iş hukuku, icra hukuku önümüze geldiğinde bir araştırma yapmak gerekiyorsa, bir vergi uyuşmazlığı da önümüze geldiğinde tabii ki bir araştırma yapmak, incelemek, yargı kararı aramak, konuyla ilgili ne varsa okumak gerekiyor. Bir avukat bunu rahatlıkla yapabilir. O sebeple çok muhasebe bilgisi gerekmiyor, ama vergi yargısını bileceğiz, usulü bileceğiz. Bunlar bu alanda çalışmak için yeterli olur diye düşünüyorum. Yani genç meslektaşlarımın özellikle bu alana ilgilerinin azlığını korkmalarının sebebi olarak görüyorum bu hususları. Derin bir alan tabii, yani binlerce sayfadan oluşan bir alan, bugün bir KDV mevzuatı, bir Gelir Vergisi mevzuatı, Kurumlar Vergisi mevzuatı yan şeyleriyle toplandığında herhalde binlerce sayfa dokümandır. Ancak bu kadar geniş bilgi alanını ayrıntıları ile bilme imkanımız yok. Emin olun vergi dairelerinde uygulamayı yapan da bilmiyor, önümüze gelen işlerden hatalı vergi işlemlerden onların dahi kendi mevzuatlarını tam bilmediklerini görüyorum. Gelir İdaresi Başkanlığı, sirküler çıkarmış, rehber hazırlamış; uygulamacı rehberde yazanın aksi davranarak vergi ceza salıyor mükellefe, onlar da yani uygulayıcılar da bilmiyor. Konuyla ilgili ayrıntılar ancak vergi uyuşmazlığı bizim önümüze geldiğinde araştırma yaparak öğrenmemiz gereken şeylerdir. Bu korku sebebiyle vergi hukuku boş bir alan, özellikle Gümrük Vergisinin hala çok boş olduğunu düşünüyorum. Çok az çalışan var, hukukçu olarak da çok az çalışan var. Çok teknik bir alan, meslektaşlarıma, genç meslektaşlarıma özellikle öneriyorum. Vergi hukukunu genel olarak, Gümrük Vergisini özellikle, çünkü çok boş.

Genç meslektaşlarım şuna emin olun, meslek mensubunun az çok yazdığı bir vergi uyuşmazlığına ilişkin bir dilekçe, bir bilgi notu elime geldiğinde bir avukat olarak buna müdahale ettiğimde daha olumlu sonuçlar alıyorum. Yani bir avukatın elinin değdiği bir dilekçe çok daha verimli oluyor. Evet, onlarla birlikte çalışmak gerekiyor mu? Hocalarım söyledi, bir adli tıbbı, bir doktora müracaat etmek gerekiyor mu? Evet, gerekiyor. Burası da öyle, hukukçu olacak, ama

ona destek veren yanında muhasebecidir, finansçıdır gerekiyor. Bu da çok zor bir şey değil, işin doğası gereği meslek mensubu zaten işin içinde. Avukatın eli değdiğinde vergi uyumsuzluklarında daha sonuç alıcı çözümler üretiyoruz.

Benim şimdilik söyleyeceklerim bu kadar, kıymetli konuşmacıların vaktini almak istemiyorum. Diğer konuşmacı arkadaşlarıma sözü bırakıyorum, teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. BİLLUR YALTI

Çok teşekkür ederiz Adnan Bey, gerçekten çok ekonomik kullandınız sürenizi, teşekkür ederiz. Elbette ben de size katılıyorum, muhasebe bilmek gerekmez. Bu konu ilk derste öğrencilerime söylediğim konudur. Çünkü hukuk kuralının yorumu söz konusudur, muhasebeyle ilgili destekler dediğiniz gibi alınabilir, ama esasında bir yorum ve nosyon meselesidir. Bir de alan için çok boş dediniz. Evet, bu da çok hoşuma gitti. Çünkü ben 1987 yılında akademiye intisap ettim. O gün de boştu, bugün de boş. Bu benim hep gülümsediğim bir konudur. Katkılarınız için çok teşekkür ediyoruz. Çok değerli bir başka avukata geçiş yapıyorum. Sayın Zeki Gündüz, IFA Türkiye'de beraber çalışmaktan çok keyif aldığım bir kişidir kendisi. Buyurun Zeki Bey, mikrofon sizindir efendim.

Av. ZEKİ GÜNDÜZ

Çok teşekkür ederim. Öncelikle, ben de İstanbul Barosu'nun Sayın Başkanı ile İdari Vergi Komisyonu Başkanı Mehmet Kaya Bey'e böyle bir ortamı yarattığı, birlikte bu konuyu ele alabilme fırsatı verdiği için çok teşekkür ederim.

Ben, mesleğe okuldan sonra 1984 yılında maliye müfettişi olarak başladım. 8 sene maliye müfettişliği yaptıktan sonra 1992 yılında İstanbul'a geldim. Bir denetim danışmanlık şirketinde 2 yıl serbest muhasebeci mali müşavir, sonrasında yeminli mali müşavir olarak devam ettim. Yeminli mali müşavirliği tamamen bırakıp sadece avukatlık yapmaya da 2013 yılında başladım. Mührü ve odadan kaydımı sildirip 2013 yılından itibaren de fiilen ve sadece avukatlık yapıyorum. Dolayısıyla aslında bir bakıma hem idare kısmını vergi denetimi anlamıyla, hem meslek mensubu diye ifade edilen bir grubu ve onların çalışmalarını, hem de yargılama aşamasını deneyimlemiş olmam nedeniyle farklı alanlardaki bu çeşitlilik bana avukatlık mesleğinin icrası sırasında karşılaştığımız konuları, sorunları, ihtiyaçları görebilme imkanı verdi. Ben de kendi özel deneyimlerimden hareketle birtakım değerlendirmeler yapıp değerli meslektaşlarımla paylaşmak isterim.

Uzmanlaşma Ölçek Gerektirir

Öncelikle, uzmanlaşma konusu biraz ihtiyaçla ilgilidir, ölçekle ilgilidir, taleple ilgilidir. Mesleğe 92 yılında ilk etapta serbest muhasebeci mali müşavir olarak ben mesleğe başladığımda Red Kit okuyanlar belki bilirler, orada bir tip vardır; bakarsınız barmendir, sonra bakarsınız dış çeker, at nallar, yok şeriftir, yargıçtır, her şeyi yapar. Biz de vergiyle ilgili pratiği yaparken, uğraşırken o barmenler gibi verginin her alanıyla ilgileniyorduk. Ancak zaman içerisinde vergi, hani bir vergiyi uzmanlık alanı olarak almak bir yana, vergi kendi içinde kendi alt uzmanlık alanları da yarattı, genişlemeye başladı. Katma Değer Vergisi az önce bahsi geçti, oldukça hacimli bir ikincil mevzuat oluşturmuş durumda. Bu bakımdan Katma Değer Vergisi'nin kendisi başlı başına bir disiplin oluşturmuştur. Bu düzenleme-

lerin hepsini az önce söylendiği gibi hepsini bilmemiz, vesaire tabii ki gerekmiyor. Transfer fiyatlaması konusu ayrı bir uzmanlık alanı haline geldi. Bölünme, birleşme, devralma, satın alma konuları, çifte vergilemeyi önleme anlaşmaları ve onların yarattığı sorunlar, teşvikler, ar-ge teşviki ve diğer bütün vergisel teşvikler, yeri geldiğinde damga vergisi, özellikle finans sektöründeki uygulamaları itibariyle menkul kıymetlerin vergilemesi, başlı başına en azından bizim dışımızda genel olarak ihtiyaçlar anlamında bakıldığında şirketlerin talepleri ve ihtiyaçları çerçevesinde özellikle mesleki alanda meslek mensupları dediğimiz muhasebe, müşavirlik hizmeti verenler açısından uzmanlık alanları haline geldi. Velhasıl, vergide hem vergiler itibariyle uzmanlaşmayı, hem sektörler itibariyle, hem müesseseler itibariyle, konular itibariyle uzmanlaşmayı piyasanın talebi çerçevesinde görüyoruz.

Avukatların Vergide Uzmanlaşması

Avukatlar olarak biz bunun neresindeyiz? Geneli itibariyle ifade edildiğinde, biz henüz daha kıyısındaız. Çünkü, bu zamana kadar piyasanın ihtiyaçları büyük ölçüde mali müşavirler tarafından doldurulmuş. Yani bir boşluk şu anda var mı? Biz avukatlar açısından bir boşluk olduğunu düşünüyoruz, ama piyasaya baktığınızda birileri o fonksiyonları, ihtiyaçları karşılamış. Ne kadar doğru karşılanmış, ne kadar yerinde karşılanmış? Bir teknisyen olarak, bir hukukçu olarak, bir avukat olarak baktığımda epey soru işaretlerim var. Bizlerin az önceki meslektaşımın ifade ettiği gibi elinin değmesi, gözünün değmesi, bizlerin ilgisi çok farklılık yaratıyor. O yüzden bakıldığında mutlaka bizlere ihtiyaç var. Yani sadece bu bir alan ve bizim de bundan para kazanmamız gerekir anlamdaki bir mesleki ekonomik yaklaşım değil, bu hukuk alanı, hukuk yaratma alanı ve burada mükelleflerle idare çoğu zaman karşı karşıya geliyor, sorunlar çıkıyor ve o sorunların çözülmesi gerekiyor. O sorunların çözümünde halihazırdaki model yetersiz ve servis verenler bir noktada tıkanıyor. İşte o tıkanılan alanlar da hukukçu desteğinin olduğu alanlar ve onun eksikliğinden kaynaklanıyor. Az önce Sayın Yargıcım çok güzel bir istatistiki veriyi paylaştı. Her sene istatistik sonuçlarına bakıyoruz, yaklaşık yüzde 10 civarında bir problem var.

Usul eksikliği nedeniyle reddedilen dilekçeler var. Bu dilekçelerdeki ret sorunu biz meslek mensuplarından mı kaynaklanıyor? Ben öyle olmayabileceğini de düşünüyorum. Çünkü, elimde bir veri yok ancak çok büyük ölçüde avukatsız takip edilen ya da göstermelik avukatla takip edilen bir vergi davaları süreci de var. Bunun da bir problem yarattığını düşünüyorum.

Uzmanlaşma Nasıl Olmalı?

Uzmanlaşma konusu benim sürekli düşündüğüm bir konudur. Gerekıyor kuşkusuz. Çünkü ihtiyaçlar, şirketler büyüdükçe, konuları büyüdükçe, tarhiyatlar büyüdükçe hukukçunun mutlaka, bilen bir hukukçunun destek vermesi gerekiyor. Ancak aşırı uzmanlaşma bir sorun mu, onun üzerinde duruyorum. Biz checkup doktoru gibi mi olmalıyız? Kafamı kurcalıyor, çünkü bazen çok fazla detaylarda uzmanlaşma bütünü kavrama ve anlama konusunda da problemler yaratıyor. Ancak gerekli mi? Hâlâ sonuç itibarıyla baktığımda konuları hızlıca kavrayabilmek, sorunları hemen teşhis koyup destek verebilmek için gerekli. Bir de, olaya biz sadece sanki sadece yargı aşamasında destek verebilirmişiz, onun dışında destek veremezmişiz gibi bakmamak gerekiyor. Yargı aşamasına konu geldiği zaman eğer yargıya gelene kadarki süreçte doğru adımlar atılmamışsa, doğru müdahaleler yapılmamışsa, doğru izler bırakılmamışsa, tameri güç de olabiliyor. İşte inceleme safhalarında yapılacaklar var, sonrasında rapor değerlendirme komisyonları var, uzlaşma komisyonları var. Bütün oralarda yapılabilecekler var. Ayrıca çifte vergilemeyi önleme anlaşmalarından gelen karşılıklı anlaşma usulü diye bir usul var, o devreye sokulabilir. Artı, transfer fiyatlamasıyla ilgili olarak ön fiyat anlaşması denilen bir usul var. Oralarda devletle, maliyeyle anlaşarak sorunların sorun çıkmadan giderilmesi mümkün olabilir. Bütün bu süreçlerle ilgili olarak da bizlere ihtiyaç var.

Avukat-Meslek Mensubu İlişkisi Nasıl Olmalı?

Peki, biz meslek mensuplarıyla sanki rekabet ederek mi bunu çözeceğiz ya da sürece dahil olacağız? Orada da ben daha önceki bazı meslektaşlarım, hocalarımdan da ifade ettiği gibi bir rekabetten ziyade bir işbirliğinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü, hali-

hazırda bu meslek mensubu arkadaşlarımız çok farklı ihtiyaçları piyasanın, şirketlerin, mükelleflerin ihtiyaçlarını karşılıyorlar ve hukukçu olarak zaten bizim alanımıza girmeyen detayda, farklılıkta işleri var. Ancak onlarda halihazırda bizlerin yeterince bu konuya ilgi göstermemesi nedeniyle yarattığımız boşluk nedeniyle hukukçu alanına girdiler ve boşluğu doldurdular. Artık bizlerin yavaş yavaş onları kendi alanlarına itekleyip sorumluluklarımızı devralmamız gerekiyor. Sorumlulukları devralırken de mutlaka TÜRMOB başta olmak üzere meslek mensuplarının örgütleriyle yakın temasa girip rekabete dayalı bir mücadele gibi değil, birlikte nasıl çalışırız, birlikte birbirimize sonuçta da hukuk yaratma sürecinde, idareyle ilişkilerin, yargıyla ilişkilerin, mükelleflerle ilişkilerin ve ihtiyaçların giderilmesinde yani genel hukuk yaratma sürecinde nasıl destek olur, yarar sağlayabiliriz konularının üzerinde durmamız gerekiyor. Şu an itibariyle baktığımda özeleştiri yapmak gerekirse, en azından ben hissetmiyorum, belki benim eksikliğim olabilir, ama baro, barolar TÜRMOB'la ne kadar ilişki içerisinde bilmiyorum ki olması gerekir, yakın içinde olmamız gerekir. Sadece en üst düzeyde Baro-TÜRMOB değil, yerel düzeyde de İstanbul Barosu'nun örneğinin YMM Odasıyla, SMM Odasıyla ilişki içinde olması gerekir. Onun dışında, baronun örneğinin Sayın Başkan Vergi Konseyinde biz yokuz dedi. Bunu bizim hem Gelir İdaresi Başkanlığı hem Maliye Bakanlığı nezdinde bulduğumuz her fırsatta, yazılı olarak da, yapacağımız temaslarda dile getirmemiz, ısrarcı ve talepkâr olmamız gerekir. İş alemiyle ilişkilerde iş aleminin vergi komisyonlarında, oluşturduğu derneklerdeki vergiyle ilgili çalışan gruplarda baro olarak biz de yer alma talebimizi, avukatlar olarak yer alma talebimizi gündeme getirmeli, ortaya koymalıyız. Gelir İdaresi Başkanlığı ve Vergi Denetim Kurulu ile ilişki kurma gayreti içinde, katkı sunma gayreti içinde olmalıyız. Yargıyla ilişkimiz mutlaka bir metoda kavuşturulmalı, sadece bireysel ilişkilerle yürütülmemeli. Çünkü, nasıl idare ve mükellefler tarafsız yargı da bütün sürecin içerisinde en önemli taraflardan bir tanesi ve biz kurumsal olarak, kavramsal olarak konuları konuşabilme, tartışabilme, birbirimizi anlayabilme, ikna edebilme geneli itibariyle işleyiş ve işleyiş değişikliği gibi sorunlar açısından birbirimize destek olmak zorundayız. Oralarda eksiklikler olduğunu düşünüyorum. Genelde

baktığımda şu an Gelir İdaresi Başkanlığı yaptığı bütün işlemlerle idari problemler yaratıyor. 10 000 tane Vergi Denetim Kurulu elemanı yaptığı incelemelerle ve incelemelerin neticesinde uzlaşmada çözülemiyorsa, yargıya gidenlerle sürekli vergisel bir problemler var ve olmaya devam edecek. Çok sayıda bizim destek olabileceğimiz alan var. Bir çatışma değil, işbirliği içerisinde alanımıza sahip çıkarak, bu alanla ilgili üzerimize düşen sorumlulukları yerine getirerek işin içine girmemiz ve bir şeyler üretmemiz gerekiyor. Ürettikçe, yarattıkça o alanın sahibi olduğumuzu göreceğiz ve ölçek yarattığımız, talepleri karşılayabildiğimiz ölçüde de biz avukatlar muhatap alınmaya başlayacağız. Yoksa halihazırda meslek mensuplarına bu alanda sadece imza desteği veren, görünürde o işleri takip edenler durumunda kalırız ki bu aslında en başta bana göre mükelleflere zarar veriyor. Biz ilgi gösterdiğimizde, konuya hâkim olduğumuzda yarattığımız sonuçların her zaman çok daha farklı olduğu görüşüneyim. Değerli meslektaşlarıma hitap edebilme fırsatı verdiğiniz için çok teşekkür ederim.

Prof. Dr. BILLUR YALTI

Çok teşekkür ederiz Zeki Bey. Gerçekten çok değerli değerlendirmeleriniz oldu ve katkılarınız için teşekkür ediyorum. Gerçekten işbirliği vurgunuz için de ayrıca teşekkür etmeliyim, ben de aynı kanaatteyim. Bilgi ağının, dayanışma ağının çok genişlemesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle yargıçlar ve vergi idaresindeki uygulamacıların yan yana gelmesinin önemli bir durum olduğunu düşünürüm. Umarım gelecekte daha da iyi aşamalarda oluruz.

Şimdi bir kadın vergi hukukçusuna mikrofonu bırakmaktan gurur duyuyorum. Size pozitif ayrımcılık yapabilirdim, ama yapamayacağım. Aslında çok arzu ederim, yapmış olduğumu varsayınız. Evet, Av. Gözde Saruhan Berk bir sonraki konuşmacımız, sizin deneyimleriniz bizim için tabii ayrıca önemli. Bir kadın perspektifinden sizi dinliyoruz, buyurun.

Av. GÖZDE SARUHAN BERK

Sanırsam İstanbul Barosu Vergi ve İdare Hukuku Komisyonu'nda, hem de bugünkü konuşmada en genç meslektaşlardan bir tanesi benim. Dolayısıyla bugünkü konuşmamı da aslında genç arkadaşlara yönelik olarak planladım.

Bizim bu alandaki geleceği tabi ki de ifa edecek olanlar, hem fakültede şu an eğitim görenler hem de yeni mezun olup stajını şu an yapan arkadaşlar olacak. Dolayısıyla genç avukatların, genç arkadaşların kafalarında neler var, birazcık ona değinmek istiyorum.

Üç başlık gibi düşündüm aslında konuşmamı: İlk başlığım, biz avukat olarak neden vergi hukukunun içinde yer almamız gerekiyor?

Bakıldığında evet, benden önceki konuşmacılar da değindi, aslında bu alan hukukçulardan ziyade daha çok yeminli mali müşavirler, serbest meslek sahibi olan kişiler tarafından yerine getirildi. Ama avukat olarak bizlerin de aslında vergi hukuku uygulamasının içinde yer almamız gerektiğini düşünüyorum. Genç meslektaşlarım için de, aslında bunun hep böyle bir soru işareti olarak yer aldığını düşünüyorum; ama bakıldığında vergi hukuku dediğimiz kavram aslında evet, bir tarafında Devlet, bir tarafında mükelleflerin olduğu bir alan. Dolayısıyla biraz da kamu gücünün aktif rol oynadığı bir alan diyebiliriz. Ama vergi hukukunun, hukukun alt dalı olması sebebiyle aslında bizim hukuk fakültelerinde gördüğümüz bilgi birikimimizin burada da geçerli olduğunu düşünüyorum. Örnek vermek gerekirse, biz hukuk fakültelerinde 4 sene boyunca çeşitli hukuk dallarında dersler alıyoruz ve bu hukuk dallarının her birinden de temel mantıkla aslında bilgi birikimimiz oluyor. Vergi hukukunu evet, belki de çoğu üniversitede çok daha az ders saatleriyle işliyoruz, ama hukuk bilgimizin, yani özel hukuk da olsa, kamu hukuku da olsa, vergi hukukuyla birlikte işlemesi gerektiğini düşünüyorum. Örnek vermek gerekirse, son dönemlerde ikale sözleşmeleri çok fazla gündeme geliyor. İşte ikale sözleşmeleriyle beraber ödenen tazminatların ya da tutarların vergilendirilmesi gerekiyor mu, gerekmiyor mu diye çok fazla gündemde soru işareti oluyor. Mesela, bu

konuda ya da bu uyuşmazlıkta bizim fakültede gördüğümüz işte, sözleşmeler hukuku ya da iş hukuku gibi kavramların da vergi hukukuyla birlikte ele alınması gerektiği çok açık. Dolayısıyla genç meslektaşlarımızın “aslında vergi hukukunu çalışmaya başlarsam diğer hukuk dallarını unutmuyum ya da o hukuk dallarını artık daha mı arka plana atıyorum” gibi bir serzenişleri ya da akıllarında soru işareti olduğunda, ben hayır diyorum. Çünkü biz, vergi hukuku, hukukun diğer alt dalları ile çok fazla beraber yaşıyoruz. Dolayısıyla bir vergi uyuşmazlığı olduğunda ya da hukuki bir ilişkinin düzenlenmesi gerektiğinde, aslında vergi hukukunu, hukukun diğer alt dallarıyla birlikte kullanmamız gerektiğini düşünüyorum. Tabii ki de burada sadece hukukçular olarak bizlerin değil, vergi teknisyenleri dediğim aslında hukukçu olmayan ya da avukat olmayan işte yeminli mali müşavirler, serbest muhasebeci mali müşavirler gibi kişilerle birlikte çalışmamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü vergi hukuku dediğimiz şey aslında sayılar, vergi beyannameleri, böyle eski Türkçe olan kelimelerin yer aldığı bir alan gibi görülüyor, ama hayır, aslında biz şu an günümüze bakıldığında dijitalleşmenin de bu boyuta geldiğinde artık biz dijital vergilendirmenin söz konusu olup olmadığını tartışıyoruz ya da sanal ofisler nasıl olacak, sanal ofis bir işyeri midir, değil midir, bunları tartışıyoruz. Dolayısıyla artık hani genç arkadaşların gözünde vergi hukuku böyle çok eskiden kalma kavramların ele alındığı ya da alınmaya da devam edeceği bir alan değil aslında, bu nedenle de böyle günümüz çağında artık gelişmelerin çok da yakından takip edilmesi gerektiğini, ben aslında genç arkadaşlara tavsiye edebilirim.

Diğer alanda bakıldığında örnek veriyorum, ticaret hukukuyla vergi hukuku çok fazla bağlantılı olan alanlar, dolayısıyla “ben okulda ticaret hukukunu çok seviyorum, ben ticaret hukukuyla ilgilenmek istiyorum” diyen bir arkadaşın da ben vergi hukukunu çok fazla sevebileceğini düşünüyorum. Dolayısıyla vergi hukuku belki derslerde görüldüğünde böyle çok sıkıcı, çok teorik bilgilerin yer aldığı bir alan olabilir, ama hayır, bunu kesinlikle bu şekilde kabul etmek istemiyorum ve arkadaşlara da bunun böyle olmadığını açıklıkla söylemek istiyorum. Eğer siz şirketlerle ilgili bir şey yapmak

istiyorsanız ya da bunu çok seviyorsanız eğer vergi hukukundan da böyle zevk alabileceğinizi ben düşünebiliyorum. Dolayısıyla vergi hukukunu salt kamu hukuku ya da kamu gücünün çok fazla kullanıldığı ya da hissedildiği bir alan olarak görmek bence yanlış, dolayısıyla genç arkadaşlar için de belki bu yanlış anlaşılma ya da yanlış düşüncelerin olabileceğini ve bunun aslında doğru olmadığını söyleyebilirim.

Peki biz avukat olarak neden uzmanlaşmamız gerekiyor ya da neden uzmanlaşmıyoruz biz? Buna bakıldığında aslında; bu birazcık daha önceki konuşmalarda da bahsedildi, biz avukatların yapamadığı ya da böyle yapmak da istemediği belki de bir alan, çünkü bizim hani uzmanlaşmaya genel olarak hep avukat olarak böyle birazcık daha soğuk baktığımız ya da hep böyle geri plana çekildiğimiz bir alan gibi düşünüyorum. Aslında uzmanlaşmaya bakıldığında fakülteden mezun olan kişi sayısına baktığımızda -ki şu an neredeyse 70 ya da 80'den fazla hukuk fakültesi olduğunu düşünüyoruz- her mezun aslında eğer hâkim, savcı ya da başka bir alana yönelmiyorsa avukat olarak görev yapıyor. Dolayısıyla bu kadar fazla kişinin avukat olabildiği bir ülkede aslında uzmanlaşmanın önemi çok daha fazla, ama biz bunu neden uzmanlaşmıyoruz ya da neden uzmanlaşmamız gerekiyor kısmına birazcık daha fakültedeki eğitimlerden başlamamız gerekiyor. Yani birçok arkadaşımın konuştuğumda ya da işte beraber çalıştığımız arkadaşlarıma baktığımda fakültede verilen vergi hukuku dersleri ile şu an pratikte yapılan ya da yaptığımız uygulamaların çok fazla birbiriyle örtüşmediğini görüyoruz. Dolayısıyla aslında fakültede okutulan derslerde mesela, Billur Hocam bahsetti, moot court'lar yapılıyor. Bu moot court'lar aslında daha fakülte yıllarında uygulamanın, yani vergi hukukuyla ilgili uygulamaların nasıl olduğunu öğrencilere gösterilmesi açısından çok önemli, dolayısıyla fakültelerde teknik bilgilerin yanı sıra bu tarz işte somut uyuşmazlıkların değerlendirilmesi ya da örnek davalar üzerinden gidilmesi bence öğrenci arkadaşlar açısından çok daha faydalı olacaktır.

Diğer konuya aslında birazcık daha fakülteyi bitirdik, staj dönemimize geldik. Biliyorsunuz bizim aslında staj dönemimiz biraz

kanayan yaramız gibi, yani bir sene staj dönemimiz var, 6 ayı adliye stajı, 6 ayı avukat yanı stajı, ama bizim staj dönemimizde ne yazık ki etkili bir staj dönemimiz olmuyor. Bunu ben kendi staj dönemimden de biliyorum, şu anki arkadaşlarımızın yaptığı stajlardan da biliyorum. Aslında birazcık daha staj döneminde etkin bir eğitim ya da SEM derslerindeki vergi hukukuyla ilgili derslerde daha etkin bir eğitimin olması bu alana yönelmek isteyen arkadaşlarımız açısından da olumlu bir yanı olacaktır diye düşünüyorum. Bilmiyorum hani SEM derslerindeki eğitimler daha teknik düzeyde mi ya da daha pratik çalışmalara dayanıyor mu, ama pratikteki vergi hukukuyla teknikteki vergi hukukunun gerçekten birbirinden bazen çok çok fazla saptığını ve genç avukat arkadaşların da zihinlerinde vergi tekniği denilen şeyin çok zor ve çok anlaşılmaz olduğunun hep söylendiğini görüyoruz. Dolayısıyla aslında pratik uygulamanın bu daha mesleğe yeni başlayan arkadaşlar açısından böyle daha somut uyuşmazlıklarla, işte somut örneklerle ele alınması bence güzel bir başlangıç olabilir. Onun haricinde, belki yeni başlayan arkadaşlara şöyle bir tavsiye etmek gerekir: Uzmanlaşma ya da bir alana ilgi göstermek demek aslında ben bu alana ilgi göstereceğim ve bu şekilde ilerlemek istiyorumla bitmiyor ne yazık ki; biz bir alana ilgimiz varsa ya da bir alanda uzmanlaşmak istiyorsak aslında bu mesleği yürütmeye devam ettiğimiz sürece devam edecek bir bilgi birikimi ve bilgi açıklığıyla olacak olan bir şey, dolayısıyla vergi hukuku uygulanmak istenildiğinde bunun tekniğini ve bunun uyuşmazlıktaki somut durumda nasıl uygulandığını aslında bizim tüm meslek hayatımız boyunca ele almamız gerekiyor. Aslında bu bitmeyen bir eğitim ya da bitmeyen bir meslek aşkı gibi değerlendirmek gerekir. Bakıldığında vergi hukukunda uzmanlaşmak aslında zor mu? Evet zor, ama yapılmayacak olan bir şey mi? Bence değil. Neden zor? Çünkü bir, dışarıdan hep deniliyor ki vergi tekniği dediğimiz şey çok zordur. Bunları sadece yeminli mali müşavirler, mali müşavirler yapabilir. Hayır, biz eğer onlarla beraber çalışabilirsek biz de onlarla birlikte çalıştığımızda çok daha iyi işler yapacağımızı göreceğiz. Dolayısıyla zorluk olan kısmını aslında biz beraber çalıştığımızda birazcık daha elimine etmiş oluyoruz. Dolayısıyla zorluk, evet var, ama bunun yenilmesi ya da bunun üstesinden gelinebilmesi beraber çalışmayla mümkün olacaktır.

Bir diğ er husussa, böyle arkadaşlarıma sorduğ umda öğrenmiş oldum aslında, vergi hukukuyla ilgili kavramlar ya da kelimelere baktığımızda böyle hep eski Türkçe olduğunu ya da böyle anlamların çok daha farklı olduğunu gözlemledi arkadaşlar, dolayısıyla vergi hukukunda uzmanlaşmak isteyen arkadaşlar açısından bu kelimeler ya da kanunların çok fazla olması, çok çeşitli olması gibi konular birazcık göz yanıltıyor. Evet, çok fazla konu var ama vergi hukukunda uzmanlaşma aslında bütün hukuk dallarındaki uzmanlaşma gibi çok fazla alt dalına sahip, dolayısıyla katma değer vergisinde uzmanlaşmak isteyebilirsiniz, gümrük vergisinde uzmanlaşmak isteyebilirsiniz. Tabii ki de bütün kanunların nerede ne iş e yaradığını bileceğ iz, ama bir dalda uzmanlaşmak demek aslında her şeyi her anlamıyla bilmek değil, nereden nasıl faydalanacağını bildikten sonra aslında o uzmanlaşma ya da bilgi birikimini elde etmek de o yolun bir parçası oluyor. Dolayısıyla çok fazla konu var, öğrenmemiz gereken çok fazla şey var ve çok fazla tebliğ var gibi bir serzenişi aslında bu yönden doğru bulmuyorum. Önemli olan hangi konuyu öğrenmek istediğimizi ya da nereye bakmamız gerektiğini bilmek.

Diğ er bir konu da aslında ş u: Birazcık bardağın dolu tarafı, boş tarafı gibi düşünmek gerekiyor. Biz hep konuşuyoruz tabii, vergi hukukunda neden çok az avukat var, bu aslında alanda iş yok mu, insanlar geçimini nasıl sağlayacak gibi. Eğer boş tarafından bakarsak bardağ a evet, çok az arkadaşımız var bununla ilgilenen, ama dolu tarafına baktığımızda aslında az avukat arkadaşımızın olması demek ki bu işte daha fazla payı kendimize çekebileceğ imiz anlamına gelir. Bunun zorluğ u ya da kolaylığı tamamen bardağın dolu tarafına ya da boş tarafına bakmak gibi bir durum. Kendi açımdan baktığımda ise, çok daha mesleğ in başındayım. Bu bakımdan yaklaşık 9 yıldır bu alanda uzmanlaşmaya ve bu alanda bilgi birikimine sahip olmaya çalışıyorum. Benim açımdan en avantajlı olan kısım ben mesleğ imin en başından beridir vergi hukukuyla ilgileniyorum. Dolayısıyla aslında hem ş u an çalıştığım ofiste, hem de bir önceki işyerimde bu alanda çalışmam için gayet uygun bir ortam vardı. Genç arkadaşlar için de bakıldığında eğer vergi hukukuyla ilgilenmek isteyen bir arkadaşımız varsa ş u an aslında çok fazla vergi hu-

kuku işi yapan ofisler var. Dolayısıyla bu ofislerde başlamak ya da en azından belki de fakülte döneminde yaz stajı yapmak isteyen arkadaşların bu alana yönelmesi ya da farklı hukuk dallarıyla ilgili yaz stajlarını yapması bence önemli. Bu açıdan aslında benim avantajım hem yaz dönemindeki stajlarımda, hem de şu an çalıştığım yerde ve bir önceki çalıştığım yerde vergi hukukunda bilgi birikimine sahip olmak için avantajlı bir ortamım vardı. Tabii ki de bunun şöyle bir artışı var benim için: Bu tarz ofislerde çalıştığım için vergi hukukunda uzmanlaşan kişilerin varlığını biliyorum aslında, dolayısıyla önümün açık olduğunu ya da bu alanda iş olduğunu biliyorum. Dolayısıyla benim uzmanlaşmak açısından da böyle bir aslında olumlu bir tarafım var. Tabii en sona bırakayım, hani Komisyon'da da hem Mehmet Bey, Mehmet ağabeyim, hem de Adnan Bey Maliye Lisesi mezunu. Ben hem annem, hem de babam tarafından Maliye Liseli bir çocuğum. Dolayısıyla benim hani anne-babayı beraber düşündüğümüzde vergi hukukuyla ilgileniyor olmam da çok normal bir durum gibi düşünüyorum. Dolayısıyla hani hamurumda var gibi bir durum söz konusu benim için. Ama hani seviyor muyum? Evet, seviyorum. Şu an çalıştığım ofisteki arkadaşlarıma da vergi hukukunu sevdirmek için, vergi hukukunun daha böyle eğlenceli taraflarını göstermek için uğraşıyorum. Fakültelere gittiğimizde kariyer günlerinde ya da başka türlü konuşmalara gittiğimizde vergi hukukunun bilinmeyen yönlerini göstermek bence faydalı, hani vergi hukukunda uzmanlaşma-gelecek kısmına baktığımızda bizim Baro'yla ya da vergi hukukuyla ilgilenen kişiler açısından birazcık daha hani öğrencilik yıllarında bunların gerçeği nedir ya da işte vergi hukukunda uzmanlaşmak nedir, bunları göstermek çok daha faydalı olacaktır diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. BİLLUR YALTI

Gözde Hanım, biz teşekkür ederiz. Çok güzel sundunuz, vergiye ilişkin sevginizi de hissettirdiniz ve bizlerin ilk derslerde aslında öğrencilerin ilgisini çekmek için parmak bastığımız noktaları da bir araya getirdiniz. Örneğin, bu hukuk alanının hiçbir hukuk dalındaki bilgiyi unutturmadığı gerçeği, unutmanın mümkün olmadığı ve sürekli hukuk bilginizi canlı tutmanız gereği, diğer yandan bu konunun, bu alanın ne kadar çok olduğuna ilişkin değerlendirmeler, çok teşekkür ediyoruz. Umarım gençlerin dinlediği bir program olur ve vergiye daha çok kişi kazanırız. Ben bu konuda bir de şu bilgiyi de vermek isterim: Ernst&Young her yıl vergi maratonu yapıyor. 5 yıldır da birinciliği, hatta birkaç dereceyi de beraberce hukuk fakültesi mezunları alıyor. Bu çok önemli bir konudur. Şimdi Dr. Numan Emre Ergin, size vereceğim sözü, buyurun efendim, dinliyoruz.

Av. Dr. NUMAN EMRE ERGİN

Teşekkür ediyorum Hocam, çok sağ olun. Sözlerime öncelikle baromuza ve komisyonumuza bu değerli paneli düzenlediği için teşekkür ederek başlamak istiyorum. Evlerde kalmak zorunda olduğumuz bugünlerde bizleri izleyen, izleme sabrını gösteren değerli izleyicilere de buradan tekrar teşekkürlerimi sunmak isterim.

Şimdi Mehmet üstat, Mehmet Kaya Bey konuşmacı olarak beni çağırdığında hedef kitlenin aslında genç hukukçu ve genç avukatlar olduğunu söyledi. Ben de çalışmamı ve sunumumu bu perspektifte hazırladım. Bizden önceki oturumda da değerli hocalarımız çok önemli katkılar yaptılar özellikle hukuk eğitimi konusunda. Benim de orada söyleyecek birkaç sözüm olacak, ama gördüğüm kadarıyla tartışmalar şu noktaya gitti: 1) Hukuk eğitiminin içeriği ve uzmanlaşma gerekiyor mu, gerekmiyor mu, 2) bir de işte diğer meslek grubu, mali müşavirlerle olan ilişki diyeyim. Bu noktada benim aldığım başlıca notlar bunlar.

Ben önce kendimi bir takdim etmek isterim. Ben de Maliye kökenliyim, meslek hayatıma Hesap Uzmanı olarak başladım, sonra Vergi Başmüfettişliği yaptım bir dönem, 16 yıl devlette çalıştım. Sonra bir dönem yeminli mali müşavirlik yaptım, şimdi de avukatlık yapıyorum. Ankara Siyasal mezunuyum, sonra finans konsantrasyonlu MBA yaptım; doktoram muhasebe- finansman üzerine. En son hukuk fakültesini bitirmiştım. Dolayısıyla masanın çeşitli taraflarında, kanun yapma dışında hemen hemen her tarafında oturdum diyebilirim. Dolayısıyla yapacağım sunumu da bu noktada çeşitli gözlerle bakarak hazırlamaya çalıştım. Rejiden, Ali Beyden ricam bir de sunum hazırladım izleyicilerin takip etmesini kolaylaştırmak adına. Tabii sona kalınca konuşmacı olarak söyleyecek yeni şey bulmak zor, bir anlamda biraz toparlama, bir miktar da yeni ne varsa onu söyleyebilme adına bir çabam olacak.

Burada tabii şu nokta önemli: Uzmanlık gerekiyor mu, önce bir ona karar vermek lazım. Daha önceki konuşmacılarımız da bahsetti, uzman kimdir ve nasıl uzman olunur? Türk Dil Kurumu bunu gü-

zel bir şekilde tanımlamış: Belli bir işte bilgi, görüş ve becerisi çok olana biz uzman diyoruz. Peki, bu çokluğu nasıl sağlayacağız? Bu da aslında cevabı çok basit olan bir şey: Zamanınızı ve emeğinizi vererek. Yani bir şeyde uzmanlaşmak istiyorsanız o konu üzerine çalışmalısınız, araştırmalısınız, başkaları ne yapıyor onu takip etmelisiniz. Günün sonunda en iyi yaptığım iş benim uzmanlaştığım iştir.

Bir sonraki slayta geçelim lütfen: Uzmanlaşmaya gerek var mı? Var. Tarihteki belli kişilere baktığımız zaman, İbni Sina örneğinden ben yola çıktım. bugünkü tanımıyla CV'sine bakarsanız tıp, astronomi ve felsefe konularında uzman. O günün şartlarında tıp, astronomi ve felsefe ilminin gelişmişlik düzeyi farklı alanlarda uzmanlaşmaya imkân veriyordu. Bugün öyle bir dünyada yaşamıyoruz maalesef, her bir bilim dalı o kadar genişledi ki belli bir alanda uzman olabilmek için çok fazla zaman harcamamız lazım. Bugün tıp fakültesinden mezun olan biri bir uzman kabul edilmiyor. İşte bir ortopedist olacak örneğin, o da artık bir uzmanlık kabul edilmiyor. Omuz cerrahisi, diz cerrahisi konusunda uzmanlaşma. Şimdi hukuk da öyle, hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra, işte biraz da şartlar tabii insanları bu noktaya iletiyor. Belli bir uzmanlık alanına gitmek artık bir zamanın gereği. İşte enerji hukukunda çalışmak isteyen bir arkadaşım, o da yetmiyor, örnek olarak yenilenebilir bir enerji konsepti içerisinde uzmanlaşması gerekebiliyor. Yine vergi hukuku perspektifinden baktığımız zaman vergi hukuku da artık kendi içerisinde çok fazla alt dallara ayrılmaya başladı. Örneğin, bir vergi hukukçusu uluslararası vergilendirme konusuna çok fazla zaman ayırmak zorunda kalabiliyor ve o noktada kendini uzmanlaştırma ihtiyacı hissedebiliyor. Yani bugün hayat bizi öyle bir yere getirdi ki ister istemez belli bir alanda uzmanlaşmak zorundayız. Ama bu diğer alanları bilmeyeceğimiz anlamına gelmiyor. Çünkü hayat aynı zamanda disiplinler arası çalışmayı bize dikte etmektedir. Yani belli bir alanda uzman olmamız diğer alanları bilmememiz anlamına gelmiyor.

Sonraki slayt: Peki, disiplinler arası olan bir alan vergi. Aslında belki vergi disiplinler arası olma özelliği en fazla olan alan. Bu noktada da işte hukukun mu alt dalı, maliyenin mi alt dalı, işletmenin mi

alt dalı, iktisadın mı alt dalı, hukuk fakültesinde mi okutulsun, mali hukukçular mı dersi versin, maliyeciler mi dersi versin? Biraz da tartışma bundan kaynaklanıyor. Bu biraz verginin nevi şahsına münhasır bir alan olmasından kaynaklanıyor. Şimdi ekranda bir Voltran resmi görüyorsunuz. Bugün 35 yaşından yukarı olanlar bunu animasyon sayacaktır. TRT'nin tek kanal olduğu dönemlerde bir çizgi filmde 5 tane aslan vardı. Bu aslanlar bir araya gelip Voltran'ı oluşturur ve kötülerle mücadele ederdi.

İyi bir vergici de aslında bu Voltrandır. Çünkü beş temel disiplinle ilişki içerisindedir vergi. Bunların başında hukuk gelir. Genelde vergi de hukuk fakültelerinde kamu hukukunun altında mali hukuk içerisinde sınıflandırılmıştır. Bu tanım bir miktar doğrudur, ama kanaatimce eksiktir. Şöyle ki; vergi hukuku hem kamu hukuku, hem de özel hukukla çok yakından ilişkilidir. Mesela, kamu hukukunun alt başlıklarına baktığımız zaman Anayasa hukuku. Bir vergici çok iyi Anayasa bilmek zorundadır. Her şeyden önce Anayasanın 73. maddesi uyarınca vergi kanunla koyulan bir müessesedir. Dolayısıyla Anayasadaki terimler, Anayasanın mantığı, hatta son yıllarda bireysel başvuru kararlarına baktığımız zaman çok sayıda vergiyi ilgilendiren kararlar görüyoruz. Temel hak ve özgürlükler anlamında ihlaller nedeniyle birçok konu Anayasa Mahkemesinin önüne geliyor. Dolayısıyla, Anayasa hukuku bir vergicinin bilmek zorunda olduğu alanların başında geliyor. Vergi idari bir işlemle ortaya çıkıyor ve dava açtığınız zaman da idari yargıya gidiyorsunuz. Dolayısıyla iyi bir vergici idare hukukunu ve idari yargılama hukukunu çok iyi bilmeli. Sadece İYUK, İdari Yargılama Kanunu değil, Vergi Usul Kanununu da çok iyi bilmek gerekiyor. Çünkü orada da bir usul hukuku var. İyi bir vergici ceza hukukunu da bilmek zorunda. Vergi kanunlarında özellikle vergi kaçakçılığı olarak tanımlanan suç bir ceza hukuku, hapis cezası gerektiren bir şey, dolayısıyla iyi bir vergici ceza hukukunu bilmek zorundadır. 6183 sayılı Kanunumuz var. Bu cebri icra hukuku. Kamu alacaklarına özgü bir düzen. Dolayısıyla iyi bir vergici icra hukukunu da bilmeli. Uluslararası vergilendirme çalışmak istiyorsanız devletler genel hukukunu bilmek zorundasınız. Çünkü son dönemlerde artık uluslararası vergilendirme yerel

mevzuatların o kadar çok içine girmeye başladı ki, her bir çifte vergilendirme önlem anlaşması, hatta yeni BEPS, MLI gibi çeşitli çok taraflı anlaşmalar var. Bunların yerel mevzuatlar üzerinde çok ciddi etkileri var. Dolayısıyla iyi bir vergi hukukçusu bunları da bilmelidir.

Özel hukuk. Şimdi vergi her ne kadar idari bir işlem olsa da vergiyi doğuran olaylar, vergiyi doğuran bütün olaylar aslında özel hukukta dünyaya gelmektedir. İşte sözleşmeler hukuku burada çok önemli. Gelir ne zaman doğmuştur, vergisi ne zaman ödenecektir, gerçek kişi kimdir, şirket nedir, anonim şirket, limitet şirket olması, gayrimenkul nedir, taşınmaz nedir, hisse senedi nedir, tahvil nedir, kıdem tazminatı nedir, işte gayri maddi hak nedir, sigorta hukukunu ilgilendiren çok teknik düzenlemeler var, bankalara özgü çok teknik düzenlemeler var. Bunların her birinin vergi kanunlarında izdüşümü var. Fakat bunların büyük bir çoğunluğu vergi kanunlarında düzenlenmiş veya tanımlanmış müesseseler değildir. Dolayısıyla iyi bir vergici özel hukuktaki bu kavramları bilmek zorundadır. Yani vergi hukuku disiplinler arası bir hukuk olduğu gibi hukukun kendi içerisinde de disiplinler arası çalışmayı zorunlu kılan bir alandır.

Bir sonraki slayt: Şimdi Voltran'ın ikinci parçası: Muhasebe. Ben yukarı bir taş atacağım. Aslında bu sunumun genel şeyi bu, altına kim geçmek isterse geçer. Çünkü benim 20 yılı aşkın bu meslekte edindiğim izlenimlerin sonucu. İyi bir vergici arkadaşlar, muhasebe de bilmek zorundadır. Yani bir mali müşavir gibi gidip de defterlerin kayıtlarını tutma anlamında değil, asgari düzeyde bir finansal okur-yazarlıktan bahsediyorum. Bir hisse senedinin, tahvilin, bir türev aracın vergilendirilmesini anlayabilmek için onun nasıl işlediğini bilmek lazım. Bir bilançoyu elinize aldığınız zaman, buradaki, bilançodaki varlık veyahut da aktif veya pasifteki bu kalemlerin ne ifade ettiğini biliyor olman lazım. Çünkü vergi kanunlarımız, aslında biz Alman ekolünden gelen bir vergi mevzuatına sahibiz. Orada da muhasebe daha çok vergi tabanlı gitmiştir, biz de oradan aldığımız için bizde de bugüne kadarki muhasebe kayıtları hep vergi tabanlı gitmiştir. Dolayısıyla iyi bir vergici aslında iyi bir muhasebecidir. Muhasebe bilmeyen aslında eksik bir vergicidir de diyebilirim.

Bir sonraki slayt lütfen Ali Bey: Üçüncü aslanımız da finans ve matematik. İyi bir vergici finans ve matematik de bilmelidir. Aslında hukuk fakültesindeki öğrencilerimiz sanki hesap kitap bilmez mantığında, böyle bir önyargı var. Ben buna katılmıyorum. Programdan önce YÖK'ün sitesini bir ziyaret ettim ve hukuk fakültelerine giren öğrencilerin yaptığı ortalama netlere bir baktım, 40 soruda 25 tane matematik neti yapılmış. Bu fakülteye giren son öğrencinin ortalamasına baktığımız zaman hiç de fena bir rakam değil aslında. Yani hukuk öğrencileri fakülteye girerken belli bir ciddi bir matematik bilgisiyle giriyor, fakat hukuk fakültesindeki eğitim anladığım kadarıyla onları biraz matematikten uzaklaştırıyor. Gerçekten de öyle, 4 yıl hukuk fakültesi eğitimi sırasında matematikle çok fazla temayüz etmiyoruz. Kalın kalın hukuk kitaplarıyla ve mevzuat içeren hukuk kitaplarıyla boğuşmaktan tabii lisede öğrenilen bilgiler de unutulmaktadır. Ancak iyi bir vergici mutlaka iyi bir finansçı ve matematikçi olmak zorundadır. Yani bu demek değildir ki bir sermaye piyasası uzmanı veya broker kadar böyle çok kompleks matematiksel hesaplar, türev, integral veya regresyon analizi yapsın anlamında söylemiyorum, fakat cebir anlamında asgari bir finans ve matematik bilgisine ihtiyaç duymalıdır.

Bir sonraki slayt lütfen: İyi bir vergici iktisat (ekonomi) da bilmek durumundadır. Çünkü vergi bir maliyet kalemidir aslında, işletmenin rekabetini de etkiler. Bu mikro iktisadın inceleme alanı. Vergi makro ekonomi açısından baktığımız zaman bir maliye politikası aracıdır, kamu gelirlerini, dış ticareti etkiler. Yani uygulamaya koyduğunuz bir verginin ülke ekonomisi üzerinde çok ciddi etkileri vardır. Bu etkileri analiz edebilmek için de istatistik ve ekonometrik modelleri az çok anlayabilmek lazım. Tabii bir avukat olarak bu kadar derin bir ekonomi bilgisine ihtiyaç var mı? Tartışılır, ama bence bunlar 1'in yanına konulan sıfırlardır ve hakikaten yapılan analizler açısından bir Vergi Kanunu, bir vergi düzenlemesi neden getiriliyoru anlayabilmek için, kanunun gerekçesini anlayabilmek için bir miktar ekonomi bilmek de gerekmektedir.

Bir sonraki slayt lütfen: En sonuncusu da tabii ki iyi bir vergici iyi bir siyaset bilimci ve sosyologdur aslında. Önceki sunumda Zeh-

reddin Hoca bahsetti, siyaset bilimi bilmeyen Anayasa hukukunu anlayamaz diye. Vergi de kanunla koyulan bir müessese olduğu için iyi bir vergici aynı zamanda siyaset bilimci olmalıdır. Bugün Meclise baktığımız zaman, kanunlar her ne kadar Maliye Bakanlığında çıksa da, o kanunlar eninde-sonunda Meclisin önüne gelmektedir ve Plan Bütçe Komisyonunun içeriğine baktığımız zaman vergiyle ilgili kanunlarda ben maalesef çok fazla vergi hukukçusu göremiyorum. Hatta bir köşe yazımda bunun bir analizini de yapmışım. 39 imza koyan milletvekilinden sadece bir tanesi vergiciydi ve kanun teklifi Vergi Kanunu. Yani bu durum ne kadar büyük bir eksiklik olduğunu da bize ortaya koymaktadır. Vergi sosyolojik de bir vakadır. Hukuk sosyolojisini bilmeden, toplumun katmanlarını bilmeden bir vergi koyarsanız bunun çok ciddi ters etkileri olabilir. Geçmişte bunu Varlık Vergisi gibi kötü örneklerini gördük. Vergi afları vergi ahlâkını ne kadar bozuyor, bunun sosyolojik ve etik anlamda çok ciddi yönleri var tabii. Bunlar biraz daha üst perdeden baktığımızda bir vergicinin taşınması gereken özellikler olarak düşünüyorum. Ancak muhasebe, derin hukuk bilgisi ve finansın iyi bir vergicinin olmazsa olmazı gerektiğini düşünüyorum.

Bir sonraki slayt lütfen: Şimdi vergide uzmanlaşma. Evet, benden önceki konuşmacılar da çok isabetle işaret ettiler. Vergi bizim genç hukukçular açısından biraz böyle az sevilen, uzak durulan bir alan. Bir nedeni bu disiplinler arası olma özelliğinden geliyor. Vergi hukuku, çok zaman ve emek gerektiren bir alan. Hani ben meslekte 20 yılımı doldurdum, kendimi şöyle tanımlıyorum: Çıraklık dönemim bitti, kalfalığa yeni geçtim diyorum. Yani o kadar çok okuma yapmak gerekiyor ve mevzuat da çok sık değişiyor. Dolayısıyla kendinizi geliştirmek için birazcık kendinizden fedakârlık yapmanız gerekiyor. Bu da tabii herkesin kolaylıkla isteyebileceği bir şey değil.

İkinci zorluk verginin terminolojisi ve mantığı, genellikle vergi mevzuatı kanunlar da dahil, Maliye bürokrasisi tarafından hazırlanıp yürürlüğe konulmaktadır. Verginin kendine ait bir terminolojisi var ve hukuk fakültelerinde hukuk derslerinde aldığımız o terminolojiden çoğu zaman biraz farklılaşmaktadır. Bu durum, Vergi Kanunlarının dilinin eski olmasından kaynaklandığı gibi yapısal nedenlerden de

kaynaklanmaktadır. Bir ‐tahakkuk‐ kelimesini, siz başka bir türlü özgün güncel bir Türkçeyle aynı şekilde ifade edemiyorsunuz. Dolayısıyla vergideki terminolojiyi birazcık anlamak lazım, ona temayüz etmek için de birazcık içine girip onunla haşır neşir olmak gerekiyor.

Üçüncü zorluk: Vergi mevzuatı maalesef çok sık değişiyor. Hatta biz vergiciler şöyle bir espri yaparız kendi aramızda: Bir daha dünyaya gelirsek din adamı olacağız; mevzuat tek ve hiç değişmiyor. Şimdi çok sık değişen Vergi Kanunlarına ilaveten, idarenin aynı kanuna ilişkin uygulama değişiklikleri çok fazla yaşanmakta. Dolayısıyla mevzuatı başlı başına takip etmek gerçekten çok ciddi bir konu. Benim mesela, şahsen günlük mesaimin en azından 1/4'i nerede ne olmuş, yeni ne var, yeni özelge çıkmış mı, yeni karar çıkmış mı, bunları takip etmekle geçiyor diyebilirim.

Vergideki diğer bir zorluk da vergi mevzuatı o kadar geniş ki her bir kanunun kendine ait bir külliyatı var. Biraz önce Zeki üstat gösterdi, o sadece tebliğler, ana tebliğler, bir de onların yan tebliğleri, özalgeler, şunlar bunlar var. Gerçekten başlı başına bir külliyattan bahsediyoruz, ama bu korkutucu gelmesin. İşin ana fikrini anladığınız zaman, neyin nerede düzenlendiğini bildiğiniz zaman çok az bir vakit alan bir araştırmayla rahatlıkla o alt mevzuata ulaşabiliyorsunuz. Fakat bu ilk başta insanlara korkutucu gelebiliyor.

Bir diğer zorluk tabii uygulama, vergi hukukçuları, avukatlar maalesef vergi uygulamalarının içerisinde çok fazla değil. Burada da şu var: Biraz bu vergi pratiğinin algılanışında bir hata olduğunu düşünüyorum ben, genelde avukatlar vergiyi vergi davası olarak algılıyor. Yani bir dilekçe yazmak, vergi bundan ibaret değil.

Bu alan herkese açık bir alan, dolayısıyla bu uygulama pratiğini de vergi hukukçularının bilmesi lazım ve vergi, sadece dava dilekçesi hazırlamaktan ibaret değildir.

Zorluklardan iki tanesi de vergi aflarının sık sık çıkması ve hukuk eğitimi, eğitimi hızlıca geçiyorum. Fakat şunu söyleyebilirim: Türkiye'de bugün 86 tane hukuk programı var Kıbrıs'la beraber, ama hukuk eğitiminin ne kalitede olduğunu hocalarım bir önceki seansta takdir ettiler.

Bir sonraki slayt lütfen: Şimdi fırsatlar ne? Önemli olan bu belki de genç arkadaşlarımız için. Bir kere arkadaşlar, rekabet az. Az avukat, az rekabet, çok iş var. “Ormanda karşıma iki yol çıktı, ben az kullanılmış olanı seçtim” diye bir söz var. Bu vergi hukuku için çok güzel bir söz.

İkincisi iyi bir vergici hukuk, muhasebe, finans, ekonomi bilen bir kişi. Yani böyle bir kişiyi hangi şirket veya hangi büro istihdam etmek istemez? Bu çok niş bir alan.

Biraz önce bahsettim, vergi hukuku vergi davası değildir. Vergiyi bilen çok iyi para kazanan insanlar var. Bunlar da daha çok danışmanlık kısmından geliyor. Bugün birçok M&A, şirket satın alma, yapılandırma işlemlerinde masada mutlaka oturan bir vergici her zaman var. Vergi incelemeleri sayısı çok fazla artmakta, onbin vergi müfettişi var ve bunların inceleme danışmanlığı diye bir danışmanlık türü var ve bu da ayrı bir süreç yönetimi, burada da çok ciddi bir iş imkanları var.

Vergi hukuku kendi içerisinde de gelişen bir alan. İlgilenen için özellikle uluslararası vergilendirme anlamında çok ciddi, çok güzel çalışma alanları var ve genç arkadaşlarımızın bununla haşır neşir olmaları halinde çok zevk alacaklarını düşünüyorum.

Ben, Dünya Gazetesinde haftada bir köşe yazarlığı yapıyorum ve yazdığım yazıların sonunda güzel bir sözle yazılarımı bitiririm. Bu konuşmamı da, panel sunumumu da bir güzel sözle bitirmek isterim müsaadenizle: Sözün özü arkadaşlar, “tekneyi bekleyen çorbayı içer”. Tamam, vergi hukuku zor, kendine has özellikleri olan bir alan, ama günün sonunda da çok güzel bir çorba sizi bekliyor, onu belirten sözlerime son vereyim. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. BİLLUR YALTI

Çok teşekkürler, yüzümüzü de güldürdünüz. Bu kapsamlı sunumunuz için teşekkür ediyorum. Yalnız göz korkutmuş olabilirsiniz

gibi geldi. Tabii bilgi alanlarına hâkim olmak elbette ki çok değerlidir, ama mutlaka ve zorunlu mudur diye sorunca da ben yine aynı şerhi düşeceğim. Muhasebe bilgisinin zorunlu olmadığı kanaatindeyim. Artık son konuşmacıya geçiş yapıyorum. Süremizi oldukça aştık, ama 17.00'ye kadar süre almıştım zaten, Av. Ömeralp Pula-toğlu'na söz veriyorum. Bakalım siz ne diyeceksiniz, teşekkürler, buyurun, mikrofon sizin.

Av. ÖMERALP PULATOĞLU

Çok teşekkür ederim Billur Hanım. Ben, öncelikle İstanbul Barosu Başkanımız Av. Mehmet Durakoğlu ve Vergi ve İdare Komisyonu Başkanımız Av. Mehmet Kaya Beyefendiye şahsım nazarında İstanbul Barosu Genç Avukatlar Merkezine böyle nitelikli bir programda yer verdiği için çok teşekkür ederim. Herkesin de bildiği gibi hukuk fakültelerinin son zamanlarda artış göstermesi veya avukat sayısının da İstanbul nazarında çok artış göstermesi sebebiyle İstanbul Barosunda 10 yıla kadar kıdemi olan meslektaşlarımızı genç avukat olarak tanımlamaktayız ve sayımız 30 000'i buldu. Bu durum rekabetin arttığı ve piyasa koşullarının zorlaştığı göstergeleriyle genç meslektaşlarımız arasında bir panik ortamı oluşturmuş olsa da yeni ve bakir olan hukuk alanlarında da bizlerin kendilerini geliştirmek için yeni çalışma alanları, fırsatları yakalamamıza imkân sağlamaktadır.

İstanbul Barosu ve aslında bunun özelinde Av. Mehmet Kaya -Mehmet Hoca diyebiliriz kendisine- gençleri bu noktada çok teşvik edici çalışmalar yapıyor ve biz aslında bu konuya böyle dahil oluyoruz ve hepimiz biran önce vergi hukukuna olan ilgiyle bu pastaya dahil olmak istiyoruz. Yeni dönem avukatlık modellerinde yabancı dilin olmazsa olmaz olduğu her ne kadar biliyor olsak da bireysel olarak çalışan meslektaşlarımız için bu tedirginlik alanı oluşturmalı. Çünkü, o işi yapamam algısı avukatların korkarak o işi alma sonucunu doğuruyor. Bu da genç meslektaşlarımızın nazarında gençlerin sanki rekabetten kaçmak için o alanda uzmanlaşmaktan korkacağı gibi bir görünüm yaratıyor. Aslında, Türk hukuk sisteminde her ne kadar uzmanlaşma var olmamış olsa da genç avukatlar vergi hukuku, fikri sınai haklar, deniz hukuku gibi spesifik alanlarda belli başlı uzman avukatların var olduğu düşüncesiyle o alanlara yönelik herhangi bir hamle yapmamak içerisindedir. Çünkü kafalarında şöyle bir algı var; bu alanlarda zaten belli başlı avukatlar var, biz burada para kazanamayız. Aynı şekilde müvekkil nazarında da bir algı var. Müvekkiller her ne kadar size bir şirket danışmanlığı vermiş olsa da **“siz ne avukatısınız”** diye bir izlenim veriyor ve bunu

ifade ediyorlar. Bu algıyı kırmak için hani hukuk müşavirliği hizmeti veren butik çalışan meslektaşlarımız iş ortaklıklarını mali müşavirlerle birlikte yönetebilirlerse, vergi hukuku pastasından belki pay alma şansları daha yüksek olacak. Zaten konuşmanın başından, yani programın başından beri bütün üstatlarımız bu konuda bilgi verdiler. Hep bir maliyecilerle bir iş ortaklığı noktasında bir temas içerisinde olmak ve aslında kendileri özgeçmişlerinde dinlediğiniz zaman herkesin ister istemez bütün konuşmacıların bir maliye hukukuyla, maliyeyle bir teması olmuş ve ister aileden gelsin, ister çalışma hayatlarından gelsin, buradaki temaslara oraya yönelme gerçekleşmiş. Bunun gibi aslında genç meslektaşlarımız bunu böyle kamu hukuku, birazcık atıl ortam gibi görebilseler de, korksalar da muhasebeydi, vergiydi bunlardan çekinseler de aslında hukuk. İyi bir hukukçu olmanın temelinde analitik düşünme ve sayısal zekânın da yer aldığını biliyoruz. O yüzden, ben bunun aşılamayacak bir tarafının olmadığını düşünüyorum. Vergi hukukuna herhangi bir yaşta ilgi duyanın vergi hukukundan gerektiği ortamda pastadan pay alamayacağımızın, ben aslında öyle bir anlam çıkartılması gerektiğini düşünmüyorum. Bunun gibi şu anda son zamanlarda genç meslektaşlarımız endüstri 4.0, yapay zekâ gibi bilimle beraber bilişim hukukuna da ilgi duyuyorlar, ama belki ilerleyen zamanlarda bu alanlarda da belki yeni bir vergilendirmelerin oluşmasıyla birlikte genç meslektaşlarımızın belki buradaki bilgi ve birikimleriyle buraya da dahil olabileceklerini düşünüyorum. Kaldı ki, son zamanlarda hem uluslararası çalışmalarda bulunan denetim ve hukuk firmalarının içerisinde görev yapan avukat ve genç stajyer meslektaşlarımızın bu alana duydukları merak ve ilgiyle kendi ofislerini de bu yönde açmak için uzmanlaşma çalışmaları içerisine gireceğini duyuyoruz. Hatta kendilerinin bilhassa baroyla iletişime geçip Mehmet Kaya'yla tanışmak istediklerini ve bu konuda kendilerinin bir yol haritası belirlemek istediklerine de şahit oluyoruz ki bu vergi hukukunun uzmanlaşma ve geleceğiyle ilgili gelişmeler açısından çok umut verici bir durum.

Ben hem kapanış konuşmasını yapmak üzere muhtemelen Mehmet Bey konuşacaktır hem de bir programımız daha var 17.30'da,

o yüzden bu noktada da çok süre almak istemiyorum. Herkese katılımlarından dolayı çok teşekkür ediyorum ve sözlerimi size bırakıyorum Billur Hanım, çok teşekkürler.

Prof. Dr. BİLLUR YALTI

Çok teşekkür ederiz Ömeralp Bey bu katkınız için, sağ olun, dilinize sağlık. Evet efendim, umarım güzel bir toplantı oldu, ben çok faydalandım. Çok memnunum. Şimdi oturumu kapatıyorum. Gerçi soru bölümü var davette de, onu nasıl organize edeceklerini bilmiyorum. Dilek Hanım, ben size devredeyim mikrofonu, herhalde soru-cevap bölümünü siz yöneteceksiniz. Bir 15 dakikalık süre kalmış olabilir veya tamamlayacak olabilirsiniz. Çok teşekkür ediyorum bu arada beni ağırladığınız için, hoşçakalınız.

Av. Dilek Yumrutaş

Çok teşekkür ederiz tüm konuşmacılarımıza ve oturum başkanlarımıza. Özellikle genç avukat meslektaşlarımıza ve hukuk fakültesi öğrencilerine kariyer planlamalarında ışık tutan bu değerli konuşmaları için. Ve yine aynı zamanda akademiya da çağımızdaki hukuk eğitim sistemleri ile mevcut ihtiyaçların uygulama ihtiyaçlarının birleştirilmesi noktasında çok değerli sunumlar konuşmalar oldu. Herkese ayrı ayrı teşekkürlerimizi iletiyoruz ve yine bizleri yaklaşık 4 saattir izlemeye devam eden değerli izleyicilerimize de katkıları için teşekkür ediyoruz. Ben değerli üstadım Avukat Mehmet Kaya'ya sözü bırakacağım ancak bir kısa bir zamanımız var soru cevap da alabiliriz bir 5-10 dakika derseniz. Ben soruları da buradan takip ediyor olacağım. Eğer bu noktadan sorusu olanlar varsa ben değerli hocalarıma sizlere sorularınızı iletebilirim Buyurun üstadım

Av. Mehmet Kaya

İdare ve Vergi Hukuku Komisyonu Başkanı

Tekrar merhabalar. Umarım sesim geliyordur. Ben çok çok istifade ettim. Çok ufuk açıcı güzel bir toplantı oldu. Özellikle, akademisyen arkadaşlarıma ve üstatlarıma, dostlarıma çok çok teşekkür ediyorum, sağ olsunlar öyle güzel bir toplantı oldu ki istediğimden daha güzel oldu. Bu kadar diyeyim. Genç avukatlara gelince yaşlılar da buna dahil, onlar da çok fevkalâde idi ben çok mutluyum. Çok teşekkür ediyorum ve bunun devamının gelmesini diliyorum. Hep birlikte olursak çok şeyler halledeceğimizi umuyorum. Özellikle bizi misafir olarak evlerine kabul eden dinleyicilere de ayrı teşekkür ediyorum. Bütün ama bütün herkese, görev alanlara çok çok teşekkür ederim, sağ olun. Bir dahaki toplantılarda görüşmek üzere diyorum. Hoşça kalın.

Av. DİLEK YUMRUTAŞ

Çok teşekkür ederiz değerli Başkanımıza, tabii bu organizasyona en büyük emeği geçen Değerli Başkanımız fikir babası aynı zamanda, geleceğe dönük nasıl bu bilgileri size aktarabiliriz ve bilgi paylaştıkça çoğalır diyoruz hep, bu bakımdan çok değerliydi bu toplantı ve biz bu toplantılarımızın devamını da gerçekleştireceğiz. Yine İstanbul Baromuzun İdare ve Vergi Hukuku Komisyonuna üye olmak isteyen, bizlerle birlikte bilgi paylaşmak, çalışmak isteyen herkesi de baromuzun İdare ve Vergi Hukuku Komisyonuna üye olmaya bekleriz. Gördüğüm kadarıyla soru göremiyorum bu noktada ve yine aynı şekilde süremiz de kısıtlı olduğu için bu şekilde oturumumuzu kapatabiliriz.

Av. MEHMET KAYA- Teşekkürler, hoşça kalın.

Av. DİLEK YUMRUTAŞ- Herkese iyi günler, sağlıklı, sevgiyle hoşça kalın.

